

REMZİ KİTABEVİ

W. Shakespeare

SIZE NASIL
GELİYORSA

W. Shakespeare

SIZE NASIL GELİYORSA

SİZE NASIL GELİYORSA

W. Shakespeare

SİZE NASIL GELİYORSA

Türkçesi:
Bülent Bozkurt

Remzi Kitabevi

Çeviri kısaltmasız olarak aşağıdaki metinden yapılmıştır:
William Shakespeare, *As You Like It*, edited by Agnes Latham, (London: Methuen and Co. Ltd., 1975).
Ayrıca, oyunun "New Penguin" ve "Macmillan" basımlarından da yararlanılmıştır.

Birinci basım: Ocak, 1996

Kapak: Ömer Erduran

ISBN 975-14-0512-2

Remzi Kitabevi A.Ş.
Selvili Mescit S.3 Cağaloğlu-İstanbul, 1996
Tel. 511 69 16 - 522 05 83, Fax: 522 90 55

İçindekiler

Giriş, 7

Kişiler, 11

Size Nasıl Geliyorsa, 13

Notlar, 145

GİRİŞ

Aşk ve Değişim, Gerçek ve Görünüm,
Yazgı ve Rastlantı:

Size Nasıl Geliyorsa

Size Nasıl Geliyorsa, Shakespeare'in, pastoral (kırsal) komedisi. Yaklaşık 1600 yılında yazıldığı tahmin ediliyor. 1623 yılında yayınlanan First Folio (Shakespeare'in oyunlarının ilk toplubasıımı)'da bu oyun da yer almış. Shakespeare *Size Nasıl Geliyorsa* için kaynak olarak, Thomas Lodge'un yazdığı aşk öyküsü *Rosalynde* (1560)'den yararlanmış ve bu öyküdeki kişilere ayrıca Jaques, Touchstone, Audrey, William ve Sir Oliver Martext'i de eklemiştir. Özellikle 18. yüzyılın başlarından bu yana, *Size Nasıl Geliyorsa* İngiltere'de ve dünyanın çeşitli ülkelerinde sevilen ve zaman zaman açık havada, düzenli olarak sahnelenen bir oyun.

Oyunu büyük ölçüde, Shakespeare'in unutulmaz kadın karakterlerinden Rosalind götürmekle birlikte, başta "filozof" Jaques ve soytarı Touchstone olmak üzere, Audrey, Corin ve William da canlı, ilginç ve renkli kişilikleriyle sahneyi dolduruyor.

Oyunun konusu kısaca şöyle: Dük Frederick, ağabeyi Büyük Dük'ün mevkiini ve dükalığını gaspederek onu zorbalıkla Arden Ormanı'na sürgün eder. Büyük Dük'ün kızı Rosalind, Dük Frederick'in güreşçisi Charles ile Orlando adlı bir genç arasındaki güreşten sonra, galip gelen Orlando'yla tanışır ve ona ilgi duymaya başlar. Kısa bir süre sonra Orlando, kıskanç ağabeyi Oliver'in gaddarlığından ve eziyetlerinden kurtulmak için ormana kaçmak zorunda kalır. Bu arada Rosalind de, amcası Dük Frederick'in gazabına uğrayarak sürgün edilir. Frederick'in kızı ve Rosalind'in arkadaşı Celia ile soytarı Touchstone da onun peşinden gelmeye karar verirler.

Dikkati çekmemek için erkek kılığına giren ve Ganymede adını alan Rosalind ormanda Orlando'ya rastlar ve aralarındaki yakınlaşma

aşka dönüşür. Bir süre sonra Oliver da ormana gelir. Orlando ağabeyini rastlantı eseri ölümden kurtarır ve kardeşler barışır.

Soytarı Touchstone, safça bir köylü kızı olan Audrey'e kur yapar; Oliver, Celia'ya; çoban Silvius, çoban kızı Phebe'ye, Phebe ise, erkek kılığındaki Rosalind'e kur yapar.

Sonunda Rosalind kimliğini açıklar ve âşık çiftlerin dördü de, evlilik tanrısı Hymen'in da katılımıyla, sürgündeki Büyük Dük'ün huzurunda düzenlenen şölende birleşirler. Dük Frederick, ormanda rastladığı bir keşişin etkisiyle nedamet getirip manastıra kapanmaya karar verir. Rosalind'in babası Büyük Dük de dükaliğine kavuşur.

Oyunda ön planda gelen kişiler arasında dikkati çekenlerden biri de Jaques. Arden ormanında, Büyük Dük'ün yanındaki lordlardan biri olan Jaques, aylak, alaycı, karamsar bir "filozof", kendini de, yaşamı da çok ciddiye almıyor – ya da, başkalarından çok ciddiye alıyor. "Yaşam tümüyle bir sahnedir," diye başlayan konuşması ünlü:

*Yaşam tümüyle bir sahnedir;
Erkeklerle kadınlarsa, hepsi birer oyuncu,
Biri çıkar, öteki girer ve her biri
Kendine düşen sitede pek çok rol oynar;
İnsanın yedi dönemi yedi perde eder.*

Shakespeare'in ünlü soytarılarından Touchstone, ağzı laf yapan, hazırcevap, genellikle insanların ve insanoğlunun zayıf yanlarını hedef alan, gerçekçi, alaylarında zaman zaman duyarsız olabilen, özgün bir karakter. Touchstone da "yaşam üzerine çektiği nutuklardan" birinde, donuk gözlerle saatine baktıktan sonra şöyle diyor:

*Saat on; yaşam dediğin ne ki!
Daha bir saat önce saat dokuzdu
Bir saat sonraysa on bir olacak ve işte böyle, bizler de,
Saatten saate olgunlaşıyor, olgunlaşıyor,
Saatten saate çitriyor, çitriyoruz,
Bu hikâye de böyle sürüp gidiyor.*

Size Nasıl Geliyorsa, Shakespeare'in doğal yaratıcı dehasının tipik örneklerinden biri. Yazar/şair/yönetmen Shakespeare, yalın bir öykü-

den, hiç zorlanmadan, hoş, eğlendirici, düşündürücü bir komedi çıkarıyor. Yine, *Bir Yaz Gecesi Rüyası*'nda ve *On İkinci Gece*'de olduğu gibi bu oyun da kendisiyle birlikte dünyaya ilginç bir bakış açısı ve ayrı bir komedi tanımı getiriyor.

Oyunda yaşamın insanı nasıl yönlendirdiğine, bireylerin kimi zaman topluluk ve kitlelerin kaderini nasıl değiştirdiğine, insanoğlunun her an ne köklü değişimlere uğrayabileceğine; yine bir değişim türü olan aşk-sevgi denen şeyin hem ne denli rasgele bir olgu, hem de kaçınılmaz bir yazgı olduğuna, iyiyle kötünün, derinle yüzeyselin nasıl kolayca yer değiştirebildiğine, gerçekte görünümün birbirinden hem farklı hem farksız olduğuna, insanın hem akıllı hem de aptal bir yaratık, insan yaşamının ise sonuçta hem önemli ve anlamlı, hem de anlamsız olduğuna, belki kendisi bile bir rastlantı olan insanın yaşamında rastlantının ne denli komik, acıklı, önemli ve şaşırtıcı bir öğe olduğuna, insanlar arası etkileşimin ve iletişimin süregelen tuhaflıklarına sık sık tanık oluyor okur/seyirci.

Shakespeare'in pek çok oyunu gibi, *Size Nasıl Geliyorsa* da yine en genel ve kapsamlı anlamda "değişim"le ilgili. İnsanlar – her biri bir "mikrokozmos" olduğu için, evrenin ve öteki bireylerin tüm özelliklerini potansiyel olarak taşıdıkları için – kılıktan kılığa, kimlikten kimliğe bürünüyorlar, kimi zaman yavaş yavaş, kimi zaman ansızın değişiyorlar, gerekçeli veya gerekçesiz değişiyorlar. (Shakespeare her zaman olduğu gibi, gerekçelerle ilgilenmeyi okurlarına bırakıyor, böylelikle hem zaman ve yerden tasarruf ediyor, az sözle çok şey anlatıyor, hem de okurlarının da sanatsal yaratım sürecine katılımını sağlıyor.) Ama değişime de bir türlü alışamıyorlar, hazırlıklı olamıyorlar, değişimi anlayamıyor, hazmedemiyor, anlamaya çabalamaktan da bıkmıyorlar.

İşte bu çabalar sırasında, söz konusu değişim iyi yöndeysse; kötü ruhlu Dük ansızın nedamet getiriyor ve iyi yola dönüyorsa; kötülüğe ve haksızlığa uğrayarak sürgün edilen Büyük Dük ve arkadaşlarına sürgün yerindeki yaşam öncekinden daha tatlı ve huzurlu geliyorsa, gaddar ve zorba ağabey Oliver birdenbire kardeşini seven ve kollayan biri oluveriyorsa; âşıkların hepsi sevdiklerine kavuşuyor veya kavuştuklarını sevmekte sakınca görmüyorlarsa; olumsuz olay ve dönüşümler geçiciymiş gibi, hoş dönüşümlerse kalıcıymış gibi görünüyorsa, kötü iyiye

dönüşüyor veya kötü değilmiş gibi görünüyorsa, sonuçta her şey herke-
se güzel geliyorsa ve güzelliğin ardında başka gerçek aramak kimsenin
aklına gelmiyorsa bir “komedi” ortaya çıkıyor. Yani şair/yazar/yönet-
men kafasında kendince bir yaşam dilimi kuruyor ve onu sahneye ko-
yuyor. Artık, tiyatro bir yaşam mı, yoksa yaşam tiyatro mu, ya da ikisi
de değil mi, karar okur/seyircinin: Size nasıl geliyorsa..

KİŞİLER

BÜYÜK DÜK, Arden Ormanı'nda sürgünde yaşıyor

DÜK FREDERICK, Büyük Dük'ün kardeşi; ağabeyinin dükalığını gaspetmiş

LE BEAU, Dük Frederick'in maiyetinde bir saraylı

CHARLES, Dük Frederick'in güreşçisi

TOUCHSTONE, Dük'ün sarayında bir soytarı

Sir Rowland de Boys'un oğulları:

OLIVER

ORLANDO

JAQUES

Oliver'in hizmetkârları:

DENNIS

ADAM

Sürgünde yaşayan Dük'ün maiyetindeki lordlar:

AMIENS

JAQUES

Arden ormanındaki çobanlar:

CORIN

SILVIUS

WILLIAM, Audrey'e âşık safça bir köylü

SIR OLIVER MARTEXT, bir köy kilisesinin papazı

ROSALIND, Büyük Dük'ün kızı; bir süre kılık değiştirip Ganymede adını alıyor

CELIA, Dük Frederick'in kızı; bir süre kılık değiştirip Aliena adını alıyor

PHEBE, bir çoban kızı

AUDREY, keçi çobanı bir kız

HYMEN, evlilik tanrısı

Düklerin maiyetindeki lordlar, uşaklar, öteki görevli ve kişiler.

Olayların geçtiği yerler: Oliver'ın evi, Dük Frederick'in sarayı, Arden Ormanı

SIZE NASIL GELİYORSA

BİRİNCİ PERDE

Birinci Sahne

(*Oliver'in evinin bahçesi. Orlando ile Adam girer.*)

ORLANDO

Evet Adam, babam bana sadece bin altıncık bırakmıştı, ama hatırladığım kadarıyla bunun nedeni vardı: ağabeyim beni iyi yetiştiresin istiyordu da ondan. Senin de dediğin gibi, ancak o şartla babamın hayır duasını alacaktı. İşte benim çilem de burada başlıyor. Kardeşim Jaques'ı üniversiteye gönderiyor ve duyduğuma göre de kardeşimin öğrenimi çok iyi gidiyormuş. Oysa beni böyle eğitimsiz evde tutuyor; daha doğrusu zorla eve kapatıyor; çünkü, benim gibi soylu aileden gelme biri için buna evde tutmak değil, olsa olsa tıpkı öküzlere yaptıkları gibi, ahıra kapatmak denir. Atlarına bile daha iyi bakıyor; onları iyi besleyip diri ve sağlıklı olsunlar diye her şeyi yapması bir yana, terbiyeleri için de pahalı yetiştiriciler tutuyor. Oysa kardeşi olan benim hiçbir iyiliğini gördüğüm yok; kendi halimde büyüüp gidiyorum; çöplüklerine eşinmeye saldıgı başıboş hayvanlarından farkım yok; bu yüzden de, o hayvanların ona minnet borcu ne kadarsa, benimki de o kadar. Bana bol bol verdiği bu hiçbir yanı sıra, reva gördüğü şu yaşam biçimiyle, doğanın verdiklerini de geri alıyor. Yemeğimi uşaklarıyla birlikte yediriyor; bana bir kardeşin yerini çok görüyor ve soylu kişiliğimi alabildiğine kötü eğitimle köreltiyor. İşte Adam, beni üzen bu. İçimde babamın

ruhunu taşıdığımı inanıyorum ben; o ruh da bu köleliğe isyan etmeye başladı. Artık dayanamıyorum, ama aklıma bir çare de gelmiyor.

(*Oliver girer.*)

ADAM

İşte efendim geliyor, yani ağabeyiniz.

ORLANDO

Şöyle biraz ötede dur da bak şimdi Adam, beni nasıl paylayacak.

(*Adam biraz öteye gider.*)

OLIVER

Ne o bayım, ne yapıyorsun burda?

ORLANDO

Hiç. Bir şey yapmayı öğreten olmadı ki yapayım.

OLIVER

Yapmadığına göre bozuyorsundur mutlaka!

ORLANDO

Vallahi bayım, Tanrı'nın yaptığını, yani şu zavallı naçiz kardeşini, bozasın diye aylaklık edip sana yardımcı oluyorum.

OLIVER

Vallahi bayım, aklını başına toplasan ve gözüme görünmesen iyi edersin.

ORLANDO

Evet, domuzlarına bakıp onlarla birlikte sebze meyva artığı yiyeyim değil mi? Anlamıyorum, payıma mal mülk düşmüş olsa, saçıp savurdum da ondan bu sefalete düştüm diyeceğim! ⁽¹⁾

OLIVER

Sen bulunduğun mevkiin farkında mısın?

ORLANDO

Tabii bayım, pekâlâ farkındayım; burda, senin bahçendeyim.

OLIVER

Karşındakini tanıyor musun?

ORLANDO

Ah evet, hem de karşımdakinin beni tanıdığından çok daha iyi. Benim büyük ağabeyim olduğunu biliyorum; soylu kanına bakılacak olursa, sen de beni kardeş bilmelisin. Şu uygar dünyanın gelenekleri uyarınca benden iyi konumdasın; yani sırf ilk doğduğun için. Ama bu gelenekler soylu kanımı benden geri alamaz; isterse aramızda yirmi kardeş olsun. Babamın kişiliğinden sana ne kadar geçtiyse bana da o kadar geçti; ama ne yapalım ki, benden önce dünyaya gelmiş olduğun için onun saygınlığının çoğu sana kaldı.

OLIVER

Seni terbiyesiz!

(*Orlando'ya vurur.*)

ORLANDO

Hadi hadi ağabey, yaşça büyüksün ama bu işte çok toysun.

(*Oliver'i kaskıvrak tutar.*)

OLIVER

Sen bana ne cüretle el kaldırırsın, alçak!

ORLANDO

Ben alçak değilim, Sir Rowland de Boys'un küçük oğluyum; o benim babamdı ve babamın dünyaya alçak getirdiğini söyleyen kişi üç kere alçaktır. Eğer ağabeyim olmasaydın, söylediğin söz yüzünden şu elim dilini koparmadan öteki elimi gırtlığımdan çekmezdim. Aslında sen kendine dil uzattın.

ADAM

Canım efendilerim sakın olun. Babanızın anısı için, kavga etmeyin.

OLIVER

Bırak beni diyorum.

ORLANDO

Canım ne zaman isterse o zaman bırakırım. Önce, beni dinleyeceksin. Babam vasiyetinde beni okutmakla görevlendirmişti seni. Oysa sen köylü gibi yetiştirdin; bir beyefendide olması gereken nitelikleri tanımamam ve edinmemem için elinden geleni yaptın. Babamın ruhu günden güne güçleniyor içimde; bu duruma katlanmayacağım artık. Onun için, ya bir beye yakışır işleri yapmama izin verirsin, ya da babamın vasiyetinde bıraktığı küçük hisseyi bana devredersin; ben de gidip başımın çaresine bakarım.

OLIVER

Peki o para bittikten sonra ne yapacaksın? Sokağa çıkıp dilenecek misin? Hadi hadi bayım, gir içeri. Seninle daha fazla uğraşmaya niyetim yok. Hissenin bir kısmını alacaksın. Rica ederim şimdi bırak beni.

ORLANDO

Bu yaptığımı kendi iyiliğim için yapmak zorundayım, yoksa seni kırmak istemezdim.

OLIVER

Sen de onun yanında git, seni ihtiyar köpek.

ADAM

Ödülüm ihtiyar köpek öyle mi? Çok doğru, dişlerimi sizin hizmetinizde kaybettim. İhtiyar efendime Allah rahmet eylesin. O asla böyle bir laf etmezdi.

(Orlando ve Adam çıkar.)

OLIVER

Ya, demek böyle! Artık büyüdünüz ve üstüme çıkmaya başladınız ha? Ben sizin hastalığınızın çaresini bilirim, hem de öyle bin altın filan harcamadan. Hey, Dennis!

DENNIS

Beni mi çağırdınız efendimiz?

OLIVER

Dük'ün güreşçisi gelmişti galiba, değil mi; benimle konuşmak istiyordu?

DENNIS

Evet efendim, huzurunuzda kabul edilmek için kapıda bekliyor.

OLIVER

Çağır gelsin.

(Dennis çıkar.)

Hmm, bu fena bir yol değil. Güreş de yarın yapıyor.

(Charles girer.)

CHARLES

Efendimize iyi sabahlar diliyorum.

OLIVER

Sevgili Bay Charles! Yeni saraydan yeni haberler var mı?

CHARLES

Saraydan eski haberlerin dışında haber yok efendim. Bildiğiniz gibi, eski Dük, kardeşi yeni Dük tarafından sürgün edilmişti; bunun üzerine onu seven üç dört lord da onunla birlikte gönüllü olarak sürgüne gitmişti. Bu lordların malı mülkü ve gelirleri yeni Düke kaldığı ve servetine servet kattığı için, o da onlara seve seve uğurlar olsun demişti.

OLIVER

Peki, Dük'ün kızı Rosalind de babasıyla birlikte sürülmüş müydü?

CHARLES

Oo, hayır; beşikten beri birlikte büyüdükleri kuzini, yani yeni Dük'ün kızı onu o kadar çok sever ki, ya peşinden o da sürgüne giderdi, ya da, orda kalmaktansa ölümü yeğlerdi. Rosalind sarayda. Amcası onu en az kendi kızı kadar seviyor. Ayrıca, bu iki hanımefendi kadar birbirine düşkün kimse de görülmemiştir herhalde.

OLIVER

Eski Dük nerde yaşayacakmış?

CHARLES

Dediklerine göre yanında bir sürü adamıyla birlikte Arden Ormanı'ndalarmış; keyiflerine de diyecek yokmuş. Orda aynı Robin Hood'un eski günlerde yaşadığı gibi yaşıyorlarmış. Her gün pek çok genç onlara katılıyormuş ve tıpkı Altın Çağ'da olduğu gibi gamsız, masasız, günlerini gün ediyor, vaktin nasıl geçtiğini bilmiyorlarmış.

OLIVER

Peki yanın yeni Dük'ün huzurunda güreşiyor musun?

CHARLES

Vallahi güreşiyorum efendim. Ben de size bunun için gelmiştim. Gizlice öğrendiğime göre, kardeşiniz Orlando kılık değiştirip karşıma çıkmaya niyetleniyormuş. Aklınca beni yenmeye çalışacakmış. Söylemek istediğim şu ki efendim, ben yarınki güreşe şanımlı şöhretimi korumak için çıkacağım; yani, kolu bacağı kırılmadan benden kurtuları kısmetli olacak. Kardeşiniz henüz genç ve toy; sizin hatırlığınız için onu ezmek istemem; ama karşıma çıkarsa, kendi onurum için bunu yapmak zorundayım. Bu yüzden, sizi sevdiğim için buraya gelip haber vermek istedim; söyleyin ona, ya başına bela aramasın ve niyetinden caysın ya da herkesin önünde küçük düşmeye hazır olsun; çünkü sonunda başına bir şey gelirse suç bende değil kendisinde olacak...

OLIVER

Charles, bana olan sevgin için sana teşekkür ederim; bu sevginin karşılığını ne denli cömertçe verdiğimi göreceksin. Kardeşimin niyetini ben de fark etmiş ve fazla üstüne varmadan onu vazgeçirmeye çalışmıştım. Ama kesin kararlı. Bana sorarsan Charles, Fransa'da bu heriften inatçısı yoktur; hırs dolu; kimde bir üstünlük görse hemen hasetle onunla boy ölçüşmeye kalkar. Öz kardeşi olduğum halde, benim bile arkamdan gizli gizli ve haince kuyumu kazmıştır. Bu nedenle, ihtiyatı elden bırakmasan iyi olur; bana kalırsa yalnızca parmağını kırmakla bırakma, boynunu da kır gitsin. Bu arada çok dikkat etmelisin; onu en ufak bir şekilde utandırdığın anda, ya da o seni gönlünce utandırmayı başaramazsa vay haline! Artık, zehir mi kullanır, haince tuzak mı kurar bilemem, ama bir yolunu bulup canını alıncaya kadar her çareyi deneyecektir. Çünkü, inan bana – ki bunu söylerken nerdeyse gözlerim yaşıyor – şu dünyada böyle genç yaşta bu kadar hain bir insan olamaz. Eğer burda onun ağabeyi olarak konuşuyor olmasam ve içyüzünü açıklamaya kalksam, yüzüm kızarır ve gözyaşlarımı tutamam; senin de dinlerken şaşkınlıktan rengin solar ve aklın başından gider.

CHARLES

O zaman iyi ki gelmişim size; yürekten sevindim. Eğer yarın gelirse, hakkını avucuna koyarım. Ondan sonra da bastonsuz dolaşabilirse, bir daha güreşçiyim diye meydana çıkmam. Evet, Tanrı sizi korusun efendimiz.

OLIVER

Sağol Charles, güle güle.

(Charles çıkar.)

Bu güreşçiyi biraz kızdırmalı. İnşallah Orlando belasını bulur; tüm ruhumla nefret ediyorum ondan; nedenini de bilmiyorum. Aslında çok efendi biri; eğitim görmediği halde bilgili; her zaman iyi niyetli; sanki şeytan tüyü var adamda; sevmeyeni yok.

Başta benim adamlarım olmak üzere, kendisini yakından tanıyan herkesin gönlüne öyle yerleşmiş ki, yanında ben hiç kalıyorum. Ama bu uzun sürmeyecek; bu güreşçi her şeyi halledecek. Tek iş, şimdi bizim oğlanı kıskırtıp bu işe sokmak. Bu da bana kalıyor.

(Çıkar.)

İkinci Sahne

(Dük'ün sarayı önünde açıklık bir alan, gezinti yeri. Rosalind ile Celia girer.)

CELIA

Ya Rosalind, canım kuzinim, ne olur biraz yüzün gülsün.

ROSALIND

Ama Celia, zaten olduğumdan keyifli görünmek için elimden geleni yapıyorum; daha ne yapabilirim ki? Sürgün edilmiş bir babayı unutmayı bana öğretemediğin sürece, olağanüstü sevinçleri de hatırlamamı beklememelisin benden.

CELIA

O zaman bence sen beni, benim seni sevdiğim kadar sevmiyorsun. Eğer benim amcam, yani sürgündeki baban, senin amcanı, yani babam Dük'ü sürgüne göndermiş olsaydı, ikimiz birlikte olduğumuz sürece, ben sevgime senin babanı benimkinin yerine koymasını öğretebilirdim. Eğer senin sevgin de benimki gibi doğru karışım⁽²⁾ olsaydı, sen de aynı şeyi yapardın.

ROSALIND

Eh o zaman ben de kendi durumumu bir yana bırakayım da, seninkiyle mutlu olayım bari.

CELIA

Biliyorsun babamın benden başka çocuğu olmadı, olacağı da yok. Yani öldüğünde vârisi sen olacaksın; babandan zorla aldığı her şeyi ben sana sevgiyle iade edeceğim. Bak, şerefim üzerine yemin ediyorum; yeminimden dönersem canavar olayım. Onun için, hadi benim tatlı Rose'um, benim canım Rose'um, neşelen biraz.

ROSALIND

Peki kuzin, bundan sonra hem neşeli olmaya çalışacağım, hem de eğlence bulmaya. Pekâlâ, âşık olmaya ne dersin?

CELIA

Vallahi eğlence için iyi olur derim. Ama sakın kimseyi ciddi ciddi seveyim deme; hatta işin içinden namusunla ve en fazla biraz yüzün kızarmış olarak sıyrılamayacaksan eğlencede bile çok ileri gitme.

ROSALIND

Neyle oyalanalım o zaman?

CELIA

Hadi gel oturup Kader denen o hamarat kadınla çıkırığına veriş-tirelim biraz; belki bizi duyar da lütuflarını eşit dağıtır.

ROSALIND

Keşke duyurabilsek sesimizi, çünkü armağanları hep yanlış yerlere gidiyor; bu gönlübol kör hatun en çok da kadınlara layık gördüğü lütuflarda yanılıyor.

CELIA

Hem de nasıl! Güzel yaptığı kadınlardan çoğu kez namusu esir-giyor; namuslu yarattıkları da yüzüne bakılmaz oluyor.

ROSALIND

Ama olmadı ki; sen Kader'in işiyle Doğa'ninkini karıştırdın. Kader, bu dünyanın armağanlarına hükmeder, Doğa'dan gelen özelliklere değil.

CELIA

Öyle mi? Yani Doğa güzel bir varlık yarattığında, Kader onu ateşe düşüremez mi? Doğa bize, Kadere atıp tatalım diye yeterince zekâ verse de, Kader de bize böyle soytarıları gönderip tartışmamızı kesemez mi?

(*Touchstone girer.*)

ROSALIND

Haklısın; dediğin gibi, Kader, Doğa'nın doğal kaçığına Doğa'nın esprilerini yarıda kestirirse, bence de Doğa'ya fazla hak-sızlık ediyor sayılır.

CELIA

Belki bu da Kader'in değil Doğa'nın işidir. Baktı ki bizim doğal zekâmız böyle tanrıçaların filan işlerini tartışmaya yetmeyecek kadar kör; bileytaşı olarak bize bu kaçığı gönderdi. Malum, soytarının ahmaklığı, ileri zekâların bileytaşıdır. Ne o sivri zekâ, gezmeye mi çıktın?

TOUCHSTONE

Hanımfendi, hemen babanızı görmemiz gerekiyor.

CELIA

Haberciliğe mi atandın?

TOUCHSTONE

Şerefim üzerine hayır, sadece sizi çağırmaya gönderildim.

CELIA

Oo, böyle yemin etmeyi de nerden öğrendin soytarı?

TOUCHSTONE

Şövalyenin birinden; adam çörekler güzeldi diye şerefi üzerine yemin etmişti; hardal beş para etmezdi diye de şerefi üzerine yemin etmişti. Şimdi ben diyorum ki, çörekler beş para etmezdi; oysa hardal güzeldi, ama şövalye de yalan yere yemin etmemişti.

CELIA

Zengin bilgi dağarcığından nasıl çıkaracaksın şimdi bunun açık-lamasını?

ROSALIND

Hadi kaldır şu örtüyü de aydınlat bizi.

TOUCHSTONE

O zaman ikiniz de yaklaşın şimdi;  enelerinizi okşayın ve sakal-larınız üzerine yemin edin, sen d zenbazın birisin diye.

CELIA

Olmayan sakallarımız üzerine yemin ederiz ki, sen d zenbazın birisin.

TOUCHSTONE

Ben de d zenbazlığım üzerine yemin ederim ki, olsaydım olmuş olurdum. Ama bakın, eğer siz, sizde olmayan bir şey üzerine ye-min ederseniz, yalan yere yemin etmiş olmazsınız. İşte bu ş val-ye de aynı öyle; şerefi üzerine yemin etmişti, ama hayatında hiç şerefi olmadı ki! Zaten olsaydı bile, o çöreklerle hardalı görme-den çok önce boş vermişti şerefe filan.

CELIA

Ne olur söylesene, kimden söz ediyorsun?

TOUCHSTONE

Babanız ihtiyar Frederick'in sevdiği birinden.

CELIA

O zaman, babamın sevgisi ona şeref kazandırmaya yetecektir. Yeter, daha fazla söz etme ondan; bugünlerde iftiradan kırbaçla-yacaklar seni.

TOUCHSTONE

Çok yazık çok! Akıllıların aptalca işlerinden aptallar akıllıca söz edemiyor!

CELIA

Vallahi, doğru söze ne denir! Aptalların şuncağız aklı da susturduğundan beri, akıllıların önceğız aptallığı meydanı boş buldu bayağı gövde gösterisi yapıyor. Hadi bakalım, işte Monsieur Le Beau geliyor.

(*Le Beau girer.*)

ROSALIND

Hem de ağzı haber dolu.

CELIA

Bu haberleri de bize zorla verecek, güvercinlerin yavrularına yiyecek verdiği gibi.

ROSALIND

Tıka basa haber dolacağız yani.

CELIA

İyi ya, piyasamız yükselir. Bon jour Monsieur Le Beau. Ne haber?

LE BEAU

Sevgili Prenses, büyük eğlence kaçırdınız!

CELIA

Eğlence mi? Ne biçim bir eğlence?

LE BEAU

Ne biçim mi? Buna nasıl cevap vereyim ben şimdi?

ROSALIND

Aklının erdiğince, kafanın yettiğince.

TOUCHSTONE

Ya da, feleğin takdirince.

CELIA

Güzel söyledin! Şimdi tam tadından yenmez oldu.

TOUCHSTONE

Ama bir dakika, ben de bu işi beceremezsem...

ROSALIND

Çok geçmeden seni becerirler.

LE BEAU

Beni şaşkına çevirdiniz bayanlar. Size iyi bir güreşten söz edecektim; yazık ki gözden kaçırmış bulunuyorsunuz. ⁽³⁾

ROSALIND

O zaman anlat bakalım nasıl bir güreşti.

LE BEAU

Ben size başını anlatayım; sonra arzu buyurursanız sonunu kendiniz görürsünüz. Aslında en güzel kısmı sona kalmış durumda. Hem de tam şu anda bulunduğunuz yerde olacak karşılaşma.

CELIA

Eh, hikâyenin başı öldü ve gömüldü bile.

LE BEAU

Efendim, yaşlı bir adamla üç oğlu geliyor...

CELIA

Ben bu başlangıcı eski bir masaldan hatırlıyorum.

LE BEAU

Üç yiğit delikanlı; endamlı, yapılı...

ROSALIND

Boyunlarında birer duyuru asılı: "Ey ahali, duyduk duymadık demeyin"...

LE BEAU

En büyükleri Dük'ün güreşçisi Charles'la güreşti. Charles onu tuttuğu gibi yere vurdu ve üç kaburgasını kırdı. Bunda pek yaşamama umudu yok gibi. Sonra ikinciye sıra geldi, sonra da üçüncü-

ye. İşte orda yatıyor üçü de, zavallı ihtiyar babaları başlarında öyle ağlayıp sızlıyor ki, görenler göz yaşlarını tutamıyor.

ROSALIND

Yazık!

TOUCHSTONE

Peki Monsieur, bayanların kaçırdıkları eğlence hangisi?

LE BEAU

İşte anlattım ya!

TOUCHSTONE

Şu işe bakın yahu, insan her gün yeni bir şey öğreniyor. Kaburga kırmanın hanımlar için eğlence olduğunu hayatımda ilk defa duyuyorum.

CELIA

İnan ki ben de.

ROSALIND

Peki içinde şu müziği dinleyip kırılan telleri görmeye hevesli başka kimse var mı? Kaburga kırılmasına özellikle bayılan var mı? Ne dersin kuzin, seyredelim mi bu güreşi?

LE BEAU

Burdan ayrılmazsanız seyretmek zorundasınız. Çünkü güreş yeri olarak burası tesbit edilmiş bulunuyor ve güreşçiler de kapışmaya hazır.

CELIA

Haklısın, işte geliyorlar. Artık bekleyip seyredelim bari.

(Borazanlar. Dük Frederick, Lordlar, Orlando, Charles ve ötekiler girer.)

DÜK FREDERICK

Hadi gelin. Bu kendini bilmez delikanlı laf dinlemediğine göre, başına geleceklerin sorumlusu da kendisi olacak.

ROSALIND

Bu mu sözünü ettiğiniz adam?

LE BEAU

Evet bayan, ta kendisi.

ROSALIND

Yazık, pek de gençmiş. Ama gücü kuvveti yerinde görünüyor.

DÜK FREDERICK

Oo, nasılsınız kızım ve yeğenim? Yoksa siz de mi güreşi seyretmeye geldiniz?

ROSALIND

Evet efendimiz; eğer izniniz olursa.

DÜK FREDERICK

Doğrusu bu işten hiç hoşlanacağınızı sanmam. Kimin üstün olduğu o kadar belli ki. Charles'a meydan okuyan şu delikanlının gençliğine acıyıp caydırmaya çalıştım, ama laf dinletemedim. İsterseniz bir de siz konuşun kendisiyle bayanlar, belki sizi dinler.

CELIA

O zaman çağırın bakalım şunu sayın Monsieur Le Beau.

DÜK FREDERICK

Hadi çağırın; ama ben burdan uzaklaşayım daha iyi.

(Kenara çekilir.)

LE BEAU

Siz, şampiyona meydan okuyan Monsieur, Prenses sizi çağırıyor.

ORLANDO

Prenseslerin emrine amadeyim.

ROSALIND

Genç adam, güreşçi Charles'a meydan okumuşsun öyle mi?

ORLANDO

Hayır sayın Prenses; herkese meydan okuyan o. Ben de tıpkı ötekiler gibi kendimi sınamak için geldim.

CELIA

Bak delikanlı, yaşına göre biraz fazla yüreklisin. Bu adamın ne kadar güçlü ve gaddar olduğunu gördün. Eğer kendine şöyle kendi gözlerinle bir baksan, aklını kullanıp kendini tanısan, başına geleceklerin korkusu sana, "kendine daha denk birini bulsan iyi edersin," derdi. Rica ediyoruz, kendi iyiliğin ve güvenliğin için bu işten vazgeç.

ROSALIND

Lütfen, genç bayım; merak etme bu yüzden şöhretin sarsılmaz. Hemen Dük'e başvurur, güreşi durdururuz.

ORLANDO

Ne olur beni hoşgörün; böylesine güzel ve seçkin iki hanımın isteğini yerine getiremediğim için çok üzgünüm, ama yine de hakkımda kötü düşünmeyin. O güzel gözleriniz ve iyi dilekleriniz bu sınavda bana eşlik etsin. Yenilsem de zararı yok, kader zaten yüzüme hiç gülmemiş; bir kere daha rezil olmuşum ne çıkar. Canlı çıkmazsam da önemi yok; zaten hep gönüllü olarak ölümün peşinden koşmuşum. Arkadaşlarımı gücendirmiş olmam, çünkü arkamdaki ağlayacak arkadaşım yok; dünyaya haksızlık edemem, çünkü yeryüzünde hiçbir şeyim yok. Şu dünyada ben de bir yer dolduruyorum işte; ama boşaltsam da daha iyi bir sahibi bulunur nasıl olsa.

ROSALIND

Ben fazla güçlü sayılmam; ama keşke olan gücümü sana verebilseydim.

CELLA

Keşke benimki de ona destek olsaydı.

ROSALIND

Hoşçakal. İnşallah sende aldanmışımdır!

CELIA

Dilerim her şey gönlünce olur!

CHARLES

Hey, duydum ki genç bir yiğit varmış; toprak anasının bağrında yatmaya pek hevesliymiş, hani nerede o?

ORLANDO

Burda bayım, ama hevesleri hiç de öyle iddialı değil.

DÜK

Güreş tutulacak; yıkılan kaybeder.

CHARLES

Merak etmeyin efendimiz; ilkinde öyle yaman bir ders alacak ki, yalvarsanız da ikinciye tutamaz.

ORLANDO

Dur bakalım, önce beni yık, sonra böbürlen. Hadi, geç şimdi karşıma.

ROSALIND

Hadi genç adam, Herkül yardımcın olsun!

CELIA

Keşke görünmez olabilseydim de şu çam yarmasının bacağına bir kapsaydım.

(Güreş başlar.)

ROSALIND

Oh, harikasın genç adam!

CELIA

Gözümde bir yıldırım olsaydı, kimin yıkılacağını bilirdim.

(Çığlıklar. Charles yıkılır.)

DÜK FREDERICK

Yeter, yeter.

ORLANDO

Ama efendimiz, ben daha ısınmadım bile.

DÜK FREDERICK

Nasılsın Charles?

LE BEAU

Konuşacak durumda değil, lordum.

DÜK FREDERICK

Götürün onu burdan.

(*Charles'ı götürürler.*)

Senin adın ne genç adam?

ORLANDO

Orlando, efendimiz, Sir Rowland de Boys'un en küçük oğlu.

DÜK FREDERICK

Keşke başka birinin oğlu olsaydın.

Dünyada babana saygı duymayan insan yoktu;

Ama benim her zaman düşmanım olmuştur.

Başka bir soydan geliyor olsaydın,

Şu başardığın iş daha hoşuma giderdi.

Her neyse, hoşçakal, sen yürekli bir gençsin –

Keşke baban başka biri olsaydı.

(*Dük, Le Beau ve yanındakiler çıkar.*)

CELIA

Babamın yerinde ben olsaydım bunu yapar mıydım, kuzin?

ORLANDO

Sir Rowland'ın oğlu, en küçük oğlu, olduğum için

Her zamankinden çok kıvanç duyuyorum

Ve bana Frederick'in veliahtı olacaksın deseler
Hayattaki bu yerimden vazgeçmezdim.

ROSALIND

Babam, Sir Rowland de Boys'u canı gibi severdi
Ve onun hakkında herkes de babam gibi düşünürdü.
Bu gencin onun oğlu olduğunu bilseydim,
Yaptığı şu işten caydırmak için
Gözyaşı dökerek yalvarırdım ona.

CELIA

Hadi iyi yürekli kuzinim,
Gel ona teşekkür edelim ve gönlünü alalım.
Babamın hırçın ve kıskanç tavrı beni çok üzdü.
Bayım, gerçekten hakkıyla kazandınız.
Doğrusu verdiğiniz sözü fazlasıyla tuttunuz;
Eğer aşkta da sözlerinize böyle bağlı kalırsanız
Sevdiğiniz mutlu edersiniz.

ROSALIND

(Boynundaki zinciri çıkararak Orlando'ya verir.)

Sayın bayım, benim için bunu takın;
Kaderin gözünden düşmüş biri olmasam
Çok daha fazlasını vermek isterdim;
Ama elimde olan bu kadar.
Gidelim mi, kuzin?

CELIA

Olur. Size iyi günler beyefendi.

(Uzaklaşırlar.)

ORLANDO

(Kendi kendine)

Bir teşekkür bile çıkmadı ağızımdan.

Tüm iyi yanlarım yenik düşüp yere serildi;
Yalnızca insan biçiminde bir kukla kaldı ayakta;
Cansız bir kalıp.

ROSALIND

Bizi çağırıyor. Varım yoğumla birlikte gururum da gitti artık;
Gidip soracağım, bakalım ne istiyor.
Bir şey mi demiştiniz bayım?
Çok iyi güreştiniz; üstelik de,
Yalnızca düşmanlarınızı yenmekle kalmadınız.

CELIA

Hadi kuzin, gidiyor muyuz?

ROSALIND

Peki peki geliyorum. Hoşçakalın.

(*Rosalind'le Celia çıkar.*)

ORLANDO

Ne biçim bir duygu bu? Kurşun gibi yapıştı dilime.
Bir kelime bile çıkmadı ağızımdan;
Oysa o kadar konuşmak istedi benimle.

(*Le Beau girer.*)

Ah zavallı Orlando, yenik düştün işte!
Charles'dan çok daha zayıf biri
Hakkından geldi sonunda.

LE BEAU

Sayın bayım, sizden dostça rica ediyorum;
Lütfen burdan gidin. Aslında her türlü övgüyü,
Alkışı ve sevgiyi hak ettiniz;
Ama Dük nedense yaptığınız her şeyi ters yorumluyor.
Aksi bir insan. Benim söyleyebileceğim bu kadar;
Ama ne demek istediğimi anlamışsınızdır herhalde.

ORLANDO

Teşekkür ederim bayım. Ne olur söyler misiniz,
Bugün güreşi seyretmeye gelen iki bayandan
Hangisi Dük'ün kızıydı?

LE BEAU

Huylarına bakarsak, hiçbiri;
Ama aslında uzun boylusu Dük'ün kızı.
Öteki de, sürgündeki Dük'ün kızı.
Kardeşinin mevkiini gaspeden amca,
Kendi kızına arkadaşlık etsin diye onu alıkoydu.
Bu iki kız birbirini o kadar sever ki,
Kardeşten yakınlar desem yeri.
Ama gördüğüm kadarıyla, son zamanlarda bu Dük,
Tatlı huylu yeğenine soğuk davranmaya başladı.
Bunun tek nedeni de, kızı her görenin erdemlerini övmesi
Ve babasının başına gelenler yüzünden ona acıması.
Vallahi bence bu hanım kıza karşı duyduğu kin
Bir gün mutlaka patlayacak. Neyse, size iyi günler bayım;
Belki bir gün, bundan daha iyi bir dünyada,
Birbirimizi daha çok sever ve daha iyi tanırız.

ORLANDO

Size minnet borçluyum. Güle güle.

(*Le Beau çıkar.*)

Hadi bakalım, sisten çıkıp dumana dalmak diye buna derler;
Zorba Dük'ten kaçıp, zorba ağabeye gidiyoruz.

Ama şu Rosalind de tam bir ilahe!

(*Çıkar.*)

Üç ü n c ü S a h n e

(Sarayda bir salon. Celia ve Rosalind girer.)

CELIA

Aman be kuzin, aman be Rosalind! Hey Cupid, acı şu halime!
Bir kelimecik bile yok mu?

ROSALIND

Köpeğe atacak bir lokmacık desen yine yok.

CELIA

Senin değerli sözlerini köpeklerle ziyan edemem. Birkaçını bana
at daha iyi; hadi, at şu gerekçelerini de sakatla beni.

ROSALIND

O zaman işi bitmiş iki kuzin kalır ortada: biri gerekçelerle sa-
katlanmış, öteki gerekçesiz kalıp çıldırmış.

CELIA

Yani bütün bunlar baban yüzünden mi?

ROSALIND

Hayır, bir kısmı çocuğumun babası yüzünden. Ah, şu yaşadığı-
mız hayat da amma diken dolu!

CELIA

Aldırma kuzin, bayramlarda şaka niyetine üstümüze yapışkan
çiçek tohumu atmazlar mı; bunları da o çiçeklerden say gitsin;
herkesin yürüdüğü yoldan yürümezsek, etekliklerimizi bile kur-
taramayız onlardan.

ROSALIND

Yalnız üstüme başıma yapışsa silkelerdim onları; ama bunlar yü-
reğimde.

CELIA

“Öhö” de çıkarlar.

ROSALIND

Orlando’nun da sesimi duyup geleceğini bilsem hemen derdim.

CELIA

Hadi hadi, duygularınla biraz güreşmelisin bence.

ROSALIND

Oo, başa çıkamam, benden daha iyi bir güreşçiye temsil ediyorlar.

CELIA

O zaman sana iyi şanslar! Ama, sırtın yere gelse de sakın çabalamayı bırakma. Neyse, artık şakayı bırakıp ciddi konuşalım. Nasıl oldu da birdenbire Sir Rowland de Boys’un küçük oğluna böyle tutuldun anlayamadım.

ROSALIND

Babam Düklüğü sırasında onun babasını candan severdi.

CELIA

Yani bu senin de onun oğlunu candan sevmeni mi gerektiriyor? Eğer bu mantıktan gidersek, benim de ondan nefret etmem gerek; çünkü benim babam da ondan candan nefret ederdi; oysa ben Orlando’dan nefret etmiyorum.

ROSALIND

Aman, ne olur, benim hatırım için nefret etme ondan.

CELIA

Nedenmiş? Gerekçelerimiz belli değil mi?

ROSALIND

O zaman, bırak ben o gerekçeyle onu seveyim; sen de ben sevdiğim için sev. Ah, işte Dük geliyor. .

(Dük Frederick ve lordlar girer.)

CELIA

Gözleri de öfke saçıyor.

D K FREDERICK

Siz bayan; en kısa zamanda toplanın
Ve çıkıp gidin sarayımızdan.

ROSALIND

Ben mi amca?

D K FREDERICK

Evet sen, ye en.
Önümüzdeki on gün içinde
Sarayımıza yirmi milden fazla yakla tı ın görülürse ölürsün.

ROSALIND

Ne olur yüce efendimiz,
Söyler misiniz, ne suç i ledim?
Eğer ben kendimi tan yorsam,
Ne istediğimi biliyorsam,
Rüya g rm yorsam, aklım ba ımdaysa,
Ki  yle olduğuna inanıyorum, o zaman sevgili amca,
Siz efendimize karşı asla kusur etmedim,
Hatta, kafamın içinde kalmış, do mamı  bir düşünceyle bile.

D K

Bütün hainler aynıdır.
Lafla kendilerini temize çıkarmaya gelince,
Hepsi de melekler kadar masum olur.
Sana inanmıyorum, o kadar.

ROSALIND

Ama bana inanmamanız beni hain yapmaz ki!
Söyler misiniz, neye dayanıyor bu d   nceniz?

D K FREDERICK

Babanın kızı değil misin; bu yeter de artar bile.

ROSALIND

Siz efendimiz onun Dükaliğine el koyduğunda da kızıydım;
 Siz efendimiz onu sürgüne yolladığında da kızıydım.
 İhanet babadan evlada geçmez lordum;
 Eğer onu hısım akrabadan alıyorsak da,
 Bunun benimle ilgisi ne? Babam hain değildi ki.
 O halde, sayın efendim, sırf yoksul olduğum için
 Hain olduğumu sanmıyorsunuz herhalde.

CELIA

Majesteleri, konuşmama izin verin.

DÜK FREDERICK

Evet Celia, onu senin hatırına burda tuttuk;
 Yoksa çoktan babasının yanını boylamıştı.

CELIA

Ama, burda kalsın diye size ben yalvarmamıştım ki;
 Siz bunu kendi isteğinizle ve ona acıdığınız için yapmıştınız.
 O zaman, onun değerini bilemeyecek kadar küçüktüm;
 Ama şimdi biliyorum. Eğer o hainse,
 Ben de hainim. Biz onunla hep birlikte yattık,
 Birlikte kalktık; ders çalıştık, oynadık, yemek yedik;
 Nereye gittiysek, Juno'nun kuğuları gibi,⁽⁴⁾
 Hep ikimiz birlikte gittik, hiç ayrılmadık.

DÜK FREDERICK

O sana göre fazla kurnaz. Yumuşak başlı, sessiz,
 Uysal tavırlarıyla insanları etkiliyor; ona acıyorlar.
 Sen çok aptalsın; senin şöhretini alıyor;
 O gittikten sonra daha parlak, daha erdemli görüneceksin.
 Onun için, hiç ağzını açma.
 Kararım kesindir ve hiçbir şekilde değişmez.
 Sürgüne gidecek.

CELIA

O zaman aynı kararı benim için de verin efendimiz.
O yanımda olmadan ben yaşayamam.

DÜK FREDERICK

Aptallık etmeyi bırak. Sen, yeğen, hazırlıklarını yap.
Eğer verdiğim süreyi geçirirsen, şerefim üzerine yemin ederim,
Verilen karar uygulanır ve ölürsün.

(Dük Frederick ve yanındakiler çıkar.)

CELIA

Ah zavallı Rosalind'ciğim benim, nereye gideceksin?
İstersen babaları değişelim. Benimkini sana vereyim.
Bak, sakın benden daha çok üzüleyim deme!

ROSALIND

Ama benim daha çok gerekçem var.

CELIA

Hayır kuzin, yok.
Ne olur neşelen. Baksana şu Dük'e,
Beni, yani kendi kızını bile sürgüne mahkûm etti.

ROSALIND

Hayır, etmedi.

CELIA

Etmedi mi? O zaman bendeki sevgi Rosalind'de yok demek;
Çünkü o sevgi sana, seninle benim bir olduğumu öğretmeliydi.
Biz bölünebilir miyiz? Nasıl ayrılabiliriz, canım arkadaşım?
Yoo, bence babam kendine başka bir vâris bulsun.
Onun için, iyisi mi gel de şimdi plan yapalım;
Nasıl kaçabiliriz, nereye gidebiliriz,
Yanıma neler almamız gerekiyor, bunları konuşalım.
Yoksa, bu bahtsızlığı kendin göğüslemeye,
Beni kenara itip dertlerine tek başına katlanmaya hiç
heveslenme.

Çünkü, felaketimiz karşısında rengi solan şu gökkubbe adına
yemin ederim.

Ne dersen de, ben de seninle geliyorum.

ROSALIND

Peki ama, nereye gidebiliriz ki?

CELIA

Arden Ormanı'na gider amcamı buluruz.

ROSALIND

Eyvah, bizim gibi genç kızlar bu kadar uzağa nasıl gider?

Kimbilir ne tehlikeler vardır yolda?

Eşkıyanın gözünü döndürmede güzellik altından önce gelir.

CELIA

O zaman ben de eski püskü şeyler giyer,

Yüzümü de balçıkla sıvarım; sen de aynını yap.

Böylece yolumuza gider, soyguncuların filan da dikkatini
çekmeyiz.

ROSALIND

Peki, ben biraz boylu olduğuma göre, erkek kılığına girsem,

Baştan aşağı erkek gibi giyinip kuşansam daha iyi olmaz mı?

Şöyle kalçamda heybetli bir pala,

Elimde bir yaban domuzu kargısı düşün.

Yüreğimde, gizli gizli, kadınca korku yatsa da,

Dıştan kendimize şöyle cakalı, afili hava verdik mi tamamdır;

Zaten bir sürü ödleğ erkeğin de yaptığı bundan farklı değil:

Yürekli ve yiğit görünmeye çalışmak yani.

CELIA

Peki erkek olduğun zaman adın ne olacak?

ROSALIND

Jüpiter'in uşağının adından aşağısı bana yakışmaz;

Onun için bana Ganymede diyebilirsin.⁽⁵⁾

Senin adın ne olacak?

CELIA

Durumumla ilgili bir şey olsun.

Tamam, bundan böyle adım artık Celia değil, Aliena.⁽⁶⁾

ROSALIND

Pekala; bu arada, babanın sarayından

Ö komik soytarıyı da ayartmaya ne dersin?

Yolculuğumuzda bize eğlence çıkardı.

CELIA

Dünyanın öbür ucuna gel desem gelir benimle;

Bırak onunla ben konuşayım. Hadi gidelim;

Mücevherlerimizi, paramızı, eşyamızı filân alalım.

Sonra da plan yapalım; bakalım en uygun ne zaman kaçabiliriz

Ve peşimden gelecek olanları en iyi nasıl atlatabiliriz.

Hadi şimdi, yürek rahatlığıyla yollanalım;

Ama sürgüne değil özgürlüğe.

(Çıkarlar.)

İKİNCİ PERDE

Birinci Sahne

(Arden Ormanı. Büyük Dük, Amiens, ve ormancı kalığında iki üç lord girer.)

BÜYÜK DÜK

Ee, dostlarım, sürgündeki kardeşlerim;
Bu hayata alıştıktan sonra, sizce de her şey,
O sahte, tantanalı ortamdan daha tatlı değil mi?
Şu orman, hasetlik dolu saraydan daha güvenli değil mi?
Âdemin çektiği sıkıntıyı hissetmiyoruz bile burda, ⁽⁷⁾
Mevsimler önemli değil bizim için:
Kış günü esen dondurucu rüzgâr,
Hırçın uğultusu ve keskin dişleriyle
Bedenime çarpıp beni ısırduğında,
Soğuktan kaskatı kesilsem de, gülümsüyor,
“Hiç değilse iltifattan sayılmaz bu,” diyorum,
“Bunların hepsi yalnızca birer danışman;
Ben neyim, nasıl bir varlığım,
Duyularım aracılığıyla anlamamı sağlıyorlar.”
Acı günlerin kazancı tatlı olur:
Tıpkı çirkin ve zehirli kurbağa gibi,
Tepesinde değerli bir mücevher taşır. ⁽⁸⁾
İşte biz de insanlardan uzak burda yaşarken,

Ağaçlarda diller, akarsularda kitaplar,
Taşlarda Tanrı sözü ve her şeyde iyilik buluruz.

AMIENS

Ben değiştirmek istemedim bu hayatı.
Ağzınıza sağlık Dük Hazretleri,
Şu kaderin bize ettiklerini tatlı dilinizle
Ne hoş yorumladınız, ne güzel yumuşattınız!

BÜYÜK DÜK

Hadi, karaca avına çıkalım isterseniz, ha?
Ama, o zavallı benekli soytarılar da
Bu ıssız şehrin asıl yerlileri;
Bu yüzden onları böyle kendi memleketlerinde,
Yuvarlacık sağrılarını oklarla deşip öldürmeye
İçim elvermiyor doğrusu.

BİRİNCİ LORD

Haklısınız Lordum;
Bizim mahzun Jaques de buna üzülüyor;
Yeminle diyor ki, zorbalıkta siz,
Sizi sürgüne gönderen kardeşinizi bastırıyormuşsunuz.
Bakın bugün ne oldu: bir ara Jaques,
Bir meşe ağacının dibinde yan gelmiş yatarken,
Lord Amiens'le birlikte arkadan usulca sokulduk.
Baktık, dibinde yattığı meşenin asırlık kökleri,
Topraktan sıyrılıp, hemen oracıkta
Gürül gürül akan dereye bir göz atıverelim demişler;
Sürüden ayrı düşmüş zavallı bir geyik de aynı yerde
Mahzun ve çaresiz duruyordu; hayvancağzı öyle böğürüyordu ki;
Harcadığı çabadan deri giysisi sanki patlayacak gibi geriliyor,
Kocaman yuvarlak gözyaşı damlaları acıklı bir şekilde
Peşpeşe o masum burnundan aşağı süzülüyordu.
İşte bizim mahzun Jaques de pür dikkat,
Bu tüylü, şaşkın soytarıyı seyrediyor,

Hayvanın, çağıldayan suyun tam kenarında durup,
Akıttığı gözyaşlarıyla suyu çoğaltışına bakıyordu.

BÜYÜK DÜK

Peki ne diyordu Jaques?

Gördüğü şeyden ders filan çıkarmıyor muydu?

BİRİNCİ LORD

Oo, hem de nasıl; ne cevherler dökülüyordu ağzından!

Önce, geyiğin, suya ihtiyacı olmayan dereye

Gözyaşı dökmesi üzerine konuştu: "Zavallı geyik," dedi,

"Tıpkı vasiyetini hazırlayan insanlar gibisin:

Zaten yeterinden çok malı olana

Daha da fazlasını veriyorsun."

Sonra da geyiğin ne kadar yalnız olduğu,

Kadife derili dostları tarafından nasıl terk edilip

Bir başına bırakıldığı üzerine fikir yürüttü.

"Şu işe bakın yahu," dedi,

"Düşenin dostu olmaz diye buna derler işte."

O anda da, iyi besili, kaygısız bir sürü,

Şöyle durup bir selam vermeye bile tenezzül etmeden,

Hoplaya zıplaya garip geyiğin yanından geçti gitti.

Bunun üzerine, "Ee," dedi Jaques,

"Geçin bakalım tombul ve yağlı yurttaşlar, devir böyle.

Niye bakasınız ki şu yoksul ve batmış kişiye?"

Sonra ülkeye, şehire, saraya verdi veriştiirdi;

Yaşadığımız şu hayatın da altını üstünü bırakmadı;

Yemin etti; hepimiz zorba ve gaddarmışız;

Hafta daha betermişiz;

Hayvanların doğup büyüdüğüleri yaşama alanlarına konmuşuz,

Onları ürkütüyor, öldürüyormuşuz.

BÜYÜK DÜK

Peki sonra, onu öyle bıraktınız mı?

İKİNCİ LORD

Evet Lordum, biz ordan ayrılırken bir yandan ağlıyor,
 Bir yandan da
 Hıçkırıp duran geyikle ilgili yorumlarına devam ediyordu.

BÜYÜK DÜK

Hadi şurayı gösterin bana;
 Bu aksilik nöbetleri tuttuğunda onunla atışmaya bayılıyorum.
 Bu zamanlarda bayağı dolu oluyor çünkü.

BİRİNCİ LORD

Gelin sizi hemen götürüyim ona.
 (Çıkıyorlar.)

İkinci Sahne

(Saray. Dük Frederick'le lordlar girer.)

DÜK FREDERICK

Yani onları hiç gören olmamış, öyle mi?
 Mümkün değil. Bu işte mutlaka
 Benim sarayımdaki bazı hainlerin parmağı var.

BİRİNCİ LORD

Herkese soruldu, kızınızı kimse görmemiş.
 Odasında hizmetine bakan nedimleri
 Gece yattığını görmüşler; ama sabah erken bakmışlar ki,
 Yatak, hazinesinden yoksun.

İKİNCİ LORD

Lordum, hani aşâğılık bir soytarı vardı ya,
 Sizi sık sık güldürürdü; o da yok ortada.

Prenses'in nedimesi Hisperia itiraf etti;
 Kızınızla kuzini konuşurken gizlice dinlemiş;
 Hani şu güçlü Charles'ı yenen g reş iden
 Övgü ve hayranlıkla söz ediyorlarmış.
 Dediğine bakılırsa, her nereye gittilerse
 Bu genç güreşçi de mutlaka orada olmalıymış.

D K FREDERICK

Charles'ın kardeşini  ağırtın; getirin o genci bana.
 Bulamazsanız, ağabeyini getirin; ben ona kardeşini buldururum.
 Hadi sallanmayın; sorup soruşturmakla da vakit kaybetmeden,
 Bu akılsız kaçakları bir an önce geri getirmeye bakın.

      n c   S a h n e

( liver'in evinin  n . Orlando'yla Adam ayrı ayrı girerler.)

ORLANDO

Hey, kim var orda?

ADAM

O da ne, benim genç efendim! Ah benim güzel efendim,
 Ah benim canım efendim;
 Ah ihtiyar Sir Rowland'ın yaşayan anıtı!
 Ama ne işiniz var burda? Neden namuslusunuz?
 Halk sizi neden seviyor? Ve ne demeye
 Nazik, güçlü ve y reklisiniz?
 O huysuz D k' n başg reş isini yenmek gibi
 Aptalca bir iş yapmak da nereden aklınıza geldi?
  n n z sizden önce buraya ulaştı bile.
 Biliyor musunuz ki, bazı insanların sahip olduğu nimetler
 Kendileri için düşmandan farksızdır.

Sizinkiler de işte öyle.
 Erdemlerinizin hepsi, iyi yürekli efendim,
 Karşınıza dikilmiş kutsal ve mübarek birer hain.
 Ah, nasıl bir dünya ki bu,
 İnsanoğlunun sahip olduğu her güzellik
 Zehir oluyor kendine!

ORLANDO

Niye; ne oldu ki?

ADAM

Ah talihsiz genç,
 Sakın bu kapılardan içeri gireyim demeyin;
 Şu çatının altında yaşayan adam,
 Tüm erdemlerinizin düşmanı sizin.
 Ağabeyiniz; yoo yoo, ağabey filan değil; yine de –
 Aynı babanın evladı diyecektim ama –
 Ama hayır, evlat da değil, ona evlat diyemem;
 İşte o, sizin övgülerinizi duymuş ve niyeti de,
 Bu gece, evde her zaman yattığınız bölmeyi,
 İçinde sizinle birlikte ateşe vermek.
 Bunu başaramazsa,
 Canınıza kıymanın başka bir yolunu bulacak.
 Bütün konuşmalarını ve planlarını duydum.
 Burası yuva, ev filan değil artık, kasap dükkânı.
 Sakının bu evden, korkun ve asla içeri adım atmayın.

ORLANDO

İyi ama Adam, nereye gidebilirim ki?

ADAM

Nereye giderseniz gidin; yeter ki buraya gelmeyin.

ORLANDO

Ne yani, kapı kapı dolaşıp yiyecek mi dileneyim;
 Yoksa yollara düşüp zorbalıkla, kılıcımın gücüyle

Eşkıyalık mı yapayım? Eğer yapmamı istediğin bu değilse,
 Elimden başka ne gelir bilmiyorum.
 Ama yapabilecek olsam da yapmam bunu.
 Bu yola başvurmaktansa, kanı bozulmuş
 Ve gözünü kan bürümüş bir ağabeyin
 Gaddarlığına boyun eğirim daha iyi.

ADAM

Yoo, bunu yapmayın. Birikmiş beş yüz altınım var;
 Babanızın sağlığında dişimden tırnağımdan artırmıştım;
 Gün gelip elden ayaktan düşersem,
 Yaşlılıkta bakanım olmaz da bir köşeye atılırsam
 Bana güvence olur diye bir kenara koymuştum.
 Alın bu parayı; kargaların rızkını veren,
 Serçeyi aç bırakmayan yüce Tanrı,
 Beni de yaşlılıkta garip bırakmaz elbet.
 İşte altınlar burda; hepsi sizin olsun.
 İzin verin ben de uşağınız olayım.
 Yaşlı görüldüğüme bakmayın, gücüm kuvvetim yerinde;
 Gençliğimde, bedeni kızıştırıp azdıran içkileri hiç kullanmadım;
 Ne de zevke sefaya dalıp,
 Yaşlılıkta beni zayıf ve halsiz düşürecek işlere kalkıştım.
 Bu yüzden, ihtiyarlığım çetin bir kış gibi;
 Karlı buzlu, ama doğal.
 Ne olur, bırakın sizinle geleyim; her işinizi yaparım,
 Her şeyde yardım ederim size, gençleri aratmam.

ORLANDO

Ah sevgili ihtiyar, o eski zamanların sadakati
 Nasıl da yüzünden okunuyor. O günlerde insanlar
 Karşılık beklemeden, görev uğruna ter dökerlerdi.
 Bugün senin gibi kimse kalmadı artık;
 Ucunda yükselme yoksa kimse terlemiyor;
 İsteğine kavuştuğu anda da derhal işi gücü bırakıyor.
 Ama sen böyle değilsin.

Ne yazık ki zavallı ihtiyar, sen çürümüş bir ağacı buduyorsun:
 Harcadığın emek de çektiğin eziyet de boş;
 O ağacın tek bir çiçek bile açabilecek hali yok artık.
 Ama madem istiyorsun, hadi birlikte yola düşelim;
 Bakarsın senin gençlik harçlığını tüketmeden önce
 Yerleşecek bir yer bulur, geçinir gideriz seninle.

ADAM

O zaman siz öne düşün efendim;
 Ben olan doğruluk ve sadakatimle
 Son nefesime kadar peşinizdeyim.
 On yedi yaşından nerdeyse seksen yaşına kadar
 Burda yaşadım ben; ama artık burda yaşamıyorum.
 On yedi yaşında başını alıp kısmetini aramaya çıkan çok olur;
 Ama yaş seksene vardı mı, vakit çok geçtir artık.
 Bundan sonra da para pul yok gözümde;
 Yeter ki rahat öleyim, borcum olmasın efendime.
 (Çıkarlar.)

Dördüncü Sahne

(Arden Ormanı. Ganymede kılığında Rosalind, Aliena kılığında Celia,
 ve Touchstone girer.)

ROSALIND

Ah, ruhum öyle yorgun ki!

TOUCHSTONE

Ruhum umurumda değil, bacaklarım yorgun olmasaydı.

ROSALIND

Şu erkek kılığıma ayıp olacağını bilmesem, içimden gelen sesi

dinleyip kadın gibi ağlayacağım. Ama, madem yelek pantolon giydik, onların hakkını verip etekliğe karşı yiğitliği elden bırakmamalıyız. Onun için, hadi, cesaret Aliena'cığın.

CELIA

Ne olur bana acıyın. Daha fazla yürüyecek halim kalmadı.

TOUCHSTONE

Vallahi seni taşımaktansa, sana acırım daha iyi. Acımak parayla değil çünkü; ama taşı deseydin iş değişirdi; tabii kesende de metelik yoktur herhalde.

ROSALIND

Eh, işte burası Arden Ormanı.

TOUCHSTONE

Evet şimdi Arden'dayım; şapşallığıma doymayayım; evimde otursam olmazdı sanki; ama madem yola düştük, sızlanmanın âlemi yok.

ROSALIND

Evet Touchstone, bence de öyle.

(Corin ile Silvius girer.)

Hey şu gelenlere bakın,
Genç bir adamla bir ihtiyar;
Bayağı ciddi lafa dalmışlar.

CORIN

Bunu yaptın mı, seni hep hor görür.

SILVIUS

Ah Corin, onu ne kadar seviyorum bir bilsen!

CORIN

Biraz tahmin edebiliyorum; çünkü bir zamanlar ben de sevmiştim.

SILVIUS

Yoo Corin, bu yaşta imkân yok bilemezsin;
 Gençliğinde istediğin kadar içten sevmiş ol;
 Geceyarısı yastığa kapanıp istediğin kadar iç çekmiş ol.
 Bence dünyada yoktur benim gibi sevmiş erkek;
 Ama ola ki geçmişte sen de benim gibi aşka düştüysen,
 Kimbilir kendinden geçip ne saçmalıklar yapmışsındır.

CORIN

Binlercesini yaptım, ama unuttum gitti.

SILVIUS

O zaman asla yürekten sevmemişsin demek.
 Aşk yüzünden yaptığın şapşalca şeylerden
 En küçüğünü bile hatırlamıyorsan,
 Hiç sevmemişsin bence sen.
 Ya da şu anda benim yaptığım gibi oturup
 Sevdiğini öve öve karşındakini bıktırmadıysan,
 Hiç sevmemişsin bence sen.
 Ya da, aşkımın şu anda bana yaptırdığı gibi,
 Aşk yüzünden sen de ansızın,
 Hop diye, işte böyle fırlayıp kaçmadıysan,
 Hiç sevmemişsin bence sen.
 Ah Phebe, Phebe, Phebe!

(Çıkar.)

ROSALIND

Ah, zavallı çoban; senin yarana bakayım derken,
 Bak şu kara talihime ki kendi yaram geldi aklıma.

TOUCHSTONE

Benim de kendiminki. Hatırlıyorum da, ben âşık olduğumda kılıcımı taşa vurup kırmıştım; al bakalım, demiştim, gece vakti Jane Smüle'a gitmek nasıl olurmuş gör; Jane'in tokacını⁽⁹⁾ öptüğümü hatırlıyorum; ayrıca, inekten süt sağarken o şirin nasırlı

elleriyle tuttuğu memeleri de öpmüştüm; ayrıca, onun yerine bir kabuklu bezelyeye⁽¹⁰⁾ ilanı aşk ettiğimi de hatırlıyorum. Hat-tâ, kabuğun içinden iki bezelye çıkarıp ona verdiğimi ve göz-yaşları içinde hüngür hüngür şöyle dediğimi hatırlıyorum: "Lüt-fen bunları benim için tak". Biz gerçek âşıklar tuhaf yollarla gösteririz aşkımızı; ama doğada her şey ölümlü olduğuna göre, aşka düşen her doğal varlığın da ölümlü olduğu aptallığından belli olur.

ROSALIND

Farkında olmadan, bayağı akıllıca konuşuyorsun.

TOUCHSTONE

Vallahi, kendi aklımın hiç farkında olamadım; bir gün o aklıma çarpıp bacağımı filan kırarsam farkında olurum herhalde.

ROSALIND

Ey Jüpiter, şu çobanın aşkı
Tam benimkinin aynı.

TOUCHSTONE

Benimkinin de, diyecektim; ama benimki biraz bayatladı.

CELIA

Biriniz şu adama sorsun bakalım, altın karşılığı yiyecek verir mi bize. Açlıktan ölmek üzereyim.

TOUCHSTONE

Hey, sen, soytarı!

ROSALIND

Sus be şapşal, adamı sizin aileden sandın galiba.

CORIN

Ne var, kimsiniz?

TOUCHSTONE

Senden iyi birileri, bayım.

CORIN

İyi bari, yoksa felaket olurdu haliniz.

ROSALIND

Sus diyorum soytarı! İyi akşamlar dostum.

CORIN

Size de kibar bayım; hepinize iyi akşamlar.

ROSALIND

Ne olur çoban, eğer buralarda sevgi ya da altın karşılığı
Yiyecek ve barınak bulmak mümkünse,
Bize şöyle dinlenip bir şeyler yiyebileceğimiz bir yer gösterebilirsen.
Şu kızcağız yürümekten o kadar bitkin düştü ki,
Nerdeyse halsizlikten bayılmak üzere.

CORIN

Güzel efendim, çok üzıldüm,
Kendimden çok ona acıdım şimdi,
Keşke elimde olsaydı da ona yardım edebilseydim.
Ama ben başka bir adama çobanlık yapıyorum;
Otlattığım koyunların yününü bana kırtırmazlar.
Efendim de aksi biridir; insanları ağırlasam da
Cennetlik olsam filan diye düşünmez.
Ayrıca, evi, sürüleri ve otlakları, hep satılıyor;
Kendisi burda değil, onun için de
Ağılda şu anda size göre hiç yiyecek yok.
Ama isterseniz gelin de ne varsa görün,
Yani, ben derim ki, hoş gelmiş olursunuz.

ROSALIND

Kim alıyor efendinin koyunuyla otlağını?

CORIN

Biraz önce burda gördüğünüz çoban.
Ama aslında o kolay kolay mal almaz.

ROSALIND

Peki o zaman, adamın hakkını yemedem,
Evini, otlağını ve sürüsünü bizim için alıversene;
Parasını biz öderiz.

CELIA

Senin de ücretini artırırız. Burayı beğendim;
Bence güzel vakit geçer burda.

CORIN

Benim bildiğim, hepsi satılık.
Hadi o zaman gelin; alıcı gözüyle bakın,
Toprağı beğenirseniz, kazancı işinize gelirse,
Bu hayatı da severseniz, ben de
Sizin sadık hizmetkârınız olurum;
Altınlarınızla da burayı hemen alırım.
(Çıkarlar.)

Beşinci Sahne

(Ormanda sakın bir köşe. Amiens, Jaques ve ötekiler girer.)

AMIENS (Şarkı söyler.)

Yemyeşil yapraklı ağacın gölgesinde
Varsa benimle uzanacak kimse;
Sesini kuşların sesine uyduracak,
Kuşlara eşlik edip kuşlar gibi şakıyacak;
Hadi gelsin, hadi gelsin, hadi gelsin.
Düşman filan bulamaz kimse burda
Kara kışla fırtınayı saymazsa –
Hiç merak etmesin.

JAQUES

Hadi, biraz daha, biraz daha, ne olur.

AMIENS

Ama Monsieur Jaques, hüzünlenirsiniz sonra.

JAQUES

Bayılırım hüzünlenmeye. Hadi, ne olur, biraz daha. Sansarın yumurtayı delip içini emdiği gibi, ben de şarkılardan melankoli çekip almakta ustayımdır. Biraz daha, hadi ne olur, biraz daha.

AMIENS

Sesim kısık, sizi eğlendirebileceğimi sanmıyorum.

JAQUES

Beni eğlendir diyen kim; şarkı söylemeni istiyorum ben. Hadi hadi, şöyle bir stanza daha. Stanzo muydu neydi? ⁽¹¹⁾

AMIENS

Nasıl isterseniz Monsieur Jaques.

JAQUES

Her neyse, adlar olmasa da olur; nasıl olsa kimseden alacağım yok. ⁽¹²⁾ Hadi, şarkı söyleyecek misin?

AMIENS

Söyleyesim yok, ama madem istiyorsunuz.

JAQUES

Hah, işte şöyle! Ben kimseye kolay kolay teşekkür etmem ama sana ediyorum. Aslında nezaket dediğin iki şebeğin alışverişinden başka bir şey değil: Biri bana yürekten teşekkür etti mi, acaba ona kaç para verdim de bana böyle dilenci gibi dolu dolu teşekkür ediyor diye düşünürüm. Hadi bakalım, duyalım şarkınızı; ve siz, şarkı söylemeyecek olanlar da dilinizi tutun.

AMIENS

Pekâlâ, şarkıyı bitireyim. Siz de baylar bu arada sofrayı hazırla-

yın. Dük, bu ağacın altında içecekmiş içkisini. Bütün gün sizi arıyordu.

JAQUES

Ben de bütün gün ondan kaçıyordum. Bana göre biraz fazla tartışma meraklısı. Benim de aklıma konuşacak bir sürü şey geliyor; ama Tanrı'ya şükredip kendime saklıyorum bunları; övünme vesilesi yapmıyorum. Hadi, şakı bakalım, hadi.

AMIENS (*Şarkı söyler.*)

Gözül tok kim varsa şu dünyada;
Yaşamayı seven açık havada;
Kendi yiyeceğini kendi bulan;
Bulduğuyla yetinen, buna da şükür diyen;
Hadi gelsin, hadi gelsin, hadi gelsin.
Kara kışla fırtınayı saymazsa,
Düşman filan göremez burda,
Hiç merak etmesin.

JAQUES

Tam bu besteye uyacak bir güfte var bende de; daha dün yaptım, hem de hiç hayalimi kullanmadan. Sana vereyim onu.

AMIENS

İyi, ben de aynı havada söylerim.

JAQUES

Bak şöyle:

Enayi kim varsa şu dünyada,
Varını yoğunu, rahatını bırakan arkada;
İnatla bildiğinden şaşmayan;
Eşeklik edip yurdundan kaçan;
Dükdame, dükdame, dükdame,
Gelsin katılsın bize,
Görsün o şapşal gözleriyle;
Onun gibisi bizim burda sürüyle.

AMIENS

İyi de, "Dükdame" ne demek?

JAQUES

Eski Yunanca; soytarılara "toplanın" çağrısı. Şimdi ben gidip biraz kestirmeye çalışacağım; beceremezsem, basarım küfürü Mısır'ın tüm ilk doğmuşlarına.⁽¹³⁾

Altıncı Sahne

(Ormanda başka bir yer. Orlando'yla Adam girer.)

ADAM

Canım efendim, artık halim kalmadı. Açlıktan ölüyorum. İyisi mi ben şuraya uzanayım, yattığım yer mezarım olsun. Elveda, iyi yürekli efendim.

ORLANDO

Hadi hadi Adam, bu da ne demek! Sen bu kadar yüreksiz misin? Canlan biraz, telaşlanma, hadi topla kendini. Eğer bu vahşi ormanda yaban hayvanı diye bir şey varsa, ya ben ona yem olurum, ya da onu sana yiyecek yaparım. Ölüme yakın olan sen değilsin, düşüncen. Benim hatırım için aklını takma buna; ben gelene kadar ölümü kendine yaklaştırma. Ben hemen dönerim, eğer sana yiyecek bir şeyler getiremezsem o zaman izin veririm ölürsün; ama sakın ben gelmeden öleyim deme yoksa bütün çabalarım boşa gider. Hah, işte oldu bak! Canlandın bile. Hemen dönüyorum. Ama böyle açıkta yatamazsın. Kalk, önce sana bir sığınak bulalım; merak etme, eğer bu ormanda canlı varsa, seni açlıktan öldürmem. Hadi Adam, hadi, üzülme.

(Çıkartlar.)

Yedinci Sahne

(Ormanda başka bir yer. Ağaç altında bir yer sofrası. Büyük Dük, Amiens ve haydut kılığında lordlar girer.)

BÜYÜK DÜK

Bence mutlaka hayvana dönüştü;
Çünkü insan görünümünde olsa bir köşede görürdük.

BİRİNCİ LORD

Hayır lordum, daha biraz önce burdaydı.
Keyfi de yerindeydi; şarkı dinliyordu.

BÜYÜK DÜK

Kendi kendiyile uyum sağlayamamış bu adam
Şimdi müziksever mi oldu yani?
Bu gidişle göklerin akordu da bozulursa hiç şaşmam.⁽¹⁴⁾
Hadi bulun onu, söyleyin kendisiyle konuşacaklarım var.

BİRİNCİ LORD

İşte kendi geldi bile, beni de arama zahmetinden kurtardı.
(Jaques girer.)

BÜYÜK DÜK

Oo monsieur, nerelerdesiniz? Hayat zor yani;
Biz zavallı dostlarınız size bir türlü kavuşamıyoruz.
Allah Allah, bakıyorum keyfiniz de yerinde!

JAQUES

Soytarı gördüm, soytarı. Ormanda bir soytarı gördüm!
Ala giysili soytarı; şu dünyanın işine bakın!
Yediğim ekmek hakkı için, bir soytarı gördüm;
Yan gelip yatmış güneşleniyordu;
Bir yandan da Kader Tanrıçası'na veriyor,

Veryansın ediyordu, işte bu ala giysili soytarı.

"İyi günler, şapşal soytarı," dedim. Yoo bayım, dedi,

"Tanrı kısmetimi açana kadar şapşal deme bana."

Sonra cebinden bir saat çıkardı;

Donuk gözlerle baktı bu saate

Ve çok bilgece, "Saat on," dedi ve devam etti,

"Yaşamak dediğin ne ki! Daha bir saat önce dokuzdu,

Bir saat sonraysa on bir olacak ve işte böyle, bizler de

Saatten saate olgunlaşıyor, olgunlaşıyor;

Saatten saate çürüyor, çürüyoruz;

Bu hikâye de böyle sürüp gidiyor."

Ala giysili soytarının zaman üzerine çektiği bu nutku duymamla

Kendimi tutamayıp patlamam bir oldu;

Horozlar gibi yırtınırcasına gülmeye başladım;

Doğrusu soytarılının bu kadar derin düşündüğünü bilmezdim.

Soytarının saatiyle aralıksız bir saat güldüm.

Hey gidi soylu soytarı! Ey yüce soytarı!

Ala giysi gibisi yok şu dünyada.

BÜYÜK DÜK

Kimmiş bu soytarı?

JAQUES

Hey yüce soytarı! Bir zamanlar saraylıymış;

Dediğine bakılırsa tanımayan yokmuş onu,

Genç ve güzel bayanlar arasında.

Üstelik adamın beyninde – ki kupkuru bu beyin,

Tıpkı yolculukta yenmeden kalmış peksimet ⁽¹⁵⁾ –

Tıka basa gözlemle dolu acayip köşeler var.

Bu gözlemleri yeri geldikçe parça bölük çıkarıyor.

Ah, keşke ben de soytarı olsaydım;

Şöyle güzel bir ala giysim olsaydı.

BÜYÜK DÜK

Olacak, merak etme.

JAQUES

Hayatın tek isteğim bu!
 Yeter ki sizler de beni akıllı sanmayın,
 Bu yönde kafanızı saran her fikri, önyargıyı
 Kökleriyle birlikte iyice ayıklayıp atın ordan.
 Rüzgâr gibi özgür olmalıyım her davranışında,
 Canım kime esmek isterse ona esmeliyim;
 Soytarı böyle olur çünkü.
 Zırvalarıma en çok kimler alınırsa
 En çok gülen onlar olmalı.
 Peki ama neden? Neden en çok onlar gülmeli?
 Bizim mahalle kilisesinin yolu ne kadar belliyse
 Bunun nedeni de o kadar belli.
 Soytarıdan yediği akıllıca darbeyle sarsıldığı halde
 Hiç canı yanmamış gibi yapan aptallık eder bence.
 Çünkü o zaman, soytarının attığı taşlarla,
 Akıllı kişinin aptallığı paramparça ortaya dökülür.
 Giydirin bana ala giysimi. İzin verin, içimi dökeyim;
 Bakın o zaman, bu hastalıklı dünyanın
 İltihaplı bedenini nasıl tertemiz temizliyorum;
 Yeter ki insanlar vereceğim ilaca katlanabilsin.

BÜYÜK DÜK

Ayıp ayıp, utan! Senin ne yapacağını ben biliyorum.

JAQUES

Ne yapabilirim ki iyilikten başka! Beş para almadan üstelik!

BÜYÜK DÜK

Günahı kınarken bile günahların en adisini,
 En iğrencini işliyorsun.
 Sen kendin uslanmaz azgının birisin;
 Ne bedensel dürtülerine hâkim olmayı bilirsin ne uçkuruna;
 Başboş yaşayışın yüzünden kaptığın
 Ne kadar yara, çiban, iltihap varsa
 Şimdi hepsini öteki insanlara bulaştırmak istiyorsun.

JAQUES

Yoo, günah her yerde kol gezerken,
 Kimse tek kişinin üstüne yıkamaz bunu.
 Kendiliğinden gücü tükenip yatışana kadar
 Denizler gibi kabara kabara akıyor mu?
 Şehirde hangi sade vatandaş, hangi kadın,
 Sırtında prenseslere yaraşır pahalı giysiler taşıyor?
 Bunların hangisi gelip de
 “Beni mi kastediyorsun,” diyebilir,
 Komşusu da tıpkı kendi gibiyse eğer?
 En adi işte çalışanlar arasından bile kim çıkıp,
 Onu hedef aldığı sanarak,
 “Şık giysilerimin parasını sen mi verdin,”
 Diye bana çıkışabilir ve bunu yaparken de
 Tam sözünü ettiğim türden bir budala olduğunu açığa vurabilir?
 İşte buyrun! Hadi bakalım, nasıl yapabilir ha? Nasıl?
 O halde ben kime dil uzatıp haksızlık etmişim?
 Eğer söylediklerim doğruysa, o kendine haksızlık etmiştir.
 Yok eğer masumsa, o zaman da benim sataşmalarım
 Yaban kazları gibi hiçbir insana yaklaşmadan
 Açıktan uçup gitmiş demek.
 Hey, şu gelen de kim?
 (*Elinde kılıcıyla Orlando girer.*)

ORLANDO

Durun, derhal bırakın yemeği!

JAQUES

Ama daha hiç yemedim ki.

ORLANDO

Olsun, önce gerçek açlar yiyecek.

JAQUES

Bu horoz da nerden çıktı?

BÜYÜK DÜK

Bakıyorum görgü, terbiye gibi şeylerden haberin yok:
Çektiğin sıkıntılar mı seni böyle küstah yaptı,
Yoksa her zaman mı yol yordam bilmez birisin?

ORLANDO

İlk dokunuşta buldunuz damarımı;
Çektiğim sıkıntının sivri dikenini
Her türlü terbiye ve nezaket izlerini sildi bende.
Oysa ben de şehirde büyüdüm; görgü nedir bilirim.
Ama bakın yine söylüyorum, sakın kımıldamayın;
Önce beni dinleyip ihtiyacımı karşılamazsanız
Bu meyvalardan birine elini süren kendini ölmüş bilsin.

JAQUES

Sen de önce susup bizi dinlemezsən;
Ben kendimi ölmüş bilmek üzereyim.

BÜYÜK DÜK

Ne istiyorsanız söyleyin. Bizi iyiliğe zorlamak yerine,
İyilikle zorlarsanız daha etkili olur.

ORLANDO

Açlıktan ölmek üzereyim; biraz yiyecek verin.

BÜYÜK DÜK

Buyrun, oturun ve yiyin; soframıza hoş geldiniz.

ORLANDO

Ne kadar nazıksınız! Ne olur beni hoşgörün.
Bu ormandaki her şeyi vahşi sanıyordum;
Onun için böyle haşın tavır takındım.
Ancak, bu geçit vermez ormanda,
Hüzünlü dalların gölgesinde
Zamanın emekleyen saatlerine aldırmadan yaşayan sizler
Her kimseniz; eğer geçmişte daha iyi günler gördüyseniz;
Kilise çanlarının çaldığı bir yerde hiç yaşadığınız;

İyi bir insanın sofrasına hiç konuk olduysanız;
 Gözlerinizden akan bir damla yaşı hiç sildiyseniz;
 Merhamet etme nedir, merhamet görme nedir biliyorsanız;
 O zaman bırakın sizin görgünüz benim zorlamam olsun.
 İşte bu umutla ve yüzüm kızararak kılıcımı kınına koyuyorum.

BÜYÜK DÜK

Daha iyi günler gördüğümüz doğru;
 Evet, huşu veren çanların sesiyle kiliseye çok yollandık;
 İyi insanların sofrasında oturduk;
 Duyduğumuz kutsal merhametle
 Gözlerimize dolan damlaları çok sildik;
 Onun için de otur ve rahatına bak;
 Neye ihtiyacın varsa çekinmeden söyle;
 Elimizden gelen yardımı yapmaya hazırız sana.

ORLANDO

O zaman şu yiyeceğinizden biraz ayırın;
 Bu arada ben de, yavrusunu kollayan bir ana geyik gibi
 Gidip bir bakayım. Zavalı bir ihtiyar var;
 Sırf bana sevgisinden, hiç yorgunluk bilmeden
 Topallaya topallaya hep peşimden geldi.
 Hem yaşlılıktan hem açlıktan perişan durumda;
 Önce onun karnı doymadan
 Boğazımdan bir lokma bile geçmez.

BÜYÜK DÜK

Hemen git bul onu;
 Merak etme, sen dönene kadar hiçbir şeye dokunmayız.

ORLANDO

Sağolun; bu iyiliğiniz için Allah sizden razı olsun.

(Çıkar.)

BÜYÜK DÜK

Görüyorsunuz ya, mutsuz olan yalnız biz değiliz.

Yaşam denen şu koca tiyatroda
Bizimkinden çok daha acıklı sahneler var.

JAQUES

Tümüyle bir sahnedir yaşam;
Erkeklerle kadınlarsa, hepsi birer oyuncu;
Biri çıkar, öteki girer ve her biri,
Kendine düşen sürede pek çok rol oynar;
İnsanın yedi dönemi yedi perde eder.
İlk perdede bebektir; dadısının kollarında
Cıyak cıyak bağırır, her an kusan bir bebek.
Sonra, sızlanıp duran okul çocuğu gelir;
Elinde çantası, pırıl pırıl sabah suratıyla;
Salyangoz gibi sürüne sürüne,
Gönülsüzce okuluna yollanan çocuk.
Sonra sıra sevdalıda: baca gibi iç çeker durur,
Ezgiler düzer sevdiğinin kaşlarına.
Arkadan panter bıyıklı, onur düşkünü asker gelir;
Desteksiz atmadan edemez; her an her şeye hırslanıp
Kavga çıkarmak için bahane arar;
Şan şöhret denen o sabun köpüğünü
Topun ağzında bile aramaktan çekinmez.
Sonra sıra yargıçtır;
Semiz tavukla beslenmiş okkalı toparlak göbeğiyle,
Haşın bakışları, görevine uygun resmi sakalıyla;
Ardarda bilgece deyişler sıralayıp,
Beylik örnekler vermeye meraklı yargıç da
Rolünü oynar geçer. Sahne değişir;
Altıncı dönemde sıra
Sıska, terlikli, pimpirik ihtiyara gelir;
Gözlükleri burnunun üstüne düşmüş, yanakları sarkmış,
Gençliğinden kalma iyi korunmuş pantolonu,
Bir deri bir kemik bacaklarına çuval gibi bollaşmıştır;
O tok erkek sesi yeniden tiz çocuk sesine dönmüştür;

Islık gibi çıkar ağzından.

İlginç olaylarla dolu bu tarihsel oyunun son sahnesi

İkinci çocukluk ve sınırsız unutkanlıktır;

Ne diş kalmıştır artık, ne göz, ne tat,

Ne de başka bir şey.

(Orlando'yla Adam girer.)

BÜYÜK DÜK

Hoş geldin. Saygıdeğer yükünü bırak da yere, yemek yesin.

ORLANDO

Onun adına size çok teşekkür ederim.

ADAM

Doğrusu iyi edersiniz;

Çünkü kendi adıma teşekkür edebilmek için

Konuşmaya mecalim yok.

BÜYÜK DÜK

Hoşgeldiniz, başlayın yemeğe.

Şu anda, başınıza gelenleri sorup da canınızı sıkmak istemem.

Hadi, biraz müzik çalın bize;

Sayın kuzen, siz de bir şarkı söyleyin.

AMIENS (Şarkı söyler.)

Ey kış rüzgârı var es esebildiğince;

Nankör kişiye erişemezsin ya kötülükte.

Soluğun hırçın olsa da,

Keskin sayılmaz dişin aslında;

Hiç değilse görünmezsin ortada.

Hey ho, hey ho!

Ne olur şu dünya hep yemyeşil olsa!

Ama sen her aşka inanma, aklın varsa,

Her dostluğa kanma, bana kalırsa.

Hey ho, hey ho,

*Boşver hadi keyfine bak;
Yine de güzel şey yaşamak.*

*Ey acı ayaz, sen de
Beni tir tir titretsen de,
Boşa giden iyiliklerce işleyemezsin içime.*

*Suları kaskatı dondursan da
İncitemez iğnen asla
Dostu unutanlar kadar zamanla.*

Hey ho, hey ho!

*Ne olur şu dünya hep yemyeşil olsa;
Ama sen her aşka inanma, aklın varsa,
Her dostluğa kanma bana kalırsa.*

Hey ho, hey ho,

*Boşver hadi keyfine bak,
Yine de güzel şey yaşamak.*

BÜYÜK DÜK

*Eğer sen söylediğin gibi,
Değerli Sir Rowland'ın oğluysan
Ve senin yüzünde, babanın yaşayan çizgilerini
Tıpatıp gören gözlerim yanılmıyorsa;
Gerçekten hoş geldin buraya.
Hadi benim mağaraya gidelim de
Hikâyenin gerisini anlat bana.
İyi yürekli ihtiyar,
Sen de aynı efendin gibi hoş geldin aramıza.
Koluna girip destek olun ona. Hadi verin elinizi
Ve anlatın, neler geldi başınıza.*

(Çıkarlar.)

ÜÇÜNCÜ PERDE

Birinci Sahne

(Saray. Dük, lordlar ve Oliver girer.)

DÜK

Onu bir daha görmedin ha! Bayım, bayım, olamaz böyle bir şey.
Eğer ben çok merhametli biri olmasaydım,
Hazır sen buradayken, öc almak için
Burada olmayan birini boşuna beklemezdim. Ama bak,
Şimdi git, kardeşin nerdeyse bul;
İstersen mumla ara. On iki ay içinde
Onu ölü veya diri getir; ya da bir daha buraya dönüp
Bizim topraklarımızda yaşamaya hiç yeltenme.
Tüm arazilerini ve işe yarar malını mülkünü
Elinden alıyoruz; ta ki kardeşin gelip kendi ağzıyla
Seni temize çıkarana, hakkındaki kuşkularımızı giderene kadar.

OLIVER

Ah yüce efendimiz, keşke kalbimi okuyabilseydiniz!
Kardeşimi hiçbir zaman sevmedim ki ben.

DÜK

Daha da beter ya adi herif. Atın şunu dışarı;
Görevlilere de söyleyin, nesi var nesi yok
Hepsinin kıymet takdiri yapılsın.
Hadi durmayın; bu adamı da defedin gitsin.

İkinci Sahne

(Orman. Elinde bir kâğıtla Orlando girer.)

ORLANDO

Ey aşkımın tanığı şiir; sen orda asılı kal,
 Kıpırdama sakın olduğun yerden; ⁽¹⁶⁾
 Ve sen, gecelerin üç taçlı ecesi,
 Soluk kürenden orda yukarda, ⁽¹⁷⁾
 O ifetli gözlerinle ne olur bir bakıver,
 Olanca varlığıma hükmeden şu avcının adına. ⁽¹⁸⁾
 Oo Rosalind, bu ağaçlar bana defter olacak.
 Ormanda gezen herkes görsün diye,
 Aklımdan her geçeni kazıyacağım kabuklarına;
 Senin erdeminin tanıkları her yerde görülecek.
 Koş Orlando koş, gördüğün her ağaca onu yaz:
 De ki, öyle güzeldir ki o, öyle tertemiz; sözlere sığmaz.

(Çıkar. Corin ile Touchstone girer.)

CORIN

Peki sizce bu çoban yaşamı nasıl bir yaşam, Bay Touchstone?

TOUCHSTONE

Aslına bakarsan çoban, kendi içinde iyi bir yaşam, ama bir çoban yaşamı olarak beş para etmez. Bu yaşamda insan yalnız olduğu için çok hoşuma gidiyor; ama garip kaldığı için berbat bir yaşam bence. Vaktini hep kırlarda geçirdiğin için keyifli bir yaşam doğrusu, ama sarayda olmadığın için çok sıkıcı. Yani bak, sade bir yaşam olarak bana çok uygun, ama yiyecek kıt olduğu için mideme ters düşüyor. Felsefeden anlar mısın çoban?

CORIN

Pek anlamam ama benim bildiğim, insan ne kadar hastaysa o

kadar rahatsızdır; her kimin parası, malı ve keyfi yoksa, o kişi üç iyi dosttan yoksun demektir; yağmur adamı ıslatır, ateş yakar; otlığın iyisi davarı semirtir. Gece niye karanlık dersin, güneş yok da ondan; insan doğuştan akıllı değilse ya da okuyup akıllanmamışsa, ya iyi yetişmemiştir ya da çok aptal soydan geliyordur.

TOUCHSTONE

Vay canına, meğer adam doğuştan filozofmuş! Hiç sarayda bulundun mu çoban?

CORIN

Yoo, bulunmadım.

TOUCHSTONE

O halde lanetlisin.

CORIN

Eyvah, inşallah değilimdir.

TOUCHSTONE

Evet lanetlisin; tıpkı kötü pişmiş yumurta gibi; bir tarafın çiğ kalmış.

CORIN

Sarayda bulunmadım diye mi? Nedenmiş?

TOUCHSTONE

Neden olacak, sarayda hiç bulunmadıysan terbiye de görmedin demek; bu da terbiyesizsin demek; terbiyesizlik kötüdür, kötülük günahdır; günah da lanetlenmektir. Durumun tehlikeli, çoban.

CORIN

Hiç de değil, Touchstone. Sarayda köylü gibi davranan nasıl rezil olursa, köy yerinde de saraylı terbiyesi o kadar gülünç kaçır. Diyorsun ki, sarayda önce elini öper sonra selam verirmişsin. Saraylılar çoban olsaydı bu kibarlık kirli bir adet olurdu.

TOUCHSTONE

Örnek ver, kısaca; hadi örnek ver.

CORIN

Olur vereyim: biz hep kuzuları eller dururuz; kuzuların postu da yağlıdır.

TOUCHSTONE

Ne yani, saraylının elleri terlemez mi? Ayrıca, koyunun yağı da insanın teri kadar sağlıklı değil mi? Olmadı, olmadı. Daha iyi örnek; hadi bakalım, hadi.

CORIN

Ayrıca, bizim ellerimiz serttir.

TOUCHSTONE

İyi ya, daha çabuk öpülür, dudakların değer değmez anlarsın. Gene olmadı. Daha sağlam örnek lazım; hadi.

CORIN

Ayrıca da, ellerimiz koyunların yaralarına sürdüğümüz katranla kirleniyor; katranı mı öpelim yani? Oysa saraylının elleri misk yağı kokar.

TOUCHSTONE

Aklın çok kıt, çok! Toprak kurtlarına iyi yem olur senden!⁽¹⁹⁾ Bak şimdi, bilmiyorsan bilenden öğren ve unutma. O misk dediğin şey nerden çıkar biliyor musun? Katranın çıktığından çok daha kötü bir yerden; kedinin gerisinden yani.⁽²⁰⁾ Hadi bakalım, şimdi daha iyi bir örnek ver çoban.

CORIN

Senin aklın bana göre fazla saraylı kaçtı, ben çekiliyorum.

TOUCHSTONE

Lanetli olarak mı çekiliyorsun yani? Akli kıtların Tanrı yardımcısı olsun! Daha çok hamsın; dilerim Tanrı sana bir çentik atar!⁽²¹⁾

CORIN

Efendim, ben dosdoğru bir ırgatım: yiyeceğimi giyeceğimi kendim çalışır kazanırım; kimseye kin gütmem, kimsenin sevincini kıskanmam; herkesin iyiliğini isterim, kendi derdime katlanırım; koyunlarım otluyor, kuzularım süt emiyorsa yeter de artar bana.

TOUCHSTO

Al bakalım, işte bir günahın daha çıktı ortaya. Yaptığın ne? Koyunlarla koçları bir araya getirip bunları çiftleştirmek. Bulduğun geçim yoluna bak! Sürübaşına pezevenklik ediyorsun yani! Daha on iki aylık dişi kuzuyu, eğri kafalı, iyice boynuzlanmış, geçkin koça peşkeş çekiyorsun; olacak şey değil. Eğer sen de bu iş yüzünden lanetlenmezsen, şeytan yanına çoban bulamayacak demek. Bence senin için kurtuluş yok.

CORIN

İşte benim yeni hânımefendimin kardeşi, genç Bay Ganymede geliyor.

(Elindeki kâğıdı okuyarak Rosalind girer.)

ROSALIND

Taa en doğudan Batı Hint'e,⁽²²⁾
 Mücevher yok erişecek Rosalind'e.
 Binmiş değeri rüzgârın sırtına,
 Taşıyor Rosalind'i dünyanın öbür ucuna.
 Yeryüzünün en parlak tabloları bile aslında
 Kapkaranlık kalır Rosalind'in yanında.
 Rosalind'in güzel yüzü varken dünyada,
 Başka yüz düşer mi insanın aklına!

TOUCHSTONE

İsterseniz sekiz yıl hiç aralıksız bu şiirden çıkarırım size; öğle ve akşam yemekleriyle uyku saatleri hariç. Tıpkı, birerle kol düzende pazara yağ satmaya giden kadınların ayak seslerine benziyor.

ROSALIND

Yok ol soytarı!

TOUCHSTONE

Bakın size bir örnek de benden.

*Kendine dişi arayan erkek geyik filan varsa,
İyi olur gidip Rosalind'e bir baksa.
Kedi kediye nasıl yanaşırsa,
Rosalind'in de yapacağı bu olsa olsa.
Kış geldi mi insan örtülürse iyi olur;
Narin Rosalind'i de örtecek biri bulunur.
Ekin biçmenin sonu, sarıp demet yapmaktır
Rosalind'in sonu da arabaya bağlanmaktır.⁽²³⁾
Eskiler, tatlı yemişin kabuğu acı olur demiş;
Rosalind de işte yemişlerden böyle bir yemiş.
Rosalind gibi bir güllün peşinde koşan,
Bakar sonunda koca bir diken elinde kalan.*

Ayarsız tekerleme diye buna derim ben. Bunlarla ne uğraşıyor-sun?

ROSALIND

Kes sesini aptal soytarı! Ağaçta buldum onları.

TOUCHSTONE

O ağaç da amma kötü meyva veriyormuş.

ROSALIND

O zaman ben de onu önce senin gibi bir zevzekle sonra da muş-mulayla aşılarım. Sen de muşmula gibi tam olgunlaşmadan çürür gidersin.

TOUCHSTONE

Eh, diyeceğini dedin; ama iyi mi dedin kötü mü, ona da orman karar versin.

ROSALIND

Hişt, sus! Kardeşim geliyor; elinde bir kâğıt var. Kenara çekil, görünme.

(Elindeki kâğıdı okuyarak Celia girer.)

CELIA

Sırf kimse yok diye ortada
 Niye ıssız olsun burası?
 Astım mı dilleri her ağaca,
 Güzel sözler donatır her yanı.
 Kimi der ki, ne kısa şu ömrü insanın:
 Yaşam denen hac yolunun bitiminde;
 Arkana dönüp bir bakarsın,
 Bir karış yol gitmişsin gide gide.
 Kimi değinir bozulan yeminlere,
 Dostla can dost arasında.
 Ama dalların en güzeline,
 Ya da her cümleinin sonuna
 "Rosalind" yazacağım hep ben,
 Ki okuması olan herkes desin ki:
 Tanrı perilerin özünü almış, hepsini birden
 Bu minicik varlığa sığdırmış sanki.
 Tanrı Doğa'ya görev vermiş,
 Yeryüzünde ne kadar hoşluk varsa
 Hepsi gelsin bir bedene dolsun demiş;
 Doğa da işe girişmiş o anda,
 Helen'in yüreğini geçip, yüzünü damıtmış;
 Kleopatra'nın haşmetini,
 Atalanta'nın en iyi yanını almış,⁽²⁴⁾
 Zavallı Lukretia'nın iffetini.⁽²⁵⁾
 İşte göksel kurul da Rosalind'i yaratırken
 Pek çok parçayı bir araya getirdi,
 Sütüyle yüzden, gözden, yürekten,
 Ona her şeyin en iyisini verdi.

*Bütün bu nimetleri Rosalind'e Tanrı vermiş,
Bana da, ömür boyu ona köle ol demiş.*

ROSALIND

Ey ulu Jüpiter, bu yavan aşk nağmelerini biz kullarına nasıl la-
yıq gördün! "Sabır, ya kullarım!" diye bizi bir uyarmadın bile!

CELIA

Hey sizler, tamam artık; hadi dostlar, biraz uzaklaşıp işinize ba-
kın. Hadi çoban. Soyтары, yürü bakalım sen de.

TOUCHSTONE

Gel çoban, iyisi mi, çuval, denk menk alamasak da yanımıza,
pılımızı pırtımızı toplayıp onurlu bir ricat hareketine geçelim.

(Touchstone ile Corin çıkar.)

CELIA

Bu şiirleri duydun mu?

ROSALIND

Evet hepsini, hatta başkalarını da; bir kısmında çok fazla ayak
vardı; şiirlerin kaldıramayacağı kadar fazla.

CELIA

Önemli değil, olmazsa ayaklar şiirleri kaldırır.

ROSALIND

Evet ama ayaklar topladı; kendilerini bile kaldıracak halleri
yoktu; onun için de şiirde epey aksadılar.

CELIA

Peki ama, senin adının böyle her ağaca asılmış ve kazınmış ol-
masına şaşmadın mı?

ROSALIND

Sen gelinceye kadar dokuz günün yedisinde şaşıttıktan sonra alış-
tım. Baksana, bir palmiye ağacında ne buldum. Pitagoras'ın za-
marında İrlanda kedisi olduğum günlerden bu yana kimse bana

böyle tekerlemeler düzmemiştii. ⁽²⁶⁾ O günleri de zar zor hatırlıyorum.

CELIA

Bunu kimin yaptığını biliyor musun?

ROSALIND

Bir erkek mi?

CELIA

Peki boynundaki zinciri de hatırlıyor musun, hani bir zamanlar senin taktığın zinciri? Ne o, renk değıştirdin bakıyorum!

ROSALIND

Ne olur söylesene, kimmiş?

CELIA

Oh Tanrım! Şu işe bak! Dost dosta kavuşmaz, ama deprem olursa dağlar yerinden oynayıp kavuşabilir. ⁽²⁷⁾

ROSALIND

Hadi söyle, kim bu?

CELIA

Bilmem ki; mümkün mü?

ROSALIND

Hadi ama, söyleyeceksen söyle, meraktan çatlayacağım.

CELIA

Harika bir şey bu, harika! Harikaların harikası! Harikalardan en harika! Neredeyse aklım duracak!

ROSALIND

Yüzüme al bastı! Erkek kılığına girdiysem, kafamın içine de yelek pantolon giydirmedim ya! Bir saniye daha oyalanırsan, neredeyse Güney Denizleri'ne gitmiş gibi hissedeceğim kendimi. Artık lütfen söyle şunun kim olduğunu, hadi durma. Keşke kekeme olsaydın da, şu esrarengiz adam, dar boyunlu şişeden şarap akar

gibi, ağzından çıksaydı; yani, hepsi bir defada ya da hiç. Hadi, çıkar şu mantarı ağzından da içeyim ordan çıkacakları.

CELIA

Yani göbeğinde bir erkek istiyorsun öyle mi?

ROSALIND

Tanrı yapısı mı? Nasıl bir erkek? Kafasına şapka, çenesine sakal yakışacak biri mi?

CELIA

Eh, az bir şey sakalı var.

ROSALIND

İyi o zaman, şükretmesini bilirse Tanrı daha da fazlasını verir. Adamın yüzünü tanımama izin ver de, ben sakalının çıkmasını beklerim.

CELIA

Şu genç Orlando var ya, hani geçenlerde o güreşçiye yere vururken seni de aynı anda yüreğinden vurmuştu.

ROSALIND

Hadi ama, şeytan alsın alayı! Lütfen ciddi ol ve namusun üzerine doğru söyle.

CELIA

Vallahi kuzin, o işte!

ROSALIND

Orlando mu?

CELIA

Orlando.

ROSALIND

Eyvah! Bu tozlukla pantolonu ne yapacağım şimdi? Sen onu gördüğünde ne yapıyordu? Sana ne dedi? Nasıl görünüyordu? Ne giymişti? Burda ne yapıyor? Beni sordu mu? Nerde kalıyor?

Senden nasıl ayrıldı? Bir daha ne zaman göreceksin onu? Tek kelimeyle cevap ver.

CELIA

O zaman sen de bana Gargantua'nın⁽²⁸⁾ ağzını ver. Benim ağzım bugünün ölçülerine göre olduğundan, bu kelime biraz büyük gelecek. Bu sorduklarının hepsine yalnızca evet hayır diye cevap versem yine başa çıkamam. Soru cevap usulü öğretime döndü bu.

ROSALIND

Ama benim bu ormanda olduğumu ve erkek kılığına girdiğimi biliyor mu? Güreş günündeki kadar yakışıklı mıydı?

CELIA

Âşıkların sorularına cevap vermek, doğrusu toz zerrecelerini saymak kadar kolaymış. İyisi mi ben sana onu nasıl bulduğumu anlatıp bir lokma sunayım; sen de iyi dinle ve tadını çıkar bu lokmanın. Onu bir ağacın dibinde buldum; tıpkı oraya düşmüş bir meşe palamuduna benziyordu.

ROSALIND

Düşen meyvasına bakılırsa, bu herhalde Jüpiter'in ağacı olmalı.

CELIA

Beni dinleyecek misiniz sevgili bayan?

ROSALIND

Devam.

CELIA

Yaralı bir şövalye gibi uzanmış yatıyordu orda.

ROSALIND

Aslında çok acıklı bir görünüm, ama o yere de yakışmıştır hani.

CELIA

Şu diline bir "oha" de ne olur; yerli yersiz şaha kalkıp duruyor. Avcı gibi giyinmişti.

ROSALIND

Eyyvah! Mutlaka benim yüreğimin peşinde insafsız!

CELIA

İyisi mi gidip şarkımı rahat rahat tek başına söyleyeyim bari.
Sayende şarkının şarkılığı kalmadı çünkü.

ROSALIND

Kadın olduğumu unuttun galiba. Aklıma geleni söylemeden edemem. Hadi canım, sen devam et.

CELIA

Hevesimi kaçırıyorsun. Hişt, dur. Bu gelen o değil mi?
(*Orlando'yla Jaques girer.*)

ROSALIND

Evet o. Kenara çekilip dinleyelim.
(*Celia ile Rosalind kenara çekilir.*)

JAQUES

Sizinle tanıştığıma sevindim, ama doğrusu yalnız kalmayı tercih ederim.

ORLANDO

Ben de öyle, ama yine de âdet yerini bulsun diye ben de size benimle birlikte olduğunuz için teşekkürlerimi sunarım.

JAQUES

Uğurlar olsun; mümkün olduğu kadar az görüşelim.

ORLANDO

Bence de, birbirimize çok daha iyi yabancı olabiliriz.

JAQUES

Rica ederim ağaç kabuklarına aşk şarkıları yazıp ağaçlara zarar vermeyi bırakın.

ORLANDO

Rica ederim benim şiirlerimi kötü niyetle okuyup onlara zarar vermeyi bırakın.

JAQUES

Sevdiğinizin adı Rosalind öyle mi?

ORLANDO

Evet öyle.

JAQUES

Adı hoşuma gitmedi.

ORLANDO

Adını koyarken sizin hoşunuza gider mi diye düşünmemişler anlaşılan.

JAQUES

Boyuna ne kadar?

ORLANDO

Tam yüreğimin hizasında.

JAQUES

Bakıyorum oldukça hazırcevapsınız. Galiba epey sarta karısı tanıdınız, bu lafları da yüzüklerin içinden ezberlediniz.

ORLANDO

Bilemediniz; onları duvar bezlerindeki manilerden öğrendim, tıpkı sizin soruları öğrendiğiniz gibi.

JAQUES

Zekânız kıvrak; Atalanta'nın topuklarından yapılmış olmalı. Hadi isterseniz şöyle oturalım da şu dünya denen sevdalımıza ve sefaletimize biraz veriştirelim.

ORLANDO

Yeryüzünde soluk alan hiç kimse hakkında kötü konuşmam; kendim hariç; çünkü kusurlarımı bilirim.

JAQUES

En kötü kusurunuz âşık olmanız.

ORLANDO

O kusuru sizin en iyi erdeminizle değişmem. Sizden artık sıkıldım.

JAQUES

Vallahi ben aslında bir soytarı ararken sizi buldum.

ORLANDO

Soytarı dereye boğuldu; eğilip bakarsanız görürsünüz onu.

JAQUES

Kendi yüzümü görürüm orda.

ORLANDO

Yani bir soytarı yüzü, ya da yüz değil sıfır.⁽²⁹⁾

JAQUES

Burda sizinle daha fazla oyalanamam. Elveda sayın Signior Karasevda.

ORLANDO

Ayrılmanıza sevindim. Hoşçakalın sayın Monsieur Melankoli.
(Jaques çıkar.)

ROSALIND (Ötekilere duyurmadan, Celia'ya)

Bak şimdi onunla yılışık uşaklar gibi konuşup biraz dalga geçeceğim. – Hey ormancı, beni duyuyor musun?

ORLANDO

Çok iyi. Ne istiyorsun?

ROSALIND

Söylesene, saat kaç?

ORLANDO

Günün vakti ne diye sorsan daha iyi; ormanda saat ne arar.

ROSALIND

O halde, ormanda gezen o kişi her kimse gerçek sevdalı değilmiş demek. Yoksa, her saat i çeke çeke, her dakika inleye inleye, Zaman'ın tembel adımlarını saat gibi gözlerdi.

ORLANDO

Niye Zaman'ın hızlı adımlarını değil? Bu daha uygun olmaz mıydı?

ROSALIND

Hiç olmazdı bayım. Zamanın adımları kişiye göre değişir. Kimiyle rahvan gider, kimiyle tırıs, kimiyle drtnele. Kimiyle ise olduğu yerde durur.

ORLANDO

Peki, kimle tırıs gider?

ROSALIND

Mesela genç kızlarla, söz kesme günüyle düğün arasında hırçın tırıs gider. Bu süre diyelim ki yedi gnse, o kadar haşın atar ki adımlarını Zaman, kişiye bir yıl gibi gelir.

ORLANDO

Kimle rahvan gider Zaman?

ROSALIND

Latince bilmeyen rahiple ve guta yakalanmamış zenginle⁽³⁰⁾; çünkü bunlardan ilki çalışamadığı için sürekli uyuklar, ötekiyse acı çekmediği için mutlu yaşar; birinin sırtında öğrenme yükü yoktur, ezilip çökmez, ötekiyse parasızlığı tatmamıştır, o yükün verdiği yorgunluğu tanımaz.; işte bunlarla Zaman rahvan gider.

ORLANDO

Kimle drtnele gider?

ROSALIND

Darağacı yolundaki hırızla; çünkü hırız ne kadar yavaş yürürse yrsn, oraya çok çabuk varmış gibi gelir ona.

ORLANDO

Zaman kimle yerinde sayar?

ROSALIND

Tatildeki avukatlarla. Dönemler arasında uyudukları için Zaman'ın nasıl geçtiğini fark etmezler.

ORLANDO

Peki burda nerde kalıyorsun, şirin delikanlı.

ROSALIND

Kız kardeşim şu çobanla birlikte ormanın kenarında bir yerde kalıyoruz; etekliğin kenarındaki dantel gibi.

ORLANDO

Buranın yerlisi misiniz?

ROSALIND

Evet, aynı doğduğu yerde yaşayan tavşan gibi.

ORLANDO

Konuşman çok kibar; böyle ücra bir yerde yaşayan birinin konuşmasına benzemiyor.

ROSALIND

Bunu söyleyen çok oldu. Doğrusunu istersen, yaşlı muhterem bir amcam vardı; konuşmayı bana o öğretti. Gençliğinde büyük yerde yaşamış, kadınlara kur yapmış ve âşık olmuş; kibar konuşmayı da orda öğrenmiş. Hep anlatırdı yaptıklarını. Onun kadınlar hakkında nasıl konuştuğunu, hepsini nasıl hoppalıkla suçladığını düşündükçe kadın olmadığımı şükrediyorum.

ORLANDO

Özellikle hangi kötülüklerinden söz ederdi kadınların, hatırlıyor musun?

ROSALIND

Dediğine göre, kusurlarının hiçbirisi özel değilmiş; hepsi yarım

peni gibi birbirinin aynıymış; hangi kusur kulağına gelse, daha korkuncu olamaz dermiş insan, ~~ta~~ ki eşi gelip yanına duruncaya kadar.

ORLANDO

Ne olur, saysana şunlardan birkaçını.

ROSALIND

Olmaz, hasta olmayan kişiye boşa ilaç harcamam ben. Bir adam var, ormanda dolaşp ne kadar körpe ağaç varsa kabuklarına "Rosalind" diye yazıyor, ağaçları mahvediyor; alıcılara maniler, böğürtlenlere şiirler asıyor. Hepsi de Rosalind için; adam ilahlaştırmış Rosalind adını. Bu aşk tacirine rastlarsam, ona verecek güzel öğütlerim var. Çünkü görünüşe göre adamı aşk ateşi sarmış.

ORLANDO

O ateşle yanan adam benim işte. Ne olur söyle şu derdimin dermanını.

ROSALIND

Amcamın sözünü ettiği işaretlerin hiçbiri sende yok. O bana âşıkları tanımanın yolunu öğretmişti; ama senin öyle çalı kafeste mahkûmmuş gibi bir halin yok.

ORLANDO

Neymiş o işaretler?

ROSALIND

Çökük avurtlar, ki sende yok; morarmış ve içeri kaçmış gözler, ki sende yok; huysuz tavırlar, ki sende yok; bakımsız bir sakal, ki sende yok – ama bunun için seni bağışlıyorum, çünkü şu anda sende zaten sakal kıttır, tıpkı küçük kardeşin parası gibi.⁽³¹⁾ Ayrıca, pantolonun askısı düşük, başlığının kurdelesı gevşek, gömleğinin kol düğmesi açık, pabucunun bağı çözükmeli; her yanından bakımsızlık, berduşluk akmalı. Oysa sen hiç böyle biri

değilsin; kılık kıyafet iki dirhem bir çekirdeksin. Bence sen başka birini sevmekten çok basbayağı kendine âşıksın.

ORLANDO

Yakışıklı delikanlı, keşke sevdiğime inandırabilsem seni.

ROSALIND

Beni inandırmaya çalışma! Kimi seviyorsan onu inandırmaya bak; hem dikkat et, inansa da bunu açığa vurmayabilir. Bu konuda kadınlar kendi vicdanlarına bile yalan söylerler. Bu arada, Allah aşkına, ağaçlara o şiirleri asıp Rosalind'e övgüler yağdıran sen misin gerçekten?

ORLANDO

Rosalind'in bembeyaz eli üzerine yemin ederim ki ben oyum, o bahtsız insan benim.

ROSALIND

Yani şiirlerinde söylediğin kadar tutkun musun?

ORLANDO

Ne şiir yeter aşkımı anlatmaya, ne söz!

ROSALIND

Bence aşk delilikten farksız; delilerin hakkı nasıl karanlık oda ve kırbaça, âşığın da öyle olmalı. Peki, o zaman âşıklar da neden aynı şekilde cezalandırılıp iyileştirilmiyor dersin; bu çılgınlık o kadar yaygın ki, kırbacı vuracak kişiler de âşık oluyor. Ama yine de ben onları öğütlerimle iyileştirebilirim.

ORLANDO

Şimdiye kadar kimseyi iyileştirdiğin oldu mu?

ROSALIND

Evet, bir kişiyi. Şöyle yaptım: "Beni sevgilin olarak düşün," dedim bu kişiye ve ona her gün bana kur yapma görevi verdim. Bu süre içinde ben de, ay gibi değişken bir kimliğe bürünüp,

alınan, kaprisli, huysuz, sevdalı ve sokulgan, kibirli, hayalci, yapmacıklı, kuş beyinli, güvenilmez, ağlamaklı, güler yüzlü pozlara girdim; her duygunun ifadesini takındım; ama hiçbirini içten değildi. Tıpkı, çoğu erkekle kadında olduğu gibi. Onu bir sevdim bir sevmedim, bir üzerine düştüm, bir uzaklaştım; bir gözyaşı döktüm, bir yüzüne tükürdüm. Sonunda o delice aşk hastalığından kurtuldu ve gerçek deliliğe yakalandı; dünyadan elini eteğini çekti, ücra bir köşeye çekilip tek başına keşiş hayatı yaşamaya başladı. İşte onu böyle iyileştirdim; senin de ciğerini⁽³²⁾ aynı şekilde yıkayıp koyun yüreği gibi tertemiz ve sapasağlam yaparım; öyle ki içinde tek bir aşk lekesi bile kalmaz.

ORLANDO

Ama ben iyileşmek istemiyorum ki.

ROSALIND

Olsun, ben seni iyileştiririm; yalnızca bana Rosalind de ve her gün kulübeme gelip kur yap yeter.

ORLANDO

Büyük aşkım üzerine yemin ediyorum gelirim. Nerde kulüben?

ROSALIND

Gel sana göstereyim. Bu arada sen de bana ormanda nerde yaşadığını söylersin. Geliyor musun?

ORLANDO

Tüm kalbimle, iyi yürekli delikanlı.

ROSALIND

Yoo, bana Rosalind demelisin. Hadi kardeşim, geliyor musun?

Üçüncü Sahne

(Ormanda başka bir yer. Touchstone, Audrey ve, arkalarından, Jaques girer.)

TOUCHSTONE

Hadi biraz çabuk, Audrey'ciğim. Ben keçilerini toplarım Audrey. Nasıl, tam sana göre biriyim değil mi, ha? Şu naçiz endamım hoşuna gidiyor mu?

AUDREY

Endam mı? Aman yarabbim, ne endamı? Endam dediğin ne oluyor?

TOUCHSTONE

Bak şimdi, ben burdayım, seninle ve keçilerinle birlikte; tıpkı şairlerin en efendisi ve en keçi kılıklı Ovidius'un Gotlar arasında olduğu gibi.⁽³³⁾

JAQUES (Kendi kendine)

Ah, işte yerini bulamamış bilgi! Jüpiter'in kerpiç evde oturmasından beter bu durum.

TOUCHSTONE

İnsanın şiirleri anlaşılmazsa, keskin zekâsı da kavrayış denen erken gelişmiş çocuktan destek görmezse ne oluyor? Kuytu bir köşede hesabı görülmüşten beter oluyor.⁽³⁴⁾ Ne olurdu tanrılar seni daha şiirsel kafalı biri yaratsaydı!

AUDREY

Şiirsel ne demek? Saf temiz filan mı oluyor? Özü sözü doğru mu demek?

TOUCHSTONE

Doğrusu hayır. Çünkü en doğru şiir, en uydurma şiirdir. Âşıklar

da şiire düşkün olduğundan, şiir yoluyla durmadan aşk yemini eder, yani yalan atar dururlar.

AUDREY

Tanrılar beni şiirsel yaratsalar daha mı iyi olurdu yani.

TOUCHSTONE

Doğrusu evet. Çünkü namusluyum diye yemin edip duruyorsun. Mesela şimdi şair olsaydın, belki doğru söylemiyorsundur diye ümitlenebilirdim.

AUDREY

Namuslu olmasam daha mı iyi peki sence?

TOUCHSTONE

Doğrusu hayır; meğer ki çirkin olasın. Çünkü, güzelliğe bir de namus eklendi mi, şeker üstüne bal sürülmüş gibi olur.

JAQUES (*Kendi kendine*)

Bu soytarıda buluş çok!

AUDREY

O zaman, güzel olmadığımı göre, tanrılara dua edeyim de beni namuslu yapsınlar.

TOUCHSTONE

Doğrusu namus denen şeyi sıradan bir sürtüğe ziyan etmek tıpkı nefis et yemeğini kirli tabağa koymağa benzer.

AUDREY

Hamdolsun sıradanım, ama sürtük filan değilim ben.

TOUCHSTONE

Seni sıradan yapan tanrılara şükürler olsun; sürtüklük daha sonra da gelebilir. Ama her neyse, seninle evleneceğim. Bunun için de komşu köyün rahibi Sir Oliver Martext'le görüştüm. Bana söz verdi, burda buluşacağız ve bizi birleştirecek.

JAQUES (*Kendi kendine*)

Bu buluşmayı mutlaka görmeliyim.

AUDREY

İyi o zaman, tanrılar bizi mutlu kılsın.

TOUCHSTONE

Amin. Yüreği korkulu biri bu işte kararsızlık çekebilir. Çünkü burda mabette değil ormandayız; içeriyi de cemaat yerine boynuzlu yaratıklar doldurmuş. Ama olsun. Cesaret! Boynuz hoş değil, ama kaçınılmaz. İnsan var, malının sınırını bilmez. Evet. İnsan var güzelim boynuzlarının ucunu göremez. Eh ne yapalım, bu da karısının çeyizi; para verip almamış ya! Yani boynuzlarını! Elbette. Peki, yalnız yoksullar mı? Yoo, yoo. En soylu ge-yiğin boynuzları da en şaşkalozunki kadar azmandır. O zaman bekâr adam temize mi çıkıyor? Yoo. Surlarla çevrili şehir, köyden nasıl daha değerliyse, evli adamın alnı da bekârın kafasından daha onurludur. Kendini savunmayı bilmek, hiç döğüş bil-memekten nasıl iyiye, hiç boynuzu olmamaktansa, biraz boynuzlu olmak iyidir.⁽³⁵⁾ İşte Sir Oliver geliyor.

(*Sir Oliver Martext girer.*)

Sir Oliver Martext, iyi ki geldin. Hemen burda işimizi görür müsün, yoksa kilisene kadar gelelim mi?

SIR OLIVER

Burda kadını verecek kimse yok mu?

TOUCHSTONE

Onu kimseden hediye olarak almıyorum ki.

SIR OLIVER

İşin doğrusu, onu birinin vermesi lazım, yoksa nikâh yasal olmaz.

JAQUES (*Öne çıkar*)

Devam devam, ben veririm kadını.

TOUCHSTONE

Oo, iyi akşamlar sayın adınız her neyse.⁽³⁶⁾ Nasılsınız bayım. İyi ki geldiniz. Tam zamanında ortaya çıktığınız için Tanrı gönlünüzce versin. Çok sevindim sizi gördüğüme. Ufak bir işimiz var da. Yok yok, koyun şapkanızı başınıza.

JAQUES

Evlenmek mi istiyordun soytarı?

TOUCHSTONE

Efendim, öküzün boyunduruğu, atın gemi, şahinin çanı neyse insanın da arzuları odur. Kumrular nasıl gagalarını sürtüştürürlerse, evliler de biraz dişler birbirini.

JAQUES

Peki senin gibi yetişmiş biri böyle dilenciler gibi çalı dibinde mi evlenecek? Bence git bir kiliseye, şöyle doğru dürüst bir rahip bul da sana evliliğin ne olduğunu anlatsın. Şimdi bu herif sizi ahşap doğrama birleştirir gibi birleştirecek; sonra da biriniz fırınlanmamış kereste misali çekip eciş bücüş olacaksınız, sonra da tabii gacı da gucur.

TOUCHSTONE

Vallahi beni başkası evlendireceğine bu evlendirsın daha iyi; çünkü anlaşılan iyi evlendiremeyecek; iyi evlenemeyince de işime geldiğinde karımı bırakmak kolay olur.

JAQUES

Hadi benimle gel, sana biraz öğüt vereyim.

TOUCHSTONE

Gel canım Audrey'ciğim;

Evlenmemiz lazım, yoksa günâhkar olmaktan kurtulamayız.

Hoşçakalın Sayın Bay Oliver. Yani,

Ey şirin Oliver,

Ey yiğit Oliver,

*Bırakma beni geride,
değil;
Hadi uğurlar olsun sana,
Güle güle, bakma arkana,
Nikâha gelmiyorum seninle.*

(Jaques, Touchstone ve Audrey çıkar.)

SIR OLIVER

Pekâlâ, nâ'palım. Bu da amma acayip,
Hayali geniş soytarıymış,
Şaşkına çevirdi herif beni.
(Çıkar.)

Dördüncü Sahne

(Ormanda bir kulübe. Rosalind ile Celia girer.)

ROSALIND

Hiç konuşma benimle, ağlamak istiyorum.

CELIA

Ağla o zaman, ama lütfen unutma: erkeğe gözyaşı yakışmaz.

ROSALIND

Ama ağlamak için yeterli gerekçem yok mu?

CELIA

Evet. İnsanın isteyebileceği en iyi gerekçe sende; onun için, ağla bari.

ROSALIND

Saçının rengi bile çok aldatıcı! ⁽³⁷⁾

CELIA

Yehuda'ninkine göre biraz daha koyu. Vallahi öpüşleri de Yehuda'nın evlatları yani.

ROSALIND

Aslında saçının rengi bayağı güzel.

CELIA

Harika bir renk. Kestane gibi renk yoktur zaten.

ROSALIND

Öpüşme de kutsaldır; tıpkı mübarek ekmeğe dokunma gibi.

CELIA

Diana için yapılmış dudaklardan bir çift satın almış. Eline el değmemiş rahibe bile daha dindar öpüşemez. Buz gibi iffeti hissedebilir insan o dudaklarda.

ROSALIND

Peki ama, niye bu sabah gelirim diye yemin ettiği halde gelmiyor?

CELIA

Bence onda doğruluktan eser yok.

ROSALIND

Öyle mi dersin?

CELIA

Evet, bana kalırsa o ne bir yankesici ne de at hırsızı, ama aşkta doğruluğa gelince, kapaklı bir kadeh ya da içini kurt yemiş fin-dık kadar boş.

ROSALIND

Aşkına güvenilmez öyle mi.

CELIA

Âşıksa evet, ama bence değil.

ROSALIND

Sen de duyduğun, düpedüz yemin etti.

CELIA

O gün başka, bugün başka. Ayrıca, âşîğın yemini, meyhanede garsonun aldığı hesaba benzer: ikisi de sıkça yanlış çıkar. Senin ki burda, ormanda; baban Dük'ün adamlarından biri.

ROSALIND

Dün Dük'e rastladım; epeyce sorguladı beni. Soyumu sopumu sordu, "sizinkinden farksız," dedim, güldü ve beni bıraktı. Ama Orlando gibi biri varken niye babalardan söz ediyoruz?

CELIA

Ah, harika bir adam Orlando! Harika şiirler yazıyor, harika şeyler söylüyor, harika yeminler ediyor ve harika bozuyor yeminlerini; yani senin anlayacağın, âşîğın kalbine çaprazlama savuruyor kargısını; tıpkı acemi şövalyeler gibi, atını yalnızca tek taraftan mahmuzlayınca, soylu bir kaz gibi kargısını kırıyor. Yine de, yaşın genç, kafan şaşkın olunca her şey harikadır. Bu gelen de kim?

(*Corin girer.*)

CORIN

Sayın bay ve bayan, bana hep sormuştunuz,
Kim bu aşkın yakınan çoban diye,
Hani benimle çimin üstünde otururken görmüştünüz,
Övgüler yağdırıyordu o sevgilisi olacak
Burnu büyük, kibirli çoban kızına.

CELIA

Pekâlâ, ne olmuş ona?

CORIN

Eğer bir yanda gerçek aşkın solgun yüzüyle, öte yanda
Kibir ve hor görmenin kıpkızıl suratı arasında geçen
Esaslı bir gösteri izlemek istiyorsanız
Burdan biraz öteye gideceksiniz;
Ben size yolu gösteririm; peşimden gelin.

ROSALIND

Ah, hadi gidelim:

Aşka düşmüş kişi yiyip içmese de olur,

Âşıkları seyretsin yeter. Hadi götür bizi bu gösteriye;

Bakarsın oyunda hamarat bir aktör olurum ben de.

(Çıkarlar.)

Beşinci Sahne

(Ormanda başka bir yer. Silvius ile Phebe girer.)

SILVIUS

Canım Phebe, ne olur beni hor görme, n'olursun Phebe.

İstersen seni sevmiyorum de, ama bunu da

Kızmadan söyle. Ölümü kanıksamış,

Yüreği kaskatı kesilmiş cellat bile,

Önündeki mazlumun boynuna baltayı indirmeden önce,

Kusura bakma der. Ömrü kan görmekle geçen adamdan

Daha katı nasıl olabilirsin?

(Silvius'la Phebe'ye görünmeden, Rosalind, Celia ve Corin girer.)

PHEBE

Senin celladın olmak istemiyorum;

Kaçıyorum senden, çünkü seni kırmak istemiyorum.

Gözlerinde cinayet okunuyor diyorsun bana:

Evet, güzel söyledin; dediğin çok doğru ve akla yakın:

Dünyanın en zayıf ve nazik şeyleri oldukları için

Ürkek kapılarını toz zerreciklerine kapayan gözlere

Kasap, gaddar, katil denebilir.

Ben de tüm kalbimle kaşlarımı çatıyorum sana

Ve madem gözler incitebilirmiş;
 O halde öldürsünler bakalım seni.
 Hadi şimdi kendinden geç; hadi ölsene!
 Niye ölemiyorsun? O zaman utan, utan;
 "Gözlerin katil," diye yalan söylemeyi de bırak.
 Hadi göstereceğim gözlerimin sende açtığı yarayı.
 Bir tarafını iğneyle çizsen, yara yeri kalır;
 Elini çalıya sürtsen, izi ve işareti
 Bir süre avucunda görünür.
 Oysa hani, sana diktiğim gözler hiç de incitmiyor seni.
 Tabii, çünkü aslında, öyle incitecek, acıtacak
 Güç filan yok gözlerde.

SILVIUS

Ah, canım Phebe,
 Eğer günün birinde, ki o gün belki de yakın,
 Bir başka çehrede karşılaşırırsan sevdanın gücüyle,
 O zaman anlarsın, aşkın keskin okları
 Nasıl görünmez yaralar açarmış insanda.

PHEBE

Öyleyse o güne kadar yanıma yaklaşma;
 O gün gelince alaylarınla iğnelersin beni,
 Çünkü o güne kadar ben sana acımayacağım.

ROSALIND (Öne çıkar.)

Peki ama, neden?
 Senin annen nasıl biri olmalı ki,
 Bu zavallıyı böyle bir solukta
 Hem hor görüyor, hem övüyorsun?
 Güzelliğin yoksa ne olmuş yani –
 Ki, görebildiğim kadarıyla,
 Yatmaya giden insanın yolunu,
 Mum ışığı olmadan aydınlatacak birine
 Benziyorsun denemez pek.⁽³⁸⁾ –

Bunun için bu kadar kibirli,
 Bu kadar acımasız olunur mu?
 Ne demek şimdi bu ha?
 Ne bakıyorsun bana  yle?
 Doğa'nın piyasaya sürdüğü sıradan malların ötesinde
 Bir şey göremiyorum sende ben.
 Vay canına,  u i e bak,
 Sanırım benim gözlerimi de kama tırmaya  alı ıyor!
 Hiç boşuna  mitlenme kibirli bayan.
 Ne mürekkep rengi ka ların yeter,
 Ne o kapkara ipek saçların,
 Ne tesbih tanesi gözlerin, ne kaymak gibi yanakların,
 G nl m  kısıkvrak ba layıp sana tutsak etmeye.
 Sana gelince,  a kın  oban, dumanlı güney rüzgârı gibi,
 Yağmur ya  yüklenmiş, oflaya pufloya
 Ne ko up duruyorsun bunun peşinden?
 Sen bu yakışıklı halinle onun gibi bin tane edersin.
 Zaten senin gibi aptallar yüzünden
 Dünya  a  al çocuklarla doluyor.
 Aynasından yüz bulamayınca seni bulmuş kadın;
 Olduğundan çok daha  irin görüyor kendini sende.
 Ama bak, hanım kız, kendini bilsen iyi olur.
 Sen bence böyle iyi bir adamın sevgisini buldu un için
 Diz   k, Tanrı'ya   kret ve oruç tut.
  stersen dostça kulağına söyleyeyim,
 Hazır fırsat  ıkmı ken satmaya bak kendini;
 Böyle uygun bir pazar bir daha ya bulunur ya bulunmaz.
 Hadi adamdan af dile, onu sev ve teklifini kabul et;
  irkinlerin en çirkini kibirli çirkindir.
 Hadi sen de al bu kızı kabul et  oban. Ho  akalın.

PHEBE

Tatlı delikanlı, ne olur beni bir yıl daha paylasana böyle;
  u adam kur yapacağına, sen beni payla daha iyi.

ROSALIND (*Phebe'ye*)

Bu adam senin suratsızlığına vuruldu, (*Silvius'a*) bu kadın da benim öfkeme vuruluyor. O zaman, o sana ne kadar surat ederse ben de ona o kadar terslenirim. (*Phebe'ye*) Bana niye öyle bakıyorsun?

PHEBE

Sana hiç kırılmadığımı göstermek için.

ROSALIND

Ne olur, sakın bana âşık olayım deme;
Şarap sofrasındaki yeminlerden bile daha yalanım ben.
Ayrıca da, senden hoşlanmıyorum.
Nerde kaldığımı bilmek istiyorsanız;
Şurda, biraz ilerdeki zeytinlikte.
Geliyor musun kardeşim? Sıkıştır onu çoban.
Gel kardeşim. Sen de çoban kızı,
Dön de, şöyle bir daha bak ona.
Kibiri bırak. Dünya âlem sana bakacak olsa,
Bu adamdan başka gözü aldanacak tek kişi çıkmaz.
Hadi, biz kendi sürümüze gidelim.

(*Rosalind, Celia ve Corin çıkar.*)

PHEBE

Ey göçmüş şair,⁽³⁹⁾ şimdi anlıyorum,
Ne kadar doğruymuş sözün:
“Âşık dediğin ilk görüşte vurulmuştur her zaman.”

SILVIUS

Canım Phebe!

PHEBE

Ha? Ne dedin Silvius?

SILVIUS

Canım Phebe; acı bana.

PHEBE

Çok üzgünüm senin için, nazik Silvius.

SILVIUS

Üzülen insan üzmemeyi de bilir.

Aşk yüzünden çektiğim acıya üzülüyorsan,

Aşkını ver bana yeter; ne bende acı kalır,

Ne sende üzüntü.

PHEBE

Sevgim senin zaten. İnsanlık da bu değil mi?

SILVIUS

Ben seni istiyorum.

PHEBE

Ama bu harislik olur.

Silvius, bir ara senden nefret ediyordum;

Şimdi de seni seviyor değilim;

Ama aşktan o kadar güzel söz ediyorsun ki,

Artık eskisi kadar sıkılmıyorum yanımda olmandan.

Hatta sana görev de vereceğim.

Ama hizmetime girdin diye, salt bunun zevki dışında

Sakin başka karşılık bekleme benden.⁽⁴⁰⁾

SILVIUS

Aşkım öylesine kutsal ve mükemmel ki,

Ve ben öylesine yoksunum ki lütfundan,

Hasat kaldıran adamdan arta kalan

Kırık taneleri bile toplayabilsem,

Bereketli bir ürün sayacağım kendime.

Arada bir bana şöyle rasgele bir gülücük atıver yeter,

Ben bununla geçinir giderim.

PHEBE

Biraz önce benimle konuşan genci tanıyor musun?

SILVIUS

Pek tanımıyorum; ama ona sık rastladım buralarda;
Bizim ihtiyar köylünün eviyle arazisini aldı.

PHEBE

Sorduğuma bakıp da onu seviyorum sanma;
Çok aksi biri – ama güzel konuşuyor –
Evet de, ben lafa kanacak insan mıyım?
Yine de, söylenen laf dinleyenin hoşuna gidiyorsa,
Demek ki laf o kadar da kötü şey değil.
Sevimli bir genç – çok da sevimli değil – Ama pek kibirli; aslında kibiri de yakışmıyor değil.
Yani, esaslı bir erkek olur bundan.
En güzel yanı, teni. Dili insanı yaralıyor,
Ama dilin yaralamasıyla gözlerin şifa vermesi bir oluyor.
Pek boylu poslu sayılmaz, ama yaşına göre boylu.
Bacağı şöyle böyle; ama fena da sayılmaz.
Dudağında hoş bir kırmızılık vardı;
Yanağındakinden daha olgunca, daha canlı bir kırmızı.
Yalnızca o kadardı aralarındaki fark;
Tıpkı düz kırmızıyla alaca gül rengi arasındaki fark gibi.
Öyle kadınlar var ki Silvius,
Ona benim gibi baştan aşağı baksalar,
Nerdeyse âşık olurlardı. Oysa ben seviyor değilim,
Sevmiyor da değilim. Aslında onu sevmek bir yana,
Sevmemek için bir sürü nedenim var.
Bir kere, beni paylamak ona mı kalmış?
Neymiş: gözlerim karaymış, saçlarım karaymış, filan.
Ayrıca, şimdi hatırladım, bana hakaret de etti.
Ona niye karşılık vermedim, hayret! Her neyse.
Yapmadık demek, yapmayacağız demek değildir.
Ona zehir zemberek bir mektup döşeneyim de görsün.
Mektubu da sen götürürsün Silvius, olur mu?

SILVIUS

Tüm kalbimle, Phebe.

PHEBE

Hemen yazayım o zaman.

Hepsi kafamda ve kalbimde zaten.

Çok sert ve acı olacak sözlerim.

Hadi gel benimle Silvius.

(Çıkarlar.)

DÖRDÜNCÜ PERDE

Birinci Sahne

(Ormanda bir yer. Rosalind, Celia ve Jaques girer.)

JAQUES

Hadi be güzel oğlan, biraz daha yakından tanışalım seninle.

ROSALIND

Dediklerine göre sen biraz durgun biriymişsin.

JAQUES

Öyleyim. Şen şakrak olmaktansa böylesi daha hoşuma gidiyor.

ROSALIND

İkisinde de aşırıya kaçanlar sevimsiz olur; ayyaştan beter olurlar çoğu kimse için.

JAQUES

İyi de, kendi halinde, durgun ve sessiz sakın olmanın ne kötülüğü var?

ROSALIND

Ona bakarsan, bayrak direği olmanın da bir kötülüğü yok.

JAQUES

Benim durgunluğum başkalarınınkine benzemez; mesela, bilgini-
ninki hasetlikten olur; müzisyeninki hayalcilikten, saraylının-
ki kibirden; askerinki ihtirastan; avukatınki kurnazlıktan; hanım-
larınki fazla kibarlıktan; sevdalının-ki bunların hepsinden. Ama

benim durgunluğum tek ve bana özgü; içinde olmayan yok; ne gördüysem alıp damıtmışım, her yolculuktan dönüşte biraz daha derin düşünceye dalmışım; sonunda böyle durmadan düşünen biri olup çıkmışım.

ROSALIND

Oo, bir gezgin ha! Vay canına, sen durgun olmayacaksın da kim olacak! Allah bilir, başkalarının topraklarını göreceksin diye kendininkini satmışsındır. Gördüğün yer çok, ama hiçbir şeyin yok, değil mi? Gözlerin zengin, ellerin yoksul.

JAQUES

Eh, epeyce gördüm geçirdim.

(*Orlando girer.*)

ROSALIND

Demek gördüklerin seni üzmüş. Çok görüp hüzünlenmektense, kendime bir soytarı edinir neşelenirim daha iyi, üstelik bu iş için taban tepmem de gerekmez.

ORLANDO

İyi günler ve mutluluklar sevgili Rosalind!

JAQUES

Oo, şiirli konuşan biri geldi ve bana yol göründü; hadi Allahasımarladık.

ROSALIND

Elveda Monsieur Gezgin. Aksanlı konuşup tuhaf kılıklarda dolaşmayı unutma sakın. Kendi memleketinin iyi yanlarını kötüle, doğduğun günü lanetle, seni böyle yarattığı için Tanrı'ya isyan et. Yoksa gondolla gezdiğine hiç inanmam.

(*Jaques çıkar.*)

Oo, merhaba Orlando, kaç zamandır nerelerdesin? Sevgiliye bak! Bir daha bana aynı oyunu oynarsan hiç gözüme görünme.

ORLANDO

Ama benim güzel Rosalind'im, söz verdiğim saatten bir saat bile gecikmiş sayılmam.

ROSALIND

Aşkta bir saat gecikme ha! Âşık dediğin, bir dakikayı bin parçaya bölse, dakikanın binde birinin bir parçası kadar bile gecikse, Cupid'in⁽⁴¹⁾ omuzuna vurması için yeter; yürekten vurulmuş filan olamaz o kesin.

ORLANDO

Bağışla beni sevgili Rosalind.

ROSALIND

Hayır, bir daha böyle gecikirsen gözüme görünme. Senin yerine bir salyangoz bana kur yapsın daha iyi.

ORLANDO

Salyangoz mu?

ROSALIND

Evet, salyangoz. Yavaş yürür ama evini tepesinde taşır. Bir kadının gönlünü çelmek için senden çok daha iyi durumda yani. Ayrıca, kaderini de yanında getirir.

ORLANDO

O da neymiş?

ROSALIND

Boynuzları tabii – senin gibilerine, eninde sonunda taktırır bunları karıları. Oysa salyangoz kısmetiyle birlikte geliyor, böylece karısının arkasından laf söylenmesini de önlemiş oluyor.

ORLANDO

Namuslu kadınlar boynuz taktırmaz. Benim Rosalind'im de namusludur.

ROSALIND

Ben de senin Rosalind'inim.

CELIA

Sana öyle demek hoşuna gidiyor, ama aslında senden daha sevimli bir Rosalind'i var.

ROSALIND

Hadi bakalım bana kur yap, hadisene! Şu anda tatil havasındayım ve belki de evet diyebilirim. Senin yegâne, biricik Rosalind'in olsam ne derdin şimdi bana?

ORLANDO

Konuşmadan önce öperdim.

ROSALIND

Yoo, önce konuş daha iyi; söyleyecek şey bulamazsan o zaman öpücüğe başvurursun. Usta hatipler söyleyecek söz bulamadıklarında, tükürürler; sevdalılar için de – Allah saklasın – konuşacak şey bulamadıklarında, yapılacak en uygun şey öpüşmek olabilir.

ORLANDO

Peki öpücüğe izin çıkmazsa ne olur?

ROSALIND

O zaman dil dökmek zorunda kalırsın ki bu da konuşacak şey çıkar demek.

ORLANDO

Sevdiği kızın yanında konuşacak şey bulmakta kim zorlanır ki?

ROSALIND

Tabii ki sen zorlanırdın, eğer ben senin sevdiğin kız olsaydım. Çünkü ben utangaçlığı bırakıp kafamı kullanmaya başlayınca, nasıl olsa benimle başa çıkamazdın.

ORLANDO

Yani çaresiz kalırdım karşında öyle mi?

ROSALIND

Çaresiz değil, sadece dilsiz. Ben senin Rosalind'in değil miyim?

ORLANDO

Öylesin demek hoşuma gidiyor, çünkü ondan söz etmek istiyorum.

ROSALIND

Pekâlâ, onun kimliğiyle ben, seni istemiyorum diyorum.

ORLANDO

O zaman ben de kendi kimliğimle ölüyorum.

ROSALIND

Yok yok, kendi kimliğinle ölmeye boşver; ve kaletle öl daha iyi. Şu zavallı dünya nerdeyse altı bin yaşında ve bu süre içinde bir kişi bile kendi kimliğiyle ölmemiş, yani aşk uğruna. Troilus'un⁽⁴²⁾ kafasına yediği bir Yunan sopasıyla beyni dağılmış, ama daha önce ölebilmek için de elinden geleni yapmış; al sana örnek bir âşık! Leander'se, bir yaz gecesi hava çok sıcak olmasaymış, Hero rahibe olsa bile daha uzun yıllar mutlu bir ömür sürecekmış; gel gör ki bu delikanlı serinlemek için Çanakkale boğazının sularına dalınca bacağına kramp girmiş ve boğulmuş. Şapşal tarihçiler de bu işi Sestos'lu Hero'ya yormuşlar.⁽⁴³⁾ Hepsi palavra bunların. Evet, insanlar ölmüş ve toprak kurtları da onları yemiştir, ama aşk uğruna ölmemiş ölenler.

ORLANDO

Benim sadık Rosalind'im böyle düşünsün istemezdim; onun bir kaş çatışı bile beni öldürür çünkü.

ROSALIND

Vallahi bence sineği bile öldüremez. Ama bak şimdi, ben gene senin Rosalind'in olayım, ama bu defa daha olumlu havada; sen de dile benden ne diler sen; hepsi yerine gelecek.

ORLANDO

O halde, sev beni Rosalind.

ROSALIND

Olur canım, severim, Cumaları, Cumartesileri, her gün.

ORLANDO

Peki beni alır mısın?

ROSALIND

Tabii, hatta senin gibi yirmi tanesini.

ORLANDO

Ne diyorsun?

ROSALIND

Sen iyi birisin değil mi?

ORLANDO

Öyleyim herhalde.

ROSALIND

Eh, iyi şeyin fazlasından zarar gelmeyeceğine göre? Gel kardeşim; sen de rahip ol da bizi evlendir. Ver elini Orlando. Ne diyorsun kardeşim?

ORLANDO

Ne olur evlendiriver bizi.

CELIA

Ama sözleri bilmiyorum ki!

ROSALIND

Şöyle başlayacaksın: "Sen Orlando, bu Rosalind'i –"

CELIA

Peki peki. Sen Orlando, bu Rosalind'i eşliğe kabul ediyor musun?

ORLANDO

Ediyorum.

ROSALIND

Evet ama, ne zaman?

ORLANDO

Hemen şimdi; bizi ne kadar hızlı evlendireceğine bağlı.

ROSALIND

O halde şöyle diyeceksin: "Rosalind, seni eşliğe kabul ediyorum."

ORLANDO

Rosalind, seni eşliğe kabul ediyorum.

ROSALIND

Hangi yetkiyle diye sorabilirdim sana; ama neyse; Orlando, seni eşliğe kabul ediyorum. Kıza bak, rahipten önce gidiyor; aslında kadınların düşünceleri hep eylemlerinin önünde koşturur.

ORLANDO

Ama bütün düşünceler için doğru bu; düşünceler kanatlıdır.

ROSALIND

Söyle bakalım, ona sahip olduktan sonra, ne kadar tutacaksın?

ORLANDO

Sonsuza dek; bir gün bile eksik değil.

ROSALIND

Sen sonsuzu bırak da bir güne bak. Yoo yoo Orlando, insanlar kur yaparken Nisan, evlendikten sonra Aralık havasında olurlar. Kızlar da kızken Mayıs'tırlar, ama eş olunca gökte havalar değişir. Ben de senin yanında öyle kıskanç olacağım ki, Berberistan'ın erkek kumruları kıskançlıkta hiç kalacak yanımda; yağmur yaklaştığında yaygarayı basan papağandan daha patırtıcı olacağım; maymunun kendisinden daha maymun iştahlı, şebekten daha gelgeç olacağım. Çeşmenin ortasındaki Diana heykeli gibi, hiç neden yokken durmadan ağlayacağım; üstelik de bunu hep senin canın eğlenmek istediği zamanlar yapacağım. Sırtlanlar gibi güleceğim, hem de tam sen uykuya dalmak üzereyken.

ORLANDO

Peki ama benim Rosalind'im de bunları yapacak mı bakalım?

ROSALIND

Hayatım üzerine bahse girerim; ben ne yaparsam o da onu yapar.

ORLANDO

Evet ama o akıllıdır.

ROSALIND

Zaten akıllı olmasa, bunu yapmaya akıllı ermezdi. Ne kadar akıllı olursa o kadar şımarık olur. Kadının aklını başında tutamazsın: kapıyı kapa, pencereden çıkar; pencereyi kapa, anahtar deliğinden kaçır; onu tıka, duman olur bacadan uçar.

ORLANDO

İnsanın böyle gelgit akıllı karısı olursa; herhalde hiç durmadan, "Hop dedik akıl, gene yolculuk nereye," filan demek zorunda kalır.

ROSALIND

Yok yok, bence, karının akıllı komşunun yatağına gidinceye kadar beklemek daha iyi.

ORLANDO

Peki buna bile gerekçe uydurmaya aklın akıllı yeter mi dersin?

ROSALIND

Tabii; seni aramaya gelmiştim, der olur biter. Onu cevapsız yakalarım sanma hiç; meğer ki, daha baştan seninle evlendiğinde dilsiz olmuş olsun. Oo, kendi kusurunu kocasına karşı kullanamayan kadın hiç çocuk yetiştirmeye filan kalkmasın; çünkü çocuk kesin aptalın biri olur.

ORLANDO

İki saatliğine senden ayrılmak zorundayım Rosalind.

ROSALIND

Eyvah, aşkım benim, iki saat sensiz ne yaparım ben!

ORLANDO

Yemekte Dük'le olmak zorundayım. Saat ikiye kalmam yine sana dönerim.

ROSALIND

İyi iyi, git işine hadi, git işine. Biliyordum zaten bunu yapacağını. Arkadaşlarım da söylemişti, ben de anlamıştım. Senin o iltifatçı diline kandım. Bir kadın daha kenara atılmışsa ne olmuş yani; ölümden beteri yok ya! Saat ikide mi demiştin?

ORLANDO

Evet canım Rosalind.

ROSALIND

Bak, vallahi çok ciddi söylüyorum, Allah canımı alsın ki, her türlü zararsız yeminle seni uyarıyorum, verdiğin sözün bir zerresini bile bozarsan, dediğin saatten bir dakika sonra bile gelersen, benim için dünyanın en hain söz bozanı, en kof âşığı, Rosalind dediğin insana asla layık olmayan biri, dünyanın en vefasız insanı olacaksın. Onun için, benim gazabımdan kork ve sözünü tutmaya bak.

ORLANDO

Merak etme, sen gerçekten benim Rosalind'immişsin gibi kut-sal bileceğim o sözü. Hoşçakal.

ROSALIND

Eh, bu gibi suçluları sorgulayan en eski yargıç Zaman olduğuna göre, burda da kararı Zaman verecek. Güle güle.

(Orlando çıkar.)

CELIA

Yani bu aşk atışmaları sırasında biz kadınları iyi aşağıladın ha! İçimden şu üstündeki ceketle pantolonu çekip çıkarmak ve bütün dünyaya, "İşte şu kuşun kendi yuvasına ne yaptığını gözlerinizle görün," demek geliyor.

ROSALIND

Oo, hadi hadi hadi, öyle deme canım kuzinim benim; biliyorsun aşk denizine kaç kulaç gömülmüşüm. Bilemezsin ne kadar derindeyim. Mümkün değil aşkımın dibini bulmak, sanki Portekiz Körfezi.

CELIA

Anlaşılan dipsiz seninki; ne kadar duygu göndersen hepsini yutuyor.

ROSALIND

Yok yok. Hani Venus'ün o hain veledi⁽⁴⁴⁾ var ya; hayal ürünü, dalaktan olma⁽⁴⁵⁾, çılgınlıktan doğma, o kör gözlü hınzır oğlan var ya; hani kendi gözü yok diye başkalarının gözünü aldatan o çocuk; işte aşkımın derinliğine o karar versin. Bak, sana söylüyorum Aliena, Orlando'yu görmeden edemiyorum. Gidip bir gölgelik bulayım da, o gelene kadar ah çekip bekleyeyim bari.

CELIA

Ben de biraz uyurum.

(Çıkarlar.)

İkinci Sahne

(Ormanda bir başka yer. Jaques'le, ormancı gibi giyinmiş lordlar girer.)

JAQUES

Geyiği kim öldürdü?

BİRİNCİ LORD

Ben efendim.

JAQUES

O zaman onu Romalı fatihler gibi Dük'e sunalım. Zafer çelengi

yerine de, geyiğin boynuzlarını başına yerleştirelim. Bu vesileyle söylenebilecek bir şarkınız filan yok mu?

İKİNCİ LORD

Var efendim.

JAQUES

Söyleyin o zaman. Fazla ahenkli olmasa da olur; biraz gürültü çıksın yeter.

(Şarkı söylerler.)

Geyiği öldürenin ne düşecek payına?
Derisi sırtına uyar, boynuzları kafasına.
Uğurlayın gitsin onu şarkılarla.
Hadi, katılsın bize şimdi kim varsa.

Sakın hor göreyim deme bu boynuzları;
Daha sen doğmadan aile armasıydı onlar;
Babanın babası da taşımıştı onları;
Takanlar arasında baban haydi haydi var.
Boynuz, yaman boynuz, var mı sana gülüp geçecek;
Boynuz, hey gidi boynuz, var mı seni küçümseyecek!

(Çıkarlar.)

Üç ü n c ü S a h n e

(Ormanda bir yer. Rosalind ile Celia girer.)

ROSALIND

Hadi bakalım, saat ikiyi geçmedi mi? Tabii Orlando da çoktan burda!

CELIA

Bence aşktan kafası öyle bulanmıştır ki, mutlaka gidip oklarıyla yayını almış sonra da kafayı vurup yatmıştır.⁽⁴⁶⁾ Bak kim geliyor.

(*Silvius girer.*)

SILVIUS

Sana haber getirdim yakışıklı genç;
Kibar Phebe'm bunu sana vermemi istedi.
İçinde ne yazılı bilmiyorum ama, doğrusu,
Bunu yazarken kaşlarını çatışına ve
Takındığı haşin tavra bakılırsa,
Oldukça sert bir mesaj göndermiş olmalı.
Beni bağışla, ben sadece masum bir haberciyim.

ROSALIND

Sabırın kendisi gelse bu mektup karşısında taşar,
Patlamadan duramazdı. Buna katlanan her şeye katlanır.
Dediğine göre, ben hiç de yakışıklı değilmişim;
Görgü, terbiye denen şeyden haberim yokmuş.
Kibirliymişim ve, erkek denen varlık
Anka kuşu kadar nadir olsa,
Yine de hanımefendi beni sevemezmiş.
Vay canına, şuna bak!
Ben tazı olup tavşan diye onun aşkının peşine mi düşmüşüm ki
Oturup bu mektubu döşenmiş? Bana bak çoban,
Bu mektubu sen kotardın değil mi?

SILVIUS

Yoo hayır, vallahi ben yazmadım;
Ne yazılı bilmiyorum bile; Phebe yazdı.

ROSALIND

Hadi hadi, aptal adam, aşktan başın dönmüş senin.
Onun ellerini gördüm ben; kösele gibi;

Kumruşu gibi boz renk elleri.

Vallahi ellerinde eldiven var sandım;

Meğerse elleriymiş. Tam ev kadını eli.

Her neyse, ben diyorum ki bu mektubu o yazmış olamaz;

Bu erkek işi ve erkek eli.

SILVIUS

Tabii ki Phebe'nin eli.

ROSALIND

Yoo, farfaralı ve gaddarca bir üslup bu;

Tam kabadayı ağzı.

Baksana, bana meydan okuyor,

Tıpkı Hristiyan'a veristiren Türk gibi.

Kadınların narin beyinlerinden

Böyle azman-kaba buluşlar çıkmaz.

Habeş ağzı bu; bunların etkisi,

Onların suratlarından daha kara olur.

Mektubu duymak istiyor musun?

SILVIUS

Zahmet olmazsa, evet;

Çünkü Phebe'nin zalimliğini fazlasıyla duydum,

Ama daha mektubu duyamadım.

ROSALIND

Bana Phebe'lik taslıyor. Zorbaya bak, nasıl yazmış:

(Okur.)

Neden tanrılığını bir yana bırakıyorsun

Ve bir kadının kalbiyle savaşıyorsun?

Küfürün böylesini duydun mu?

Gözleriyle kur yapıyorsa bir insan bana,

Zararlı biri diye bakmam ben artık ona.

Yani, bana hayvan diyor.

Parlak gözlerindeki alay bile
 Bende bu aşkı uyandırdığına göre;
 Kimbilir ne garip olurdu etkileri,
 Bir de hoş bakmayı seçselerdi?
 Sen beni paylarken, ben aşkımdan yandım;
 Ya yalvarıyor olsaydın, acaba ne yapardım?
 Sana aşkımı ileten adam, inan,
 Habersiz aslında bendeki aşktan.
 Sen de, gönlüne göre bulur da beni,
 Kabul edersen yürekten teklifimi,
 Olduğun gibi kabulümsün dersen,
 Mühürle cevabını, ver ona istersen;
 Hayırsa cevabın, ver ona getirsin yine;
 Ölümlerden ölüm beğeneyim kendime.

SILVIUS

Sen buna küfür mü diyorsun?

CELIA

Vah zavallı çoban!

ROSALIND

Ona acıyor musun? Acımayı hak etmedi ki. Böyle bir kadını
 sevmek ister miydin? Seni alet diye kullansın ve üzerinde bozuk
 notalar çalsın dursun diye mi? Hiç çekilmez! Peki peki, hadi git
 bul onu; anlaşılan aşk seni bayağı ehli bir yılan yapmış. Onu
 bul ve de ki, eğer beni seviyorsa, ona seni sevmesini emrediyor-
 rum. Razi olmazsa, araya seni koymadığı sürece onunla asla gö-
 rüşmüyorum. Sen gerçek bir âşıkısan, durma yürü, hiçbir şey de
 söyleme. İşte zaten başkaları geliyor.

(Silvius çıkar. Oliver girer.)

OLIVER

İyi günler kibar dostlar;
 Size bir şey soracaktım;

Bu ormanın eteklerinde bir yerde,
Zeytinlik içinde bir çoban kulübesi varmış,
Acaba nerede biliyor musunuz?

ROSALIND

Batıda, hemen ilerdeki vadide.
Mırıl mırıl akan suyun kenarında,
Sağ kıyıda bir dizi bodur söğüt var, onları geçince.
Ama bu saatte kimse yoktur evde.

OLIVER

Dilin söylediğinden göze bir şey kalıyorsa,
Anlatılanlardan sizi tanıyor gibiyim ben.
Evet, giysiler tutuyor; yaş da tutuyor.
"Genç adam hoş; biraz kadın havalı;
Olgun bir abla gibi davranıyor.
Kadın kısa boylu, kardeşinden esmerce."
Bu sorduğum evin sahibi değil misiniz siz?

ROSALIND

Madem sordunuz, övünmek gibi olmasın ama, evet.

OLIVER

Orlando'nun ikinize de selamları var.
Rosalind'im dediği gence de
Bu kanlı mendili gönderdi. O sen misin?

ROSALIND

Benim. Ne demek oluyor bu şimdi?

OLIVER

Söylemeye utanıyorum ama yine de,
Ben kimim, bu mendil nerden çıktı;
Nasıl ve neden kana bulandı böyle,
Bilmek isterseniz anlatırım.

CELIA

Ne olur, anlat.

OLIVER

Genç Orlando en son sizden ayrılırken,
Bir saat sonra dönerim diye söz vermiş.
Ormanda bir yandan yürüyor, bir yandan da,
Aşk denen o buruk tatlı yiyeceği sindirmeye çalışıyormuş;
O sırada başına ne gelse beğenirsiniz!
Yolun kenarında gözüne bir şey çarpmış.
Dalları ihtiyarlıktan yosun bağlamış,
Ulu tepesi yıllarla kuruyup kelleşmiş
Yaşlı bir meşenin dibinde,
Partal giysili, saçları iyice uzamış zavallı bir adam,
Sırtüstü yatmış uyuyor.
Boynuna yeşil, yaldızlı bir yılan dolanmış,
Kafasını hain hain sallayarak
Adamın açık ağzına doğru süzülüyormuş.
Ama Orlando'yu görünce, hemen boynundan sıyrılmış
Ve kıvrıla kıvrıla bir çalının altına seyirtmiş.
O çalının gölgesinde de,
Yavruları sütünü emip tükettiği için,
Kurumuş memeleriyle bir dişi aslan uzanmış,
Başını da yere yaslamış, kedi gibi,
Yerde yatan adamı gözlüyor, kımıldasın diye bekliyormuş.
Çünkü bu soylu hayvan,
Ölü gibi görünen şeye saldırmaz.
Bunun üzerine, Orlando adama yaklaşmış
Ve onun kendi ağabeyi olduğunu görmüş.

CELIA

Evet, o ağabeyinden söz ettiğini duymuştum,
Orlando'ya, doğaya aykırı, insanlık dışı şeyler yapmış.

OLIVER

Evet, yapmıştır, onu çok iyi tanırım;
Kendisi doğaya aykırı biriydi.

ROSALIND

Peki Orlando'ya ne oldu?

Sütü tükenmiş ve karnı aç aslana yem olsun diye
Orda bırakmış mı ağabeyini?

OLIVER

İki defa niyetlenmiş ve dönüp gidecek olmuş; ama,
Her zaman, intikamdan soylu olan iyilik duygusuyla,
Ve haklı gerekçesine üst gelen doğal içgüdüleriyle,
Aslanla kapışmış ve onu kısa sürede altetmiş.
İşte onların patırtı gürültüsüyle de ben uyumdan uyandım.

CELIA

Ne? Sen onun ağabeyi misin yani?

ROSALIND

Kurtardığı adam sen miydin?

CELIA

Onu her fırsatta öldürmeye çalışan sen miydin?

OLIVER

Bendim, ama artık ben değilim.
Değişmiş olduğumu bilmek o kadar tatlı bir duygu ki,
Daha önce nasıl biri olduğumu
Size söylemekten utanmıyorum.

ROSALIND

Peki şu kanlı mendil.

OLIVER

Ona geliyorum.
İkimiz de, ta en başından başlayarak, karşılıklı
Maceralarımızı gözyaşlarıyla yıkadık –
Bu arada, benim bu ıssız yere gelişime de değindik –
Kısacası, kardeşim beni alıp iyi kalpli Dük'e götürdü.
O da bana temiz giysiler verdi ve beni ağırladı;

Sonra da kardeşimin sevgisine emanet etti.
 Orlando'yla birlikte hemen onun mağarasına gittik.
 Orda soyunduğunda, baktık ki
 Aslan kolundan bir parça et koparmış
 Ve yarası oraya gelene kadar hep kanamış.
 O arada Orlando bayıldı,
 Bayılırken de Rosalind diye bağırdı.
 Sözün kısası, onu ayılttım ve yarasını sardım.
 Daha sonra, gücü biraz yerine gelince,
 Bütün bunları anlatmam ve sözünü tutamadığı için
 Onun adına özür dilemem için
 Benim gibi bir yabancıyı gönderdi buraya.
 Ayrıca, kendi kanına bulanmış bu mendili de,
 Şaka olsun diye Rosalind'im diye çağırdığı
 Genç çobana vermemi istedi.

(*Rosalind bayılır.*)

CELIA

Hey, ne oldu Ganymede! Ganymede'ciğim benim!

OLIVER

Kan görünce bayılan insan çoktur.

CELIA

İşin içinde başka iş var. Kuzin Ganymede!

OLIVER

Bak, kendine geliyor.

ROSALIND

Keşke evde olsaydım.

CELIA

Seni oraya götürürüz. Ne olur, kolundan tutuversene.

OLIVER

Neşelen biraz delikanlı. Ne biçim erkeksin sen! Erkek yüreği yok sende.

ROSALIND

İtiraf ediyorum ki yok. Ama bayım, pekâlâ bayılma taklidi yapmış da olabilirim, değil mi? Kardeşine, çok iyi bayılma taklidi yaptı dersin olur biter, ha?

OLIVER

Bu taklit filan değildi. Hakiki olduğu yüzünden o kadar belli ki.

ROSALIND

Taklitti, inan bana!

OLIVER

Pekâlâ, o zaman yüreklen de biraz erkek taklidi yap.

ROSALIND

Yapıyorum. Ama vallahi, aslında ben kadın olmalıymışım.

CELIA

Hadi gel, gittikçe daha solgun görünmeye başladın. Lütfen eve gidelim. Sen de bayım, bizimle geliver.

OLIVER

Evet geliyorum. Çünkü kardeşime cevap götürmem lazım; yani onu bağışlayanla ilgili.

ROSALIND

Bakalım bir şey düşünürüm. Ama lütfen ona taklit becerimi anlat. Gidelim mi?

(Çıkarlar.)

BEŞİNCİ PERDE

Birinci Sahne

(Ormanda bir yer. Touchstone ile Audrey girer.)

TOUCHSTONE

Merak etme Audrey, zamanı gelecek. Sabır, tatlı Audrey.

AUDREY

İhtiyar ne derse desin, bence rahip hiç fena değildi.

TOUCHSTONE

Hem de çok fena bir Oliver Efendiydi Audrey, çok iğrenç bir Martext'ti ayrıca. Baksana yahu Audrey, bu ormanda biri var; senin üzerinde hak iddia ediyor.

AUDREY

Ha evet, biliyorum kim olduğunu. Üstümde hiç iddiası filan yok. İşte, sözünü ettiğin adam geliyor.

(William girer.)

TOUCHSTONE

Hödük görmek bana et ve su yerine geçiyor. Vallahi, biz kıvrak zekâlılar biraz laf çakıştırmazsak olmaz; işimiz gücümüz atışmak, atışmasız duramayız biz.

WILLIAM

İyi akşamlar Audrey.

AUDREY

Akşamın hayırlı olsun William.

WILLIAM

Size de iyi akşamlar bayım.

TOUCHSTONE

İyi akşamlar sevgili dostum. Ört başını, ört başını.⁽⁴⁷⁾ Yaşın kaç dostum?

WILLIAM

Yirmi beş, efendim.

TOUCHSTONE

Tam olgun çağındasın. Adın William mı?

WILLIAM

William, efendim.

TOUCHSTONE

İyi bir ad. Bu ormanda mı doğdun?

WILLIAM

Tanrı'ya şükür, evet efendim.

TOUCHSTONE

"Tanrı'ya şükür." Güzel bir cevap. Varlıklı mısınız?

WILLIAM

Vallahi efendim, şöyle böyle.

TOUCHSTONE

"Şöyle böyle," ha! Güzel, çok güzel, çok şahane güzel. Yine de, pek de güzel sayılmaz; yani aslında şöyle böyle. Kafan çalışır mı?

WILLIAM

Evet efendim, oldukça kafalıyım.

TOUCHSTONE

Vay canına, güzel söyledin. Bak aklıma bir söz geldi: "Aptal,

akıllıyım sanır; ama akıllı, aptal olduğunu bilir.” Şimdi o kafir filozof var ya, canı üzüm yemek isteyince ağzını açar ve üzümü ağzına koyarmış; yani demek istermiş ki, üzüm yenmek içindir, ağız da açmak içindir. Bu kızı seviyor musun?

WILLIAM

Seviyorum efendim.

TOUCHSTONE

Ver elini bana. Eğitimin var mı?

WILLIAM

Hayır efendim.

TOUCHSTONE

İyi, o zaman ben seni eğiteyim. Varsa vardır: çünkü, belagat kullarından biri der ki, içkiyi tasta bardağa akıttığında, birini doldururken ötekini boşaltmış olursun. Ayrıca, senin bütün yazarların ipse'nin “o” demek olduğunda görüş birliğine varmış durumda.⁽⁴⁸⁾ Yani sen ipse değilsin, çünkü o benim.

WILLIAM

Hangi “o” efendim?

TOUCHSTONE

Bu kadınla evlenecek olan “o”. O halde ey hödük, bu hanıma – yani halk ağzıyla, karıya – kur yapmayı – yani serseri ağzıyla, asılmayı – terk etsen – yani sokak ağzıyla, bıraksan iyi olur. Toptan söylemek gerekirse, ya bu hanıma kur yapmayı terk edersin, ya da hödük gibi telef olursun; senin anlayacağın, ölürsün; yani, seni öldürürüm, yok ederim, yaşamını ölüme, özgürlüğünü köleliğe çeviririm. Zehirle, kötekle, çelikle filan bir yolunu bulur işini bitiririm. Ağzıma geleni söylerim sana; her türlü dolabı çevirir ezer geçerim seni; seni öldürmenin yüz elli yolunu bulurum. Onun için, titre ve yok ol.

AUDREY

Aman git William'cığım.

WILLIAM

Tanrı neşenizi bozmasın efendim.

(Çıkar. Corin girer.)

CORIN

Efendimle hanımefendi sizi arıyorlar. Hadi yürüyün, yürüyün.

TOUCHSTONE

Koş Audrey, koş Audrey; peşindeyim, peşindeyim.

İkinci Sahne

(Ormanda bir yer. Orlando ile Oliver girer.)

ORLANDO

Mümkün mü? Yani, onu daha yeni tanımışken beğenmen? Görür görmez sevmen? Sever sevmez aşkını ilan etmen? Eder etmez de karşılık görmen? Bu sevgi hep sürüp gidecek mi peki?

OLIVER

Bu işin böyle apar topar olup bittiğine şaşma; onun yoksulluğunu, yeni tanıştığımızı, benim ansızın açılıvermemi, onun hop diye razı olmasını filan boşver. Aliena'yı seviyorum diyorsam, evet de; o bana, seni seviyorum diyorsa, evet de; birleşmemize karşı çıkma, ikimize de mutluluk dile yeter. Senin iyiliğin için de bu daha iyi, çünkü babamın evini de, ihtiyar Sir Rowland'ın vasiyetindeki tüm gelirleri de senin üstüne geçireceğim, ben de burda bir çoban gibi yaşayıp öleceğim.

ORLANDO

Peki o zaman, bence uygun. Düğününüz yarın olsun. Düğüne Dük'le, o mutlu adamlarının hepsini çağırırım. Hadi sen git Aliena'yı hazırla; hem bak, işte benim Rosalind'im de geliyor.

(*Rosalind girer.*)

ROSALIND

Tanrı seni korusun kardeşim.

OLIVER

Seni de, güzel kardeşim.

(*Çıkar.*)

ROSALIND

Ah benim canım Orlando'm, yüreğini böyle eşarba sarılı görüncene ne kadar üzülüyorum bilsen!

ORLANDO

Yüreğim değil ki, kolum sarılı.

ROSALIND

Ben de, aslanın biri yüreğine pençe attı da yaraladı sanmıştım.

ORLANDO

Yaralanmasına yaralandı yüreğim, ama bir kadının gözleriyle.

ROSALIND

Kardeşin mendilini gördüğümde nasıl bayılma taklidi yaptığımı anlattı mı?

ORLANDO

Evet, üstelik daha da acayip şeyler söyledi.

ROSALIND

Oh, ne demek istediğini biliyorum. Ama inan bana, iki koçun tokuşmasıyla, Sezar'ın malum "Geldim, gördüm, yendim," palavrası dışında bu kadar ani olan bir şey görülmemiştir. Senin kardeşinle benim kardeşimi al: karşılaştıkları anda bakıştılar;

bakıştıkları anda tutuldular; tutuldukları anda ah ettiler; ah ettikleri anda, "ama neden" diye sordular birbirlerine; nedenini bulur bulmaz da çare aradılar. İşte bu basamaklardan geçe geçe evlilik basamağına kadar geldiler ve onu da şimdi hop diye tırmanacaklar, ya da, biraz daha gecikirlerse hop diye koyun koyuna bulacaklar kendilerini. Aşktan iyice kızışmış durumdalar artık; onları kimse tutamaz. Sopayla bile ayrılmazlar şimdi.

ORLANDO

Yarın evleniyorlar. Düğüne Dük'ü de çağıracağım. Ama, mutluluğa başka birinin gözleriyle bakmak ne acı! Yarın olduğunda, kardeşim dilediğine kavuştuğu için ne kadar sevineceksem, kendi yüreğimin ağırlığını da o kadar derinden duyacağım.

ROSALIND

Yani yarın senin Rosalind'in olmayacak mıyım?

ORLANDO

Yalnızca hayal kurarak yaşayamam artık.

ROSALIND

O halde ben de seni boş sözlerle oyalamayı bırakayım. Beni iyi dinle o zaman – çünkü şu anda ciddi konuşuyorum. Senin akıllı biri olduğunu biliyorum. Benim hakkımda iyi düşünesin veya kavrayışlı biri sanasın diye söylemiyorum bunu. Ya da kendi iyiliğin için söyleyeceklerime inanasın ve beni önemseyesin diye de değil. Ama istersen acayip şeyler yapabileceğime inanabilirsin. Üç yaşından beri hep bir sihirbazla konuşurum. Sanatında çok usta ama lanetli biri değil. Eğer sen Rosalind'i, dışardan gördüğü kadar gönülden seviyorsan; kardeşin, Aliena'yla evlenirken sen de Rosalind'le evleneceksin. Kader onun başına neler getirdi biliyorum; o nedenle de, senin için sakıncası yoksa, yarın onu etiyile kemiğiyle senin karşına çıkarmak benim elimden gelmeyecek bir iş değil. Bu işin hiçbir tehlikesi de olmayacak.

ORLANDO

Şaka yapmıyorsun değil mi, ciddisin?

ROSALIND

Sihirbazlıktan anlarım dediysem de, çok değer verdiğim hayatım üzerine yemin ederim ki, şaka yapmıyorum. Onun için hadi şimdi en iyi giysilerini giy; dostlarını çağır. Yarın evlenmek istiyorum diyorsan evleneceksin; Rosalind'le diyorsan, Rosalind'le. Hah, bak işte şu gelenlerden biri beni seviyor, biri onu.

(*Silvius'la Phebe girer.*)

PHEBE

Genç adam, sana gönderdiğim mektubu
Başkalarına göstermekle çok kabalık ettin.

ROSALIND

Ettimse ettim. Aslına bakarsan,
Özellikle kaba ve küçümser davrandım sana.
Hiç peşini bırakmayan, sana bağlı bir çoban var;
Dön de bir ona bak; sev onu. Adam sana tapıyor.

PHEBE

Ne olur iyi çoban, şevmek neymiş anlatsana şu gence.

SILVIUS

Seven hiç durmadan ah eder, göz yaşı döker;
Benim Phebe için yaptığım gibi.

PHEBE

Benim de Ganymede için.

ORLANDO

Benim de Rosalind için.

ROSALIND

Benim hiçbir kadın için değil.

SILVIUS

Sevenin gözü kimseyi görmez,

Sevdiğinin hizmetine adamıştır kendini;
Benim Phebe'ye yaptığım gibi.

PHEBE

Benim de Ganymede'e.

ORLANDO

Benim de Rosalind'e.

ROSALIND

Benim de hiçbir kadına.

SILVIUS

Sevenin hayali sınır tanımaz,
Heyecanı bitmez, dilekleri tükenmez;
Gözünün içine bakar sevdiğinin, bir dediğini iki etmez;
Her an tapınır ona, baş eğmeye hazırdır;
Hem çok sabırlıdır, her şeye katlanır;
Hem hiç tahammülü yoktur, birden patlayıverir.
İşte buyum, Phebe'yi severken ben.

PHEBE

Ben de Ganymede'i.

ORLANDO

Ben de Rosalind'i.

ROSALIND

Ben de hiçbir kadını.

PHEBE (*Rosalind'e*)

O zaman seni seviyorum diye niye suçluyorsun beni?

SILVIUS (*Phebe'ye*)

O zaman seni seviyorum diye niye suçluyorsun beni?

ORLANDO

O zaman seni seviyorum diye niye suçluyorsun beni?

ROSALIND

Kime soruyorsun, "Seni seviyorum diye niye suçluyorsun beni" diye?

ORLANDO

Şu anda ne burda olan, ne beni duyan kişiye.

ROSALIND

Aman, yetti artık bu da; İrlanda köpeklerinin aya karşı ulumalarına benzedi. (*Silvius'a*). Elimden geldiğince sana yardım edeceğim. (*Phebe'ye*) Elimden gelse seni severdim. Yarın hepiniz beni bulun. (*Phebe'ye*) Günün birinde bir kadınla evlenecek olursam, seninle evlenirim; yarın da evleniyorum. (*Orlando'ya*) Seni de sevindireceğim; hem de şimdiye dek hiçbir erkeği sevindirmedığım kadar; yarın sen de evleniyorsun. (*Silvius'a*) Sen de hoşnut olacaksın; yani, eğer hoşlandığın şey seni hoşnut ederse tabii; ayrıca, sen de yarın evleniyorsun. (*Orlando'ya*) Rosalind'i seviyorsan gelirsin. (*Silvius'a*) Phebe'yi seviyorsan gelirsin. Ben de hiçbir kadını sevmediğime göre, gelmeliyim. Hadi, hepinize uğurlar olsun. Talimatınızı aldınız.

SILVIUS

Sağ olursam geleceğim.

PHEBE

Ben de.

ORLANDO

Ben de.

(*Çıkarlar.*)

Üçüncü Sahne

(Ormanda bir yer. Touchstone ile Audrey girer.)

TOUCHSTONE

Mutlu gün yarın, Audrey. Yarın evleniyoruz.

AUDREY

Tüm kalbimle istiyorum bunu. Umarım evli bir kadın olmayı istemek ayıp değildir. Hey bak sürgün Dük'ün hizmetindeki oğlanlardan ikisi geliyor.

(İki hizmetkâr girer.)

BİRİNCİ HİZMETKÂR

İyi günler sayın baylar.

TOUCHSTONE

Vallahi size de iyi günler. Hadi gelin, gelin oturun şöyle de bir şarkı söyleyin.

İKİNCİ HİZMETKÂR

Emrinize amadeyiz. Şöyle ortaya otur.

BİRİNCİ HİZMETKÂR

Peki hemen başlayalım mı; yani öhö öhö diyip boğazımızı temizlemeden veya önce tükürmeden, veya sesimiz kısık da, filan demeden. Çünkü sesin kötüyse, baştan bunları demek lazım, değil mi, ha?

İKİNCİ HİZMETKÂR

Yok yok. Hemen, hemen; tek at sırtında iki çingene gibi bir ağızdan.

(Şarkı söylerler.)

Almış oğlan sevdiği kızı yanına;
 Hey gidi hey, hey ho, hey nonino,
 Açılmışlar yemyeşil tarlalara,
 Yine bahar gelmiş, yine söz kesilmiş çünkü;
 Cıvı cıvı ötermiş kuşlar, nay nay nana;
 Tatlı sevdalrıya baharı sevmek kolay.

Sevimli köylüler biraz dolaştıktan sonra,
 Hey gidi hey, hey ho, hey nonino,
 Yan gelip uzanmışlar başaklar arasına;
 Yine bahar gelmiş, yine söz kesilmiş çünkü;
 Cıvı cıvı ötermiş kuşlar, nay nay nana;
 Tatlı sevdalrıya baharı sevmek kolay.

Hayat dediğin ne ki, bir çiçekten öte, diye,
 Hey gidi hey, hey ho, hey nonino,
 Tutturmuşlar bir şenlik türküsü yatakları yerde;
 Yine bahar gelmiş, yine söz kesilmiş çünkü;
 Cıvı cıvı ötermiş kuşlar, nay nay nana;
 Tatlı sevdalrıya baharı sevmek kolay.

Gününü gün etmeye bak gel hadi sen de,
 Hey gidi hey, hey ho, hey nonino,
 Aşkın tadını çıkar, ömrün en güzel mevsiminde;
 Yine bahar gelmiş, yine söz kesilmiş çünkü;
 Cıvı cıvı ötermiş kuşlar, nay nay nana;
 Tatlı sevdalrıya baharı sevmek kolay.

TOUCHSTONE

Doğrusunu isterseniz genç baylar, sözler zararsızdı ama, müziğin akordu epeyce kaçık gibiydi.

BİRİNCİ HİZMETKÂR

Yanılıyorsunuz efendim, ölçü tuttuk; ölçüyü kaçırmadık.

TOUCHSTONE

Vallaııı bilmem; ama bu aptalcaya şarkıyı biraz daha dinleseydim ben nerdeyse kaırıracaktım. Hadi uğurlar olsun; Tanrı sesinize şıfa versin. Gel Audrey.

(Çıkarlar.)

Dördüncü Sahne

(Ormanda bir yer. Büyük Dük, Amiens, Jaques, Orlando, Oliver ve Celia girer.)

BÜYÜK DÜK

Peki Orlando, sence şimdi bu çocuk,
Söylediğı her şeyi yapabilir mi? Buna inanıyor musun?

ORLANDO

Bazan inanıyorum, bazan inanmıyorum;
Aklına yatmasa da ümitlenmekten kendini alamıyor insan;
Ama aklına gelen başına gelirse diye de korkuyor.

(Rosalind, Silvius ve Phebe girer.)

ROSALIND

Anlaşmamız açıklığa kavuşana kadar biraz sabredin.
Diyorsunuz ki, ben Rosalind'inizi buraya getirirsem,
Siz de onu şu Orlando'ya vermeye razısınız, değıl mi?

BÜYÜK DÜK

Evet razıyım; krallıklarım olsaydı, onları da birlikte verirdim.

ROSALIND

Sen de diyorsun ki, onu buraya getirirsem, alacaksın.

ORLANDO

Evet, yeryüzündeki tüm krallıkların kralı olsam yine alırım.

ROSALIND

Sen de diyorsun ki, evet dersem benimle evleneceksin.

PHEBE

Evet, bir saat sonra ölecek olsam yine evet.

ROSALIND

Ama benimle evlenmek istemeyecek olsan,
Şu vefalı çobana varır mısın?

PHEBE

Öyle olsun, varırım.

ROSALIND

Sen diyorsun ki, eğer Phebe evet derse onu alacaksın.

SILVIUS

Onu alınca ölecek olsam da yine alacağım.

ROSALIND

Bu işlerin hepsini çözeceğime söz vermiştim.
Sayın Dük, siz kendi sözünüzü tutun ve kızınızı verin;
Sen de Orlando, kendi sözünü tut ve kızı al;
Sen Phebe, benimle evlenmeye ve beni istemezsen
Şu çobana varmaya söz vermiştin; sen de tut sözünü.
Silvius, benimle evlenmek istemezse onu alacaktın;
Sen de sözünü tut. Şimdi sıra bana geldi;
Ben de gidip şu bilmeceyi çözeyim artık.

(*Rosalind'le Celia çıkar.*)

BÜYÜK DÜK

Bu genç çobanın tavırları, görünüşü
Tıpkı kızımı andırıyor zaman zaman.

ORLANDO

Evet Lordum, ben de onu ilk gördüğümde
 Kızınızın erkek kardeşi sanmıştım.
 Ama, Sayın Lordum, bu çocuk ormanda doğmuş;
 O dehşetli hünerlerini de başta amcasından öğrenmiş;
 Dediğine göre amcası büyük bir sihirbazmış
 Ve bu ormanda çizili bir çember içinde saklanıyormuş.
 (*Touchstone ile Audrey girer.*)

JAQUES

Galiba yakında yine tufan var; bu çiftler de Nuh'un gemisine
 sığınmaya geliyor. İşte bakın, bir çift acayip yaratık; her dilde
 bunlara soytarı denir bence.

TOUCHSTONE

Hepinize selamlar ve merhabalar.

JAQUES

Sayın Lordum, hoşgeldin diyebilirsiniz bu adama. Ormanda
 rastlayıp durduğum alaca-beyinli beyefendi bu işte. Zamanında
 saraylıymış; yemin ediyor.

TOUCHSTONE

Eğer şüphesi olan varsa beni sınayabilir. Sarayda dans ettim,
 hanımefendilere iltifat yağdırdım, dostlarıma oyun oynadım,
 düşmanımın yüzüne güldüm, üç terzinin ocağını söndürdüm⁽⁴⁹⁾,
 dört kişiyle kavga ettim ve beşincisiyle de nerdeyse ediyordum.

JAQUES

Peki nasıl uzlaştınız?

JAQUES

Vallahi, adamla bir araya gelince gördük ki, yedinci neden yü-
 zünden tartışıyormuşuz.

JAQUES

Yedinci neden mi? Anlamadım! Sayın lordum, hoş bir adam değil mi?

BÜYÜK DÜK

Evet, çok hoşlandım ondan.

TOUCHSTONE

Tanrı ne muradınız varsa versin; sağolun, ben de aynen, yani ben de sizden efendim. Ben de bu köylü çiftler arasına katıldım gördüğünüz gibi; yerine göre yemin etmek, yerine göre de bozmak için. Malum, evlilik bağlar ama bağlar da gün gelir çözülür. Şu zavallı kızcağızın suratı pek bir şeye benzemiyor ama olsun; hiç değilse benim ya. Naçizane bir huyum vardır efendim; kimsenin istemediğini ben alırım. Gönlü zengin olanlar, cimrililer gibi, sade evde oturur. Hani, güzelim inci de gitmiş o pis istirdiyenin içine oturmuş ya!

BÜYÜK DÜK

Bak hele, çok hazırcevap ve ağzı laf yapan biriymiş bu.

TOUCHSTONE

Ne yapalım efendim, soytarının kurşunu atışa hazır olmalı; tatlı saçmalıklar işte.

JAQUES

Peki şu yedinci neden neymiş? Tartışmanın yedinci nedene dayandığını nerden anladınız?

TOUCHSTONE

Yedi kere katlanan atışmadan. (Audrey, şöyle biraz daha kibarca dursana.) Yani şöyle efendim. Bir keresinde saraylının biri için, sakalının kesimi hoşuma gitmedi demiş bulundum; adam bana haber gönderdi; bana göre sakalı biçimsiz olabilirmiş; ama ona göre biçimliymiş; bunun adı Nazik Karşılık. Ona, hayır iyi kesilmemiş, diye yine haber gönderseydim; o da bana, canım nasıl isterse öyle keserim sakalımı diye karşılık verebilirdi; buna da Efendice Dokundurma deniyor. Hayır iyi kesilmemiş diye

dayatsam, sen ne anlarsın diyebilirdi; buna da Hırçın Tepki deniyor. Gene, iyi kesilmemiş diyecek olsam, adam, hayır bu doğru değil diyebilirdi; bu da Yekten Çıkışma. Gene de iyi kesilmemiş desem, yalan söylüyorsun diye karşılık verebilirdi; buna Sinirli Tersleme deniyor. Oradan da Dolaylı Suçlama'yla Dosdoğru Suçlama'ya geçiyoruz.

JAQUES

Peki sen adama kaç defa "Sakalın iyi kesilmemiş," dedin?

TOUCHSTONE

Ben Dolaylı Suçlama'dan öteye geçmemeye dikkat ettim; o da işi Dosdoğru Suçlama'ya kadar götürmemeye dikkat etti ve böylece kılıçları ölçüp ordan ayrıldık.⁽⁵⁰⁾

JAQUES

Peki şimdi bu atışma derecelerini sırayla sayabilir misin?

TOUCHSTONE

Oo bayım, biz kitabına göre, kuralıyla dövüşürüz. Sizin nasıl davranış kuralları kitabınız varsa, aynı öyle. Dereceleri sayayım size; birincisi Nazik Karşılık, ikincisi Efendice Dokundurma, üçüncüsü Hırçın Tepki, dördüncüsü Yekten Çıkışma, beşincisi Sinirli Tersleme, altıncısı Dolaylı Suçlama, yedincisi Dosdoğru Suçlama. Doğrudan Suçlama dışında, bu saydıklarımın hepsini atlatabilirsiniz. Tabii bunu da "Eğer" sayesinde atlatabilirsiniz. Bir defasında yedi yargıç birden iki tarafı uzlaştıramamış; ama taraflar karşı karşıya gelince, birinin aklına "Eğer" gelmiş. Yani şöyle: "Eğer sen öyle dediysen, ben de böyle dedim". Böylece el sıkışıp kardeşlik yemini etmişler. Sizin anlayacağınız, işte bu "Eğer" en güzel arabulucu; "Eğer" deyip geçme.

JAQUES

Hiç böyle adam gördünüz mü Lordum? Bundan iyisi zor bulunur; ama yine de soytarı işte.

BÜYÜK DÜK

Avcılar nasıl atları siper olarak kullanırsa, bu da soytarılığını siper olarak kullanıyor; arkasına gizlenip bu cevherleri fırlatıyor.

(*Hymen*⁽⁵¹⁾, *Rosalind* ve *Celia* girer. *Yumuşak müzik.*)

HYMEN

Yeryüzünde işler yolundaydı,
İnsanlar buluşup uyuştuydu,
Şenlik olur gökyüzünde enikonu.
Sen, iyi yürekli Dük, al işte kızını
Hymen gökten indirdi sana onu;
Buraya getirdi; tutasın diye sen elini,
Ve kalbi kimin gönlündeysen
Onun eline koyasın diye.

ROSALIND (Dük'e)

Sana veriyorum kendimi, çünkü seninim.

(*Orlando*'ya)

Sana veriyorum kendimi, çünkü seninim.

BÜYÜK DÜK

Karşımda gördüğüm gerçekse, sen benim kızımsın.

ORLANDO

Karşımda gördüğüm gerçekse, sen benim Rosalind'imsin.

PHEBE

Gerçekle görünüm buluşup uyuştuydu
Elveda o zaman benim sevdaya.

ROSALIND (Dük'e)

Bana baba gerekmez, eğer o sen olmazsan;

(*Orlando*'ya)

Bana koca gerekmez, eğer o sen olmazsan.

(*Phebe'ye*)

Eşim kadın olabilseydi, tek sen olurdun o eş.

HYMEN

Susalım hey! Kargaşayı yasaklıyorum;

Bütün bu acayip olaylara

Artık ben son veriyorum.

Şimdi içimizden şu sekizi elele tutuşsun

Ve Hymen'in ekibine katılsın;

Eğer dışı gibi içi de doğruysa doğrunun.

(*Orlando ile Rosalind'e*)

Seninle seni hiçbir dert ayıramayacak.

(*Oliver ile Celia'ya*)

Seninle sende kalp kalbe karşı olacak hep.

(*Phebe'ye*)

Ya onun aşkına evet dersin;

Ya kadın olur senin efendin.

(*Touchstone ile Audrey'e*)

Sen nerdeysen o da hep orda,

Karda kışta her havada.

(*Herkese*)

Biz düğün şarkısı söylerken şimdi,

Sorularınız varsa sorun siz de hepsini;

Burda nasıl buluştuk, nasıl oldu bütün bunlar,

Hiç merak etmeyin, hepsinin cevabı var.

ŞARKI

Ey ulu Kraliçe Juno, aynı yastığa baş koyan,

Aynı sofrayı paylaşanların, o kutsal bağın hâmisî! (52)

İşte Hymen: Köyü kasabayı insanla dolduran.

*Kutlu olsun öyleyse bu güzel evliliklerin hepsi.
Ey her şehrin tanrısı, sana şükürler olsun;
Yüceler yücesi Hymen, ünün her yanı sarsın.*

BÜYÜK DÜK

Ah benim sevgili yeğenim, hoşgeldin yanıma,
Kızımı görmüş gibi sevindim seni gördüğüme.

PHEBE (*Silvius'a*)

Sözümden dönmeyeceğim; artık sen benimsin,
Sarsılmaz bağlılığınla aşkımı kazandın sonunda.
(*Jaques de Boys girer.*)

JAQUES DE BOYS

Lütfen beni dinleyin, sizlere bir çift sözüm var.
Bu güzel topluluğa bu haberleri getiren ben,
Sir Rowland'ın ikinci oğluyum. Dük Frederick,
Baktı ki ne kadar değerli adamı varsa
Akın akın bu ormana geliyor,
Koca bir ordu topladı ve komutayı da kendi aldı.
Amacı, buradaki ağabeyini yakalayıp
Kılıcıyla kafasını uçurmaktır. İşte bu amaçla
Bu yabani ormanın eteklerine kadar geldi;
Ama orda dini bütün bir ihtiyarla karşılaştı
Ve onunla bir süre konuştuktan sonra
Hem giriştiği işten hem de dünyadan vazgeçip
Tacını sürgündeki ağabeyine bıraktı.
Ağabeyiyle birlikte sürgün edilen insanlardan
Gaspettiği toprakları da sahiplerine iade etti.
Hayatım üzerine yemin ederim söylediklerim doğru.

BÜYÜK DÜK

Hoşgeldin delikanlı.
Kardeşlerinin düğününe çok güzel bir armağanla geldin;
Demek ki şimdi, biri topraklarına kavuşacak,

Öteki de koca bir toprak, muazzam bir dükalık sahibi olacak.
 Ama önce şu ormanda, burda iyi başlayıp
 Yine burda iyi gelişen bazı işleri bitirelim.
 Ondan sonra, burda bizimle birlikte
 Zorlu günler ve geceler geçiren
 Bu mutlu topluluğun her bir üyesi, mevkiine göre,
 Yeniden açılan bahtımızdan payını alacak.
 Bu arada, biz yeniden kavuştuğumuz itibarı unutup
 Kırşal şenliklerimizi sürdürmeye bakalım.
 Müzik çalsın ve siz, gelinler, güveyler, hepiniz,
 Coşup eğlenmeye, dans etmeye bakın.

JAQUES

İzninizle efendim.⁽⁵³⁾ Eğer yanlış duymadıysam,
 Dük kendini dine adanmış
 Ve tantanalı sarayla her türlü bağını kesmiş.

JAQUES DE BOYS

Evet kesti.

JAQUES

O zaman ben onun yanına gidiyorum.
 Ansızın dine dönen bu tür adamlardan
 Öğrenmeye değer çok şey olabilir.

(*Büyük Dük'e*)

Sizi önceki itibarınıza uğurluyorum;
 Tahammül ve doğruluğunuzla bunu çoktan hak ettiniz.

(*Orlando'ya*)

Seni, içten duygularınla layık olduğun aşkına;

(*Oliver'a*)

Seni topraklarına, aşkına ve büyük müttetiklerine;

(*Silvius'a*)

Seni, çok hak ettiğin bir döşekte nice nice yatmalara;

(*Touchstone'a*)

Seni de atışmalarına; çünkü aşk yolculuğunda
Yalnızca iki aylık erzakın var. Neşeniz bol olsun.
Bu dans işi bana göre değil.

BÜYÜK DÜK

Dur Jaques, gitme.

JAQUES

Bana göre eğlence yok burda. Soracak sorunuz olursa;
Sizin terk ettiğiniz mağarada bulabilirsiniz beni.

(*Çıkar.*)

BÜYÜK DÜK

Pekâlâ, hadi bakalım; neşeyle başlayalım şenliklerimize,
Coşalım, eğlenelim, bakalım biz keyfimize.

(*Dans ederler. Danstan sonra Rosalind sahnede kalır ve Sonsöz'ü söyler.*)

ROSALIND

Hanımların sonsöz söylemesi pek alışılmış değil; ama beylerin önsöz söylemesinden daha kötü sayılmaz. İyi şaraba asma dalı gerekmez⁽⁵⁴⁾ derler; eğer doğruysa, iyi oyuna da sonsöz gerekmez. Ama yine de iyi şarap için asma dalı kullanıyorlar; iyi oyunlar da iyi sonsözler yardımıyla daha iyi olabiliyor. Evet de, şimdi ne doğru dürüst bir önsöz sunabildiğime ne de sizin oyun hakkında ne düşündüğünüzü bildiğime göre, kendi konumumu kavrayabilmiş değilim. Dilenci kılığında olmadığımndan size yalvarmak bana yakışmaz. En iyisi büyü yapmak; işe kadınlarla başlıyoruz. Ey kadınlar, erkekler için duyduğunuz sevgi adına size emrediyorum: bu oyunu olabildiğince beğeneceksiniz. Ve ey erkekler, kadınlar için duyduğunuz sevgi adına – ki gülümsemenizden anladığım kadarıyla içinizde onlardan hoşlanmayan yok – size emrediyorum: kadınlarla birlikte oyundan da hoşlanacaksınız. Ben

kadın olsaydım⁽⁵⁵⁾ içinizde sakalı hoşuma giden, suratı bana sevimli gelen, nefesi beni itmeyen kim varsa öperdim. Onun içinde, bu kibar düşüncemin hatırına eminim aranızda ne kadar sakalı hoş, suratı sevimli, nefesi tatlı kişi varsa, ben önünüzde eğilip ayrılırken onlar da bana yürekten “Hoşçakal,” diyecektir.⁽⁵⁶⁾
(Çıkar.)

NOTLAR

1. Kutsal kitaptaki bir kıssaya göre, bir babanın iki evladından biri, kendi payına düşen mal mülkü alıp evden ayrılır, sonra elindekini avucundakini saçıp savurduktan sonra beş parasız geri dönüp bağışlanmayı diler.
2. Doğru karışım: Zamanın düşüncesine göre, nesneleri oluşturan öğeler gibi, duyguları oluşturan öğeler de ne kadar dengeliyse (kavramın “karışımı” ne kadar “doğruysa”), o duygu o kadar mükemmele yakın oluyor.
3. Le Beau, ağdalı ve gösterişli konuşmaya çalışırken yanlış ifadeler kullanıyor. “Güreşi kaçırdınız, göremediniz,” diyeceği yerde, “Gözden kaçırmış bulunuyorsunuz,” diyor.
4. Klasik mitolojiye göre, kuğular, güzellik tanrıçası Venüs’ün arabasını çekiyor. Ancak Shakespeare, belki de kuğu “hükümdarlık” simgesi olduğu, hükümdarlarla bağdaştırıldığı için, kuğuları tanrıların ecesi Juno’ya yakıştırmış.
5. Ganymede: Klasik mitolojide Jüpiter’in hizmetçisi ve “saki”si olan, olağanüstü güzelliğiyle ünlü genç.
6. Aliena: “Alien” (“yabancı”)den türetilmiş bir ad. Celia’nın yeni durumuna uyuyor.
7. İnsanların “uygarlıktan” önceki doğal ve vahşi ortamda karşı karşıya olduğu soğuk, sıcak gibi etkilerden ve öteki tehlikelerden söz ediliyor.
8. Kurbağaların zehirli olduğuna ve tepelerinde zehire karşı etkili bir değerli taş bulunduğuna inanılmış.
9. Soyтары Touchstone, kendi komik aşkından söz ederek Rosalind ve Silvius’la alay ediyor. Tokaç: Bugün de Türkiye’nin bazı yörelerinde, köylerde kadınların genelde su kenarlarında çamaşır yıkarken, çamaşırların kiri çıksın diye dövmede kullandıkları bir çeşit kürek biçiminde tahta. Touchstone, Rosalind ile Silvius’un aksine, sevgilisini fazla romantik bir konumda düşünmüyor.
10. Kabuklu bezelye: Dönemin kırsal yörelerindeki bir batıl inanca göre yeşil bezelye, sevgililer için bir çeşit uğur ya da simge sayılıyor. Ayrıca Touchstone’un sözlerinde cinsel bir ima da gizli. “Peascod” (Peapod): bezelye kabuğu, tersten okunduğunda (peascod X codpeas) “codpiece”i çağırıştırıyor. “Codpiece”, Shakespeare’in çağında erkeklerin cinsel organlarını saran bir torba ya da kılıf. Pantolon altından (bugün zaman zaman baletlerin cinsel organlarının, bedenlerini saran giysilerinin altından belli olduğu gibi) ana hatlarıyla belirgin şekilde görülürmüş.

11. Stanzo: "Stanza": Şiirde "kıta". Terim İngilizce'ye yeni girdiği için biraz özentî kokuyor. Bu nedenle Jaques "Stanzo" diye terimi çarpıtarak alay ediyor.
12. Jaques, borç senetlerine yazılan adları kastederek kelime oyunu yapıyor.
13. "Mısır'ın ilk doğmuşlarına...": Jaques'in her zamanki gibi örtülü değinilerinden biri. Tevrat'a göre Tanrı Mısır'da her ailenin ilk doğmuş ferdini yok ediyor ve bunun sonucu İsrail kavmi çorak bölgelere göç ediyor. Jaques bu olayla, kendilerinin şehri bırakıp ormana göçmeleri arasında bağlantı kuruyor.
14. Çağın inancına göre gezegenler dönüşleri sırasında olağanüstü etkileyici bir müziksel ses çıkarırlarmış. Büyük Dük, "Dünya tersine döndü," diyor, "Jaques bile müziksever olduğuna göre, herhalde göklerin müziği de müzik olmaktan çıkar."
15. Elizabeth devri inancına göre "kuru" beyin, güçlü bellek işareti.
16. Orlando, Rosalind'e yazdığı şiirleri, ağaçlara, çalılara, çitlere asıyor.
17. Gecelerin üç taçlı ecesi: Klasik mitolojide iffet ve bekâret tanrıçası Diana'nın, yeraltında Proserpina ve gökte Luna (ay) olarak iki kimliği daha var. Orlando bu dizelerde Diana ile bağdaştırılan üç şeye: aya, iffetli kişiliğe ve avcılığa değiniyor.
18. "Şu avcının": İffetli, namuslu ve bâkire olan Rosalind'i kastediyor. 19. Toprak kurdu yemi: Ölümlü, değersiz insan, ceset.
20. "Misk Yağı": Misk kedisinin, kuyruk sokumuna yakın yerden salgıladığı, parfüm yapımında kullanılan madde.
21. Burada, yabancı ağaçların neslini geliştirmek veya onları meyva verir hale getirmek için nasıl aşılanmaları gerekiyorsa, Corin'e de böyle bir aşı gerektiği ifade ediliyor.
22. Batı Hint: Batı Hint Adaları. Metinde de, bugün kullanılan çoğul şekliyle "West Indies" olarak değil, "Western Inde" olarak geçiyor.
23. Fahişeler arabaların arkasına bağlanıp kırbaçlanırmış. Touchstone, alayla, "Ahlaksızlık ederse Rosalind'in de sonu bu," diyor.
24. Atalanta: Klasik mitolojide, erkeklerle yarışan, avlanan, üstün sporcu nitelikleri olan bir kız. Kendisiyle evlenmek isteyen erkeğin yarışta onu geçmesini şart koşmuş.
25. Lukretia: Roma efsanesine göre Roma'lı bir soylunun kızı. Kralın oğlu Sextus, Lukretia'ya tecavüz edince, Lukretia utançtan kendini bıçaklayarak intihar etmiş.
26. Rosalind burada iki inanca değiniyor: a) Pitagoras'ın öğretisine göre, ruhlar bir canlıdan ötekine geçebiliyordu. Rosalind, bir zamanlar İrlanda kedisidi, diyor. b) İrlanda'da eski çağlarda farelerin şiir büyüleriyle öldürülebilece-

ğine inanılmış. (Bir yoruma göre ise, İrlandalıların şiirle fare öldürülebileceğine inandıkları söylentisini, onlarla alay eden İngilizler çıkarmış.)

27. Türkçe'deki "Dağ dağa kavuşmaz, insan insana kavuşur," atasözü İngilizce'de de var: "Friends may meet, but mountains never greet." Celia bu söz tersine çevirerek kullanıyor.

28. Gargantua: Fransız yazarı Rabelais (1494 - 1553)'nin ünlü eseri *Gargantua ile Pantagruel*'deki devin adı.

29. Yüz ... yüz: Burada "Figure" kavramı ile kelime oyunu yapılmış. "Figure," hem "yüz, çehre, v.b.," hem de "rakam, sayı," anlamına geliyor.

30. Gut hastalığı fazla yeme (özellikle pahalı olan kırmızı et, v.b.) içmeyle bağdaştırıldığından, biraz bugün de olduğu gibi, "zengin hastalığı" olarak bilinirmiş.

31. Babanın parası ve malı büyük kardeşe kaldığı için, küçük kardeşlerin parasızlığı simgesel olmuş.

32. Karaciğerin, duyguların merkezi olduğuna inanılmış.

33. Touchstone, karşısındaki kişilerin anlamayacağını bildiği espriler yapmayı seviyor. Burada da çeşitli söz ve anlam oyunları var. Ünlü Roma'lı şair Ovidius erotik şiir yazdığı için hiç de "efendi" değil, aksine "keçi kılıklı". "Keçi," o dönemde cinsellik simgesi olarak kullanılıyor. Mitolojideki "Satir"ler de keçi ayaklı, insan bedenli ve cinsel yönden azgın yaratıklar.

34. Burada, oyunun yazılışından birkaç yıl önce ölen, Shakespeare'in çağdaşı, ünlü oyun yazarı ve şair Christopher Marlowe'a değinildiği sanılıyor. Marlowe, hesap meselesinden çıkan bir meyhane kavgasında ölmüş.

35. Touchstone, "İnsanın hiç karısı olmamaktansa, kendisini aldatan karısı olması daha iyi," diyor.

36. "Adınız her neyse:" Touchstone, Jaques'la alay ediyor. "Jaques"ın bir başka yazılışı "Jakes": Zamanın argosunda "tuvalet" ya da dışkı anlamına geliyor.

37. Orlando'nun saçı kızıl. İsa'yı aldatan Yehuda'nın da saçı kızılmış.

38. Rosalind, Phebe'yle alaylı konuşuyor. "Güzelliğin karanlık odayı güneş gibi aydınlatması," tipik bir romantik abartma.

39. Göçmüş şair: İngiliz şair ve oyun yazarı Marlowe. Bir sonraki dize, Marlowe'un şiiri "Hero ile Leander"den alınma.

40. Kırsal edebiyat geleneğine göre, sevdalı genç kendini sevdiği kıza adıyor ve onun hizmetine girerek her dediğini yapıyor.

41. Cupid: Klasik mitolojide aşk tanrısı.

42. Rosalind, alaylı bir tavırla, klasik çağın ünlü aşk efsanelerinden örnekler veriyor. Troilus, Truva Kralı Priamos'un oğlu. Sevgilisi Cressida ile karşılıklı

aşk yemini ediyorlar. Ancak, Cressida daha sonra yeminini bozuyor. Edebiyat ve kültür tarihinde Cressida sadakatsizliğin simgesi.

43. Leander: Sevgilisi Hero ile birlikte ünlü bir klasik Yunan efsanesinin kahramanı. Leander, Hero ile buluşmak için her gece yüzerek Çanakkale boğazını geçermiş; bir gün fırtınada boğulunca, Hero da kendini denize atarak intihar etmiş.

44. Aşk tanrısı Cupid'den söz ediyor. Cupid, edebiyat ve sanatta, küçük, şirin, kanatlı, kör (veya gözleri bağlı) bir çocuk olarak işlenmiş.

45. Dalak, insanın irade dışı, rastgele dürtü ve tepkilerinin kaynağı olarak bilinirmiş.

46. Yani, "Ava gitmeye niyetlenip, dalgınlıkla yatmış uyumuştur" diyor.

47. Touchstone, aristokrat havalara girerek, William'a "Karşımda şapkanı çıkarmayabilirsin," diyor.

48. "İpse": Latince, "O," "kendisi".

49. Diktirdiği elbiselerin parasını ödemediğini belirtiyor.

50. Düellodan önce kılıçların ölçülerek aynı uzunlukta olup olmadıklarına bakılmış. Burada, düelloya gerek kalmadığı için ölçme işi formalite kalıyor.

51. Hymen: Klasik mitolojide evlilik tanrısı.

52. Juno: Roma mitolojisinde tanrıların ecesi, evliliklerin ve evli kadınların hâmisî.

53. Jaques, Jaques de Boys'a hitap etmeden, nezaket gereği Dük'ten izin istiyor.

54. Şarap satıcıları mallarının reklamını yapmak için dükkânın kapısına asma dalı asarlarmış.

55. Shakespeare'in çağında kadın rollerine oğlan çocukları çıkarmış.

56. Rosalind, "Alkışlarınızı bizden esirgemeyin," diyor.

William Shakespeare

- Antonius ve Kleopatra
- Atinalı Timon
- Bir Yaz Gecesi Rüyası
- Coriolanus
- Fırtına
- Hamlet
- IV. Henry
- Julius Caesar
- Kral Lear
- Macbeth
- Onikinci Gece
- Othello
- Romeo ve Juliet
- Size Nasıl Geliyorsa
- Soneler
- Venedik Taciri
- Yanlışlıklar Komedyası
- Yeter ki Sonu İyi Bitsin

ISBN 975-14-0512-2

9 789751 405128